

83
3

A
KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REF. EGYHÁZKERÜLET

1927. DECEMBER HÓ 13. ÉS 14. NAPJAIN
ORADEA—NAGYVÁRADON TARTOTT
RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK
ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

AZ EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS-KIADVÁNYA.

1928
NYOMATOTT BÉRES KÁROLY KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
ORADEA—NAGYVÁRAD

A
KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REF. EGYHÁZKERÜLET

1927. DECEMBER HÓ 13. ÉS 14. NAPJAIN
ORADEA—NAGYVÁRADON TARTOTT
RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK
ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

AZ EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS KIADVÁNYA.

1928
NYOMATOTT BÉRES KÁROLY KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
ORADEA—NAGYVÁRAD

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület
1927 december 13. és 14. napjain Oradea—Nagyvára-
don tartott rendes közgyűlésének és bírósági ülésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

Jelen voltak:

Sulyok István püspök, **Domahidy Elemér** fő-
gondnok elnöklete alatt:

a jegyzői karból: Csernák Béla lelkészi, dr Harcsár Géza világi fő-, Nagy Vilmos lelkészi, dr Hadházy Kálmán világi aljegyző;

a tanácsbírói karból: Bede László, Boros Jenő, Debreczeni István, Takács Zsigmond lelkészi, Domokos László, dr Olasz Béla, Pappszász Lajos világi tanácsbírók;

egyházkerületi ügyész: dr Thúry Kálmán;

az egyházmegyéek részéről:

1. a *bánáti* egyházmegyéből: Zöld Mihály esperes, Telegdi László e. m. gondnok, Szeless Gyula világi képviselő;

2. a *bihari* egyházmegyéből: Vadai Béla esperes, Telegdi József e. m. gondnok, Major Gyula, Tarnóczi Lajos lelkészi, dr Sarkady Sándor, Udvarhelyi Béla világi képviselők;

3. az *érmelléki* egyházmegyéből: Végh József esperes, Szabó Zoltán, Kalmár István lelkészi, Bónis Elemér, dr Gulácsy Sándor világi képviselők;

4. a *nagybányai* egyházmegyéből: Széll György esperes, Csaba Adorján e. m. gondnok, Bogdán Lajos, Bodnár Béla, Sárközi Lajos lelkészi, Tabajdi György világi képviselők;

5. a *nagykárolyi* egyházmegyéből: Havas Gyula esperes, dr Nagy Sándor e. m. gondnok, Papp József lelkészi, Gáspár Pál világi képviselők;

6. a *nagyszalontai* egyházmegyéből: Kassay Béla esperes, Böszörményi Lajos, Bottyán Pál lelkészi, dr Sarkady Dániel, Rácz Gyula világi képviselők ;

középiskolák képviselőiben :

Bakcsy Gergely a szatmári főgimnázium v. igazgatója, Debreczeni István a szatmári felső kereskedelmi leányiskola vallástanítója, Nagy Vilmos a nagyváradi polgári leányiskola tanára ;

elemi iskolák képviselőiben :

Bartha István börvelyi, Kiss Lajos bihardiószegei, Seress László nagyszalontai, Szilágyi Árpád székelyhidi tanító.

96. szám. Püspök ur lélekemelő imája után főgondnok ur üdvözli a közgyűlés tagjait s

a királyhágómelléki református egyházkerületnek 1927 december 13. és 14. napjaira Nagyváradra összehívott közgyűlését megnyitottnak nyilvánította.

97. szám. Jelen közgyűlésünkről elmaradásukat kimentették: Szabolcska Mihály, dr Böszörményi Emil, Ajtay Nagy Gábor tanácsbírák, dr Szabolcska László bánáti, Bunna István nagybányai egyházmegyei képviselők.

Tudomásul szolgál.

98. szám. A bihari egyházmegye 1927 augusztus 17-iki közgyűléséből jelenti, hogy a bihari egyházmegye esperesévé Vadai Béla élesdi lelkész választatván meg, esperesi hivatalát a közgyűlés színe előtt letett eskü után elfoglalta.

Örvendetes tudomásul szolgál.

99. szám A szavazatbontó-bizottság jelenti, hogy a 34—1927. sz. egyházkerületi határozattal elrendelt két lelkészi és két világi tanácsbiróságra beadott szavazatokat 1927 október 25. és 26. napjain Nagyváradon felbontván, a beérkezett érvényes szavazatokból Boros Jenő szatmári lelkészre 107, Papp József gencsi lelkészre 82, Debreczeni István szatmári lelkészre 77, Fogarassy Bálint ágyi lelkészre 61, Magoss Ferenc mikolai lelkészre 39, Tarnóczi Lajosra 19, Nemes Elemérre 3, Szombati Szabó Istvánra 2, dr Bodnár Gáborra 1, Bottyán Pálra 1, Major Gyulára 1, Sárközi Lajosra 1, Bokor Sándorra 1 szavazat esett, minek következtében abszolút szótöbbséggel tanácsbiróvá választott Boros Jenő szatmári lelkész, míg a két legtöbb szavazatot nyert Papp József és Debreczeni István lelkészek között 1927 november 20-iki határidővel újabb szavazás rendeltetett el;

a második szavazás alkalmával beadott szavazatokat a bizottság 1927 december 8-án bontotta fel s megállapította, hogy a beadott 196 érvényes szavazatból Debreczeni Istvánra 125, Papp Józsefre 71 esett s így Debreczeni István szatmári lelkész 54 abszolút szótöbbséggel megválasztott;

a két új világi tanácsbiróságra beadott érvényes szavazatokból dr Ajtay Nagy Gábor nagybányai ügyvédre 162, dr Olasz Béla nagyváradi ügyvédre 127, Telegdi József bihari egyházmegyei gondnokra 83, dr Sarkady Sándorra 17, dr Balogh Ernőre 4, Kovásy Akosra 3, dr Gellén Sándorra 2, dr Ujfalussy Sándorra 1 szavazat esett s így dr Ajtay Nagy Gábor és dr Olasz Béla abszolút szótöbbséggel egyházkerületi világi tanácsbirókká választottak.

Egyházkerületi közgyűlésünk a szavazás eredményét tudomásul veszi, megválasztottakat a hivatali eskü letételére felszólítja, akik közül Boros Jenő, Debreczeni István lelkészi, dr Olasz Béla világi tanácsbirók az esküt le is teszik.

Püspök ur a tanácsbiró urakat szeretettel üdvözölvén, őket közgyűlésünk alkotó tagjai sorába beiktatja;

a távolmaradt dr Ajtay Nagy Gábor urat pedig felhívja, hogy a legközelebbi közgyűlésen hivatali esküjét letegye.

100. szám. A szavazatbontó-bizottság jelenti, hogy az egyházkerületi tanárképviselőkre adott szavazatokat 1927. október 25. és 26. napjain felbontván, a beadott érvényes szavazatok közül Bakcsy Gergely 178, Debreczeni István 149, Nagy Vilmos 195, Hantz Jenő 24, Demjénné Molnár Ilona 48, Varga Dezső 2, Bunna István 1, Ritoók István 1 szavazatot nyert.

Közgyűlésünk megállapítja, hogy az 1928. január 1—1932. december 31-ig terjedő időre egyházkerületi tanárképviselőkül Bakcsy Gergely, Debreczeni István és Nagy Vilmos urak választattak meg.

101. szám. A szavazatbontó-bizottság jelenti, hogy az egyházkerületi tanítóképviselőkre adott szavazatokat 1927. október 25. és 26. napjain felbontván, a beadott érvényes szavazatok közül Szilágyi Árpád székelyhidi tanító 194, Kiss Lajos bihardiószegei 189, Bartha István börvelyi tanító 175, Seress László nagyszalontai tanító 159, Csóka Lajos 3, Császár Gyula 2, Sándor Lajos 1, Kántor Péter 1, Zsigó Károly 1, Bakó István 1, Török Bernát 1, Kádár Károly 1, Karikás Sándor 1, Veres Ferenc 1, Medgyesi N. 1 szavazatot nyert.

Közgyűlésünk megállapítja, hogy az 1928. január 1.—1932. december 31-ig terjedő időre egyházkerületi tanítói képviselőkül Szilágyi Árpád székelyhidi, Kiss Lajos bihardiószegei, Bartha István börvelyi, Seress László nagyszalontai tanító urak választottak meg.

102. szám. A szavazatbontó-bizottság jelenti, hogy az egyházkerületi tanácsbírói tisztségekre, valamint a tanári és tanítói kerületi képviselőségekre elrendelt szavazás alkalmával

a) *szavazatot nem küldöttek*: a bánáti égyházme-

gyéből: Karánsebes és Ujszentes, a nagybányai egyházmegyéből: Vetés,

b) *hibásan szavazott*: a nagybányai egyházmegyéből: Amac, Nagylarna, Nagybocksó, Szárazberek, a nagykárolyi egyházmegyéből: Bere,

c) *hiányosan szavazott*: a nagybányai egyházmegyéből: Lázári, mert csak egy tanári képviselőre, Szatmárhegy, mert csak tanári és tanítói képviselőkre, Atya, mert csak két tanári és három tanítói, Sárközujlak, mert csak két tanári, Szamoskoród, mert csak két tanári képviselőre szavazott; a nagyszalontai egyházmegyéből pedig Nagyszalonta és Várasfenes kivételével mindenik egyházközség három tanítóképviselőre szavazott.

A pólszavazás alkalmával:

a) *szavazatot nem küldött*: a bánáli egyházmegyéből: Karánsebes, Nagyszentmiklós, az érmelléki egyházmegyéből: Szentjobb, a nagybányai egyházmegyéből: Kőszegremele, Pusztadaróc, Vetés,

b) *hibásan szavazott*: a nagykárolyi egyházmegyéből: Érkörtvélyes (egy pecsét hiányzott), a nagyszalontai egyházmegyéből: Pankola, mert nem az újabb szavazás alá bocsátott két jelölt valamelyikére, hanem egy világi egyháztagra adta szavazatát.

A szavazatot nem küldött, vagy hibásan szavazott egyházközségek névsorát közgyűlésünk kiadja az illetékes espereseknek további eljárás végett.

103. szám. Főgondnok ur megnyitó beszédében kegyeletes szavakkal emlékezett meg a tiszántuli egyházkerület érdemekben gazdag elhunyt főgondnokáról, gróf Dégenfeld Józsefről, kinek bölcs kormányzását egyházközségeink is hosszú éveken át tapasztallák. Temetésén egyházkerületünket Sulyok István püspök ur képviselte.

Közgyűlésünk gróf Dégenfeld József tiszántuli egyházkerületi főgondnok emlékét hálásan örökíti meg jegyzőkönyvében s részvételéről a tiszántuli egyházkerület közgyűlését jegyzőkönyvi kivonaton értesíteni rendeli.

104. szám. Főgondnok ur megnyitó beszédében megemlékezik a mindnyájunk által sokra bécsült és szeretett érmelléki gondnok dr. Várady Miklós elhunytáról, akinek temetésén egyházkerületünket Sulyok István Püspök ur képviselte, aki az elhunyt felett gyászbeszédet tartott.

Közgyűlésünk a jámbor és hű munkás emlékét jegyzőkönyvében megörökíti s részvétéről az érmelléki egyházmegyét értesíti.

105. szám. Főgondnok Ur megnyitó beszédében megemlékezik a testvér erdélyi egyházkerület gyászáról, mely főgondnokának: Gróf Bethlen Ödönnek elhunytával érte, akinek temetésén egyházkerületünket küldöttség képviselte.

Közgyűlésünk őszinte részvétellel osztozik az erdélyi egyházkerület nagy gyászában s erről jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

106. szám. I. Ferdinand Románia Királya Öfelségének halála alkalmából Kultuszminiszter Ur 33621—927. sz. a. táviratilag kereste meg Püspök Urat, hogy intézkedjék, hogy egyházkerületünk valamennyi városi és falusi templomának harangja meghuzassék minden nap a temetésig és megfelelő könyörgések tartassanak. Püspök ur rendeletére a harangok meghuzattak s július 24-én délelőtt, a temetés napján gyászünnepélyek tartottak az isteniszteletek keretében. Püspök ur a királyi kabinet-irodának a következő táviratot küldte: Románia aspirációit megvalósító nagy Királyunknak, I. Ferdinánd Öfelségének elhunytá alkalmából egyházkerületem híveinek alattvalói mélységes gyászá és részvétét a Fölséges családnál tolmácsolni kegyeskedjék. Püspök ur a temetésen személyesen megjelent. A királyi ház minisztere távirali uton közölte Mária özvegy királyné Öfelségének köszönetét.

Egyházkerületi közgyűlésünk legmélyebb gyásszal és részvétellel fogadja I. Ferdinánd Románia Királya Öfelségének halálát, aki életében többször hangsúlyozta, utolsó rendelkezésében

is bizonyosságát adta, hogy birodalma népi és vallási kisebbségeit megbecsülte s azok boldogságát szívből óhajtotta.

Püspök ur intézkedéseit tudomásul veszi.

107. szám. Kultuszminiszter ur 53,123 - 1927. sz. a. Püspök urral táviratilag közölte Brătianu Ionel miniszterelnöknek elhunylát, kérve, hogy a halállal kapcsolatban megfelelő intézkedéseket tenni sziveskedjék. Püspök ur úgy a gyászbaborult családnak, mint a kultuszminiszternek s az új miniszterelnöknek távirati uton kondoleált, bukaresti ügyvivőnkét pedig utasította, hogy a temetésen a királyhágómelléki egyházkerületet képviselje.

Közgyűlésünk megilletődéssel értesül Brătianu Ionel miniszterelnök tragikus elhunyláról s Püspök ur intézkedéseit jóváhagyólag tudomásul veszi.

108. szám. Kultuszminiszter ur 51,928 - 1927. sz. a. megküldötte azoknak a nemzeti és királyi család évfordulati ünnepeknek kimutatását, amelyeken hálaadó istentiszteletek tartandók; ezek az ünnepek a következők:

Január 24. Az összes románok egyesülése.

Május 10. A függetlenség kikiáltása 1877-ben.

Hősök ünnepe: a román áldozócsüörtökön.

Julius 22. Mária királyné Őfelségének nevenapja.

Október 25. Mihály király Őfelségének születésnapja.

Október 29. Mária királyné Őfelségének születésnapja.

November 8. Mihály király Őfelségének nevenapja.

Egyházkerületi közgyűlésünk a miniszteri leiratban közölt nemzeti és családi évfordulati ünnepnapok kimutatását jegyzőkönyvébe iktalja s rendeli, hogy ezeken a napokon az istentiszteletek keretében az apostoli meghagyás szerint: „tartassanak könyörgések, imádságok, esedezések, hálaadások minden emberekért, minden méltóságban levőkért és a királyért, hogy csendes és nyugodalmas életet éljünk, teljes istenfélelemmel és tisztséggel.“ (Tim. 2, 1—2.)

109. szám. Kultuszminiszter ur 41,338—1927. sz. a. megküldte a püspöki hivatalnak a posta és távirda vezérigazgatóság 183,198—1927. sz. rendeletét, amely megszabja, hogy 1. a hivatalos küldemények borítéka legyen tökéletesen lezárva, 2. legyen rajta fönn írásban vagy nyomtatásban a küldő hatóság megnevezése, a küldő hatóság székhelyének megnevezésével együtt, 3. legyen rajta a helyes cím, 4. a rendeltetési hely és utolsó posta, 5. a hivatalos irat száma, amelyet tartalmaz, 6. legyen a boríték vagy göngyölet ellenálló, hogy a szállítás alatt ne rongyolódjék, 7. ne legyen 2 kgr.-nál súlyosabb.

A vezérigazgatóság 243,858—1927. sz. a. értesítette Püspök urat, hogy a posta azokat a hivatalos küldeményeket is továbbítani fogja, amelyek nincsenek ugyan az ország címerével lebélyegezve, de el vannak látva olyan bélyegzővel, amelyből megállapítható, hogy a hatóságnak, mely küldi, joga van postán díjmentesen levelezni.

Tudomásul szolgál.

110. szám. Kultuszminiszter ur 51,725—1927. sz. a. megküldi a szeszes italokra vonatkozó törvényjavaslatot.

Közgyűlésünk örömmel értesül arról, hogy a magas kormány törvényjavaslatot készít az alkoholizmus megfékezéséről s a maga teljes erkölcsi és szellemi erejét felajánlja, hogy a törvény népjóléti intézkedéseinek keresztülvitelénél az államnak segítségére legyen az emberiség legnagyobb réme, az alkoholizmus ellen indított küzdelemben.

111. szám. A magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventje 3830—1927. sz. a. közli, hogy Nyári Pál hittanhallgatónak a pápai ref. theologiai akadémia által 1924. évi szeptember 16-án kiállított s állítólag elveszett eredeti leckekönyvét érvénytelennek nyilvánította s a másodlat kiadására a fentnevezett intézet igazgatóságának engedélyt adott.

Tudomásul szolgál.

112. szám. A báró Baldácsy-alap vagyon és jövedelme megosztása tárgyában a tiszántuli egyházkerület közgyűlésének elutasító határozata s az egyházkerületi ügyész véleményének meghallgatása után egyházkerületi közgyűlése a következő határozatot hozta:

Mivel az 1876. év október hó 19. napján kelt ajándékozási szerződés alapján az alapítvány vagyonának $\frac{1}{11}$ -ed részére a tiszántuli egyházkerület akkor szerzett tulajdonjogot, amikor az a terület, amelyen ma a királyhágómelléki református egyházkerület joghatóságot gyakorol, még a tiszántuli egyházkerületnek volt a része, -- kétségtelen, hogy az alapítványi vagyon tulajdonjoga $\frac{1}{11}$ -ed részben a ma meglevő tiszántuli egyházkerületet s azokat az egyházkerületeket, amelyek a tiszántuli egyházkerületből a trianoni békeszerződés folytán alakultak, együtt illeti meg s ilyen arányban és együtt illeti meg ezeket a kerületeket az alapítványi vagyon jövedelme is. Az a körülmény, hogy a királyhágómelléki református egyházkerület területe, ennek református egyházközségei és református vallásu lakossága a trianoni békeszerződés intézkedése folytán elszakított a tiszántuli egyházkerulettől, a már megszerzett tulajdonjogot meg nem szüntette. Igazolja ennek az álláspontnak a helyességét az a tény, hogy az erdélyi egyházkerület az alapítványi vagyonnak $\frac{1}{11}$ -ed részben ma is tulajdonosa. A tiszántuli egyházkerület elutasító határozatának az az indoka tehát, mintha igényünk az alapítólevél rendelkezésével ellentétben állana, nem igaz, a valóságot nem fedi s nem egyéb, mint törvényesség színezetének keresése avégből, hogy az alapítványi vagyon aránylagos részét s annak jövedelmét szegény egyházaink, lelkész özvegyeink és árváink egyenes megkárosítására a tiszántuli egyházkerület minden alap és jog nélkül magának megtartsa.

Amikor ezt közgyűlésünk sajnálattal bár, de megállapítani kénytelen, elhatározza, hogy a tu-

lajdonjog megállapítása s az időközi jövedelmek kiszolgáltatása iránt, az arány megállapítására a lélekszámot fogadva el alapul, — keresetet indít a tiszántuli egyházkerület ellen.

Figyelemmel arra, hogy amíg a tulajdoni igénynek egyházi bíróságaink előtt való érvényesítésére megvan a lehetőség, nem akarja a világi bíróság jogsegélyét igénybe venni, az E. t. V. tc. 33. §. 4. pontjának analógiája alapján panaszszal az egyházkerületi bírósághoz, mint közigazgatási bírósághoz fordul. Miután pedig a tiszántuli egyházkerület közigazgatási bíróságát érdekelnék tartja, de meg közérdek is az, hogy ez a kérdés érdektelen bíróság által döntessék el, az Et. V. tc. 55. § a alapján folyamodik a magyarországi református konvent elnökségéhez bíróküldés iránt.

Abban az esetben, ha a konvent nagyméltóságu elnöksége bíróküldésnek helyét nem látná s ezzel kerületünket elzárna annak a lehetőségtől, hogy igazságát egyházi bíróságaink előtt keresse, elrendeli, hogy az aránylagos tulajdonjog megállapítása s az aránylagos jövedelem kiszolgáltatása iránt a peres eljárás a tiszántuli egyházkerület ellen világi bíróság előtt folyamatba létessek, egyházkerületi ügyészt megfelelő eljárásra utasítja s a határozat egy példányát a tiszántuli ref. egyházkerület közgyűlésének megküldi.

Megkeresi egyházkerületi közgyűlésünk a pozsonyi, rimaszombali és munkácsi református püspöki hivatalokat e határozat megküldése mellett annak közlése iránt, hogy a vezetésük alatt álló egyházkerület a Baldácsy-alap vagyona tulajdonjogának elismerése s a jövedelmek aránylagos részének kiadása iránt tett és ha igen, minő lépéseket és milyen eredménnyel?

113. szám. A kolozsvári Theol. Fakuliás Igazgatósága 775—1927. sz. a. megküldölte az erdélyi egyházkerület 45—1927. sz. határozatával elfogadott Szabályzatot a lelkészképzés és képesítésről.

Egyházkerületi közgyűlésünk a Szabályzattal kapcsolatban megkeresi az erdélyi egyházkerületet, hogy 1. sziveskedjék felvilágosítást adni, hogy a 82. §. szerint a theologiai fakultáshoz megkívánt középiskolai lyceumi végzettség alatt csak a VIII. oszt. eredményes elvégzését érti-e, vagy a bacalaureatusi vizsga sikeres letételét?

2. a 84. §. szerint a lelkészi pályára lépő ifjunál micsoda testi fogyatkozások s a hangnak csengése és erőssége vagy a zenei hallás vételik-e figyelembe?

3. a 131. §. 1. pontja szerint minden theologus ifju tandíjmentességet élvezvén, a 3-ik pontja szerint pedig minden jótéteményben részesülő ifju az erdélyi ref. egyházkerület kötelékében legalább 2 évig rendes lelkészi szolgálatot tartozván teljesíteni, sziveskedjék az erdélyi egyházkerület közgyűlését értesíteni afelől, hogy a tandíjmentességet oly jótéteménynek tekinti-e, amely a királyhágómelléki theol. ifjakat is két évi erdélyi lelkészkedésre kötelezi?

4. a 132. §. kapcsán értesíti közgyűlésünk az erdélyi egyházkerületet, hogy az ünnepkövettség tárgyában 122—1927. sz. a. hozott határozatát, amelyet annak idején a Theol. Fakultás Igazgatóságának is megküldött, továbbra is fenn tartja azzal, hogy a legátust járató egyházközségek csak theologus ifjat specifikálhatnak presbyteri gyűlésben hozott szabályszerű határozattal s a kikérés az ünnepek előtt legalább 4 héttel a specifikáló ifju megnevezésével a theol. igazgatóságnál bejelentendő.

5. a 133. §-al kapcsolatban megkeresi közgyűlésünk a Theol. Fakultás Igazgatóságát, hogy a külföldi stipendiumhoz a theologus ifjakat arravalóságuk szerint jutassa hozzá, hogy a stipendiumokat királyhágómelléki ifjak is elnyerhessék.

114. szám. Az erdélyi egyházkerület lelkészképzésről és képesítésről alkotott Szabályzatának b)—i) sza-

kasza (231. és 232.) a református tanárképzésről rendelkezvén, Püspök ur megkeresésére a Theol. Fakultás igazgatói hivatala 663—1927. sz. a. azt a választ adta, hogy nem fogja kifogásolni, ha királyhágómelléki egyházkerület tanári szükségletének megfelelően, az erdélyi egyházkerülettel, mint az intézet főhatóságával egyetértve, 2—3 hallgatót szintén részesít a Szabályzatban biztosított kedvezményben, de semmi esetre sem privát jelentkezésre.

Közgyűlésünk egyházkerületünk középiskoláinak tanári szükségletét kielégítendő, a szabályzatban biztosított kedvezményben évente két (2) ifjút óhajt részesíteni, akit erre a jótéteményre a theol. tanári kar ajánl;

A jótétemény odaitélésére a segélyosztó bizottságot felhatalmazza;

határozatáról az erdélyi egyházkerületet s a theol. fakultás igazgatóságát, valamint a segélyosztó bizottságot Püspök ur útján értesíti.

115. szám. Az erdélyi egyházkerület igazgatótanácsa a felmerült nagy szükségekre tekintettel a kolozsvári theologiai Fakultás javára egyházkerületünktől évi egyszázezer Leit kér.

Közgyűlésünk, tekintettel azokra a nagy szolgálatokra, amelyeket a kolozsvári theol. fakultás a lelkésznevelés terén egyházkerületünknek is tett, készséggel ajánlja fel anyagi erejéhez mért segítségét a Fakultásnak s

1. felkéri Püspök urat, hogy az erdélyi egyházkerület Igazgatótanácsával lefolytatandó tárgyalás során állapítsa meg a segélyezés mérvét és módozatait;

2. felhatalmazza a segélyosztó-bizottságot, hogy a megállapodás szerinti összeget más fedezet hiányában, esetleg az 1 leus neveltetési segély terhére utalja ki.

Erről Püspök urat és a segélyosztó-bizottságot jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

116. szám Olvastalott Püspök urnak egyházkerületünk belső és külső állapotáról közgyűlésünk elé terjesztett következő jelentése:

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Az Egyházi törvényekbe előírt kötelességemből kifolyólag Egyházkerületünk évi belső és külső életére vonatkozó jelentésemet az alábbiakban van szerencsém megtenni. A részletekre való áttérés előtt azonban legyen szabad mindenekelőtt megjegyezmem, hogy az egyházmegyei látogatásokról fölvelt adatoknak az előző évi püspöki jelentésben foglalt megállapításokkal való egybevetése után a javulás és haladás több irányban kétségen kívül konstatalható. Ezzel természetesen nem azt mondom, hogy most már mindenek ékesen és szép rendben folynak, de annyi mindenesetre megtörtént, hogy sok jóindulattal és komoly igyekezettel a múltban észrevételezett fogyatkozások és hiányok körül általánosságban örvendetes változások állottak be. Bár a statisztikai adatolást tulságos magasra nem becsülöm és nem értékelem, ebből az okból a levont eredményeket sem becsülöm túl, de annyit mégis el kell fogadnom, hogy az ilyen levont következtetések — többékevésbé — helyt állók és a tényleges helyzetnek megfelelők

I.

Gyülekezeteink benső életének megítélésénél rendszerint két körülményt szoktunk irányadónak tekinteni. Egyik a hitélet megnyilatkozása a lelkiekben való kapcsolatban, másik pedig az áldozatkészség, amely vallásunk és egyházi intézményeink megbecsülésének természetes folyománya. Az igehirdetést a krisztusi parancsnak és egyházi törvényeink rendelkezéseinek megfelelően egyházközségeinkben mindenütt megtaláljuk. A vásár- és ünnepnap, ugyszintén a hétköznapi isteniszteleteket is a hivek életviszonyainak figyelembevételével legtöbb gyülekezetünkben megtartják. Sőt ugylátom, hogy a hétköznapi bibliai magyarázások rendszeresítése igen sok helyen folyamatban van. Nagy kérdés azonban, hogy az áldott alkalmakat hittestvéreink lelki épülésükre miképen ragadják meg és használják fel? A magyar kálvinista ember lelki berendezettsége legalább a vásár- és ünnepnapokon az Istenháznak fölkeresését egyenesen megköveteli. Népünk a szónak szoros értel-

mében bibliás és énekes keresztyén volt. De ha a mai nemzedék e tekintetben mögötte áll is az apák hitbuzgóságának, mégis azt kell mondani, hogy egyházunknak a legutóbbi évtizedek alatt erősen meghalványodott karaktere, mintha szinesednék, mintha a templomszeretet visszatérőben lenne. Főképen érzékelhető ez az Úrvacsorával élőknek számának növekedésében, mely az egyházkerület népessége 60%-ának felel meg, amennyiben az urvacsorázók száma 117,391, az előző évinél 13,465-el több. A felekezeti viszonyban enyhület nem állott ugyan be, sőt az ellenhatások velünk szemben erősödni látszanak, mégis a vegyesházasságoknál létrejött megegyezések a születendő gyermekekre nézve, valamint kitérések számában előnyünkre kétségtelen javulás mutatkozik. Így a reverzálissal megkötött 368 vegyesházasságból a református egyház javára 216, kárára 152 esetben történt megegyezés, ami az előző évinél 9-el kevesebb. A kitérések száma is csökkent, amennyiben 108 áttérővel szemben 173 egyén jelentette be a vallásváltoztatását, tehát 65-el kevesebb, mint a múlt évben. Sajnálatos, hogy mindkét téren városi gyülekezeteink vezetnek, aminek oka az, hogy itt a róm. kath. egyháznak hódítási célra való erős berendezettségét, valamint egyéb külső nyomásokat kellőképpen ellensúlyozni egyáltalában nem tudjuk. Sajnálatos az is, hogy a szektáskodások tekintetében, ha figyelembe vehető romlás nem állott is be, de a javulás sem állapítható meg.

A gyülekezeti erők kifejlesztése szinte feltűnő eredménnyel nyilatkozik az egyházunk és intézményeink iránt tanusított áldozatkészségével. Az adományozások összege ugyanis 5.000.319,892 Lei 74 banit tett ki, mely az előző évihez képest 1.662,714 Lei emelkedést mutat. Ha pedig ehhez a különböző célokra szánt egyéb adományokat hozzászámítjuk, amely 489,379 Lei, a jelenlegi, szinte katasztrófa elé siető gazdasági leromlás és a kívülről jövő több rendbeli súlyos megterheltség mellett, olyan teljesítmény, melyet a legnagyobb elismeréssel kell honorálnunk. Maguk az egyházközségek is szívesen vették ki részüket a szegény egyházak, özvegyek és árvák, valamint szegény iskolás gyermekek segélyezésében. Így az egyházi célokra gyűjtőknek, figyelmen kívül hagyva a magánosok adományait, az egyházközségek pénztára 70,110 Leit fizettek

ki, az elhagyatott özvegyek és árvák támogatására, gyülekezeteink 410,063 Leit fordítottak, pedig ezt az eminens keresztyén ügyet több egyházközség kellő figyelemben még mindig nem részesítette, amennyiben pld. a nagyszalontai egyházmegyei esperes jelentésében az mondatik, hogy 20 gyülekezet ebben az irányban semmit sem tett. A szegény iskolás gyermekek segélyezésére fordított összegről számszerűleg csak a bihari és nagyszalontai egyházmegyei jelentésben van szó s e két egyházmegyében erre a célra 318,950 Lei 16 bani adatott ki. Ilyen segélyezés kétségkívül a többi egyházmegyében is történhetett s épen ezért fontos, hogy jövőre nézve ide vonatkozó adatok ne maradjanak el.

A hitélet mélyítése és az ifjuságnak vallásos nevelése tekintetében rendkívül nagy jelentőségű a vallásos felolvasások tartása, a vasárnapi iskolák és bibliai körök megszervezése. Ennek a felfogásnak egyházkerületi közgyűlésünk már több ízben is kifejezést adva, hangsúlyozottan hívta fel a lelkészeket, hogy ebben az irányban minden lehetőzt megtenni igyekezzenek, az espereseket pedig, hogy az évenkénti egyházlátogatások alkalmával erre különösebb figyelmet és súlyt fektessenek. Bár még mindig akadnak gyülekezetek, hol ez a munka hiányzik, a legtöbb helyen azonban nemcsak megindult, hanem komoly buzgósággal folyik is. Nagy baj azonban, hogy egyes állami hatóságok a vallásos összejöveteleket, énekkarok működését egyenesen megakadályozzák, holott nemcsak hitfelekezeti, hanem valóban állam érdek is, hogy hittestvéreink lelke evangéliumi erővel gazdagodjék, amely kizár és lehetetlenné tesz minden oly kilengéseket, amelyekből egyháznak és államnak kára származik. A múlt évben már egyházkerületi közgyűlésünk a Kultusz-kormány útján felirt a Belügyminisztériumhoz, hogy az egyházi élet megerősítésére szolgáló ezeket az alkalmakat az állam közegei ne tekintsék irredenta eszközöknek, de a fölterjesztett kérelemre pusztán csak az egyházi gyűlések megtartására vonatkozólag nyertünk nyilatkozatot. Minthogy református egyházunk ezeket a szerveket jobb jövődjé munkálása céljából nem nélkülözheti és ezek zavartalan működésére a kedvezőbb atmoszféra megnyerése elengedhetetlen, azért úgy gondolom, hogy ebben az irányban újabb fölterjesztéssel kell járulnunk a magas

Kormányhoz és kikérni a Kultuszminisztérium értékes támogatását.

A bihari és nagybányai egyházmegye esperesének jelentésében felekezeti sérelemről említés történik. A bihariban t. i. a hegyközcsatári 2 ref. gyermek megbérmálásával egyházkerületi közgyűlésünk 187—1926 sz. határozatában már foglalkozott, ennek újból való föllevenítése annál inkább fölösleges, mert ezt az ügyet az Elnökség nevében néh. Bjelik Imre apostoli kormányzó urnál szóvá tettem. Ami pedig a halmi i esetet illeti, hogy t. i. „a házasulandók megegyezése gyermekeikre vonatkozólag nem fogadtatott el az arra illetékes helyen“ ezt ezidőszertint eljárás és intézkedés tárgyává alig alig tehetjük, mert a szükszavu esperesi jelentésből nem dönthető el, vajjon az állami anyakönyvvezető nem fogadta e el bejegyzésre a jogerősen létrejött ügyiratot, vagy pedig az illetékes állami hatóság nem állott-e rendelkezésre a megegyezést akaró jegyeseknek Akármelyik eset forogna is fenn, a jogorvoslatot maguknak az illetőknek kellett volna azonnal megtenni és csak a sikertelenség esetében kellene egyházkerületünk támogatását keresni. Egyébként közvetlen tapasztalatból is tudom, hogy reverzálisok létesítése körül itt-ott fordulnak elő tulkapások megkárosításunkra, de azt is tudom, hogy ott, ahol az érdekelt felek jogaik megvédésében talpra állottak, vagy a lelkeszi utbaigazítás is megtörtént, a megkárosítás elhárítható volt.

II.

Egyházközségeink anyagi élete mindegyre súlyosabbá, ennek következtében egyházi intézményeink fenntartása is mindjobban kritikusabbá válik. Belülről és kívülről egyházközségeink vállaira évről-évre nagyobb és nagyobb megterhelése nyomakodván, úgy tűnik fel, mintha itt és ott csöndes renitencia kezdene bekövetkezni gyülekezeteink körében és nem értve meg a megváltozott idők követelményeit, bizonyos anyagi követelmények elől hiveink elzárkózni igyekeznének. Igazolni látszik ezt egyfelől az a körülmény, hogy az egyes presbyteriumok a belhivatalnokok díjleveleit megcsonkítani igyekeznének és az abban foglalt értékeket lassan-lassan minimumra szoritják le, másfelől az olyan közteherként jelentkező szolgáltatásokat, amelyeken intézményeink jövőendő sorsa, sőt magyar fajiságunk nagy

kérdése fordul meg, egyenesen elhárítani akarják maguktól. Csak egyebek között arra mutatok rá, hogy egyházkerületi közgyűlésünk 122—1926. sz. határozatában rendelkezett egy tanulmányi segély-alap megteremtése iránt, hogy az évről-évre nagyobb anyagi áldozatot igénylő theologiai, tanítói, tanári stb. pályán tanuló ifjainknak minél intenzívebb támogatást biztosíthasson abban a tudatban, hogy gyülekezeteinkben az utánpótlásokat annál jobban biztosíthassa. A tapasztalat azonban sajnálatosan arról győzött meg, hogy az ebben rejlő nagy célt gyülekezeteink nagyobb része vagy egyáltalában nem értette meg, vagy megérteni nem akarta és vette figyelembe azt a halálos veszedelmet, amely onnan fenyegeti egyházunkat és intézményeinket, ha a természet rendi szerint kihulló munkaerőket ujjakkal pótolni nem tudjuk. Pedig, hogy mennyire helyes nyomon járt egyházkerületünk ezen határozat meghozatalánál, semmi sem igazolja jobban, mint a testvér erdélyi egyházkerületnek legutóbbi közgyűlésén bevezettetett az az intézkedése, hogy az egyházkerület az egyházi élet biztosítás végett a fentebb említett pályákon tanuló szegény ifjak részére majdnem teljes neveltetési segélyt biztosít. Távol áll tőlem, mintha rekrimiálni akarnám, de nyomatékosan föl kell hívnom közgyűlésünk becses figyelmét, valamint gyülekezeteink vezetőségét is, hogy ha ezt a tanulmányi segély-alapot megteremteni nem tudjuk, elháríthatatlan katasztrófa fog bekövetkezni. Mert ha nincsen tanerő, megszűnt magától az iskola, ha nincsen lelkész, elnémulnak a harangok. Ezt az öngyilkosságot pedig senki se akarhatja közülünk és a felelősséget senki sem vállalhatja ezekért a jövőendő lesújtó kritikájával szemben.

Egyházmegyéinkben az egyházközségek zárószámadása 26.485.731 Lei 40 bani bevétellel, 24.815.530 Lei 80 bani kiadással zárult a múlt esztendőben. A maradvány 1.670.200 Lei 60 bani. Az előző évvel szemben a bevétel 3.752.076 Lei 42 bani és a kiadás 4.045.464 Lei 81 banival több. Ez az emelkedés kétségenkívül igazolja, hogy a gyülekezetek szinte a megroppanásig feszítik meg erőiket s talán ebből némiképen megérthetjük azt is, hogy minden új tehertétel komoly aggodalmakat, esetleg renitenciákat is vált ki a lelkekből. De ezzel szemben egy pillanatig sem szabad megfeledkezni arról, hogy létkérdésünk forog koc-

kán és ha bármely okból gyengének vagy közönyösnek mutatkozunk, a biztosan bekövetkező romlást elhárítani nem tudjuk. Az egyházközségek tulajdonát képező alapítványok és tőkék végösszege 13 998,853 Leit tesz ki, ami 7 674,590 Lei el több az előző évinél. Ez a nagy különbség szinte érthetetlen, mert alig tétélezhető föl, hogy egy év leforgása alatt több milliós alapítványozások történtek volna. Valahol a jelentésekben, vagy elírásnak, vagy elszámolásnak kellett bekövetkezni, más magyarázat itt alig lehetséges. Az esperesi jelentésekből egyházközségeink adóssága nem állapítható meg. Itt is szükségesnek tartom, hogy jövőre nézve ez a fontos tétel ne hiányozzék, mert ha igaz az, hogy ép testben van ép lélek, úgy bizonyos az is, hogy csak rendezett és anyagilag szilárdan álló gyülekezeteinkben lehetnek meg azok az előfeltételek, amelyek egyházi és iskolai életünket kellőképpen biztosíthatják.

Egyházközségeink építkezésekre 8 233,332 Leit fordítottak. Ez az összeg nagyobb részben csak a meglévő épületek fenntartását biztosította, újabb építkezésekről az esperesi jelentések nem emlékeznek meg. E ponttal kapcsolatban szükségesnek látom presbyteriumaink figyelmét felhívni, hogy az esetleges tűzveszélyekkel szemben ingatlanságaik tűzbiztosítása körül a komoly jó gazda körültekintésével járjanak el. Mert egyes esetekből meggyőződtem, hogy tűzbiztosítási bevallás az aproximatív értéktől nagyon messze áll és egy váratlan katasztrófa nagyon súlyos veszteséget, ezzel kapcsolatban nagyon súlyos felelősséget okoz az érdekelt egyházaknak és presbyteriumoknak.

III.

Népmozgalmi statisztikáknál mindenekelőtt sajnálattal emelem ki, hogy református magyarságunknak számbeli fogyatkozása ezen területen kétségtelen, ennek két oka van: egyik az expatriálás, a másik egy epidémikusan látszó betegség, amit közönségesen „egyke” néven ismerünk. Amazt sajnálni, de megakadályozni nem lehet. Ebből az utóbbi betegségből azonban népünket kigyógyítani kell, mert itt halálos bajról van szó, amit némelyek a közgazdasági nagy nyomorúsággal próbálnak kimagyarázni, de aminek mégis sokkal mélyebben fekvő olyan okai vannak, amelyekről a vallásos lélek és fáját szerető ember vissza-

borzad Ezuttal nem kívánok tovább e ponton időzni, de lelkiismeretbeli felelősséget érzek akkor, mikor a figyelmet e ma már nem szórványosan jelentkező nagy lelki nyomoruságra felhivom és kérve kérek mindenkit, hogy e szomorú gondolat elől ne térjen ki, hanem a helyzet megváltoztatásának nagy problémájában református magyar szívvvel és lélekkel mindenki gondolkozzék. Egyébként a helyzetkép statisztikailag a következő:

Egyházmegye	Lélekszám	Született	Meghalt	Konfirmált
Bánáti	23 980	489	341	243
Bihari	46 636	1032	916	769
Érmelléki	39 142	1116	715	515
Nagybányai	46.344	1107	842	791
Nagykárolyi	14 581	436	343	224
Nagyszalontai	48 255	1002	906	810
Összesen:	218 938	5182	4063	3352

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés! Jelentésemből egy fontos rész, a Püspöki vizitáció hiányzik. Ennek elmaradása nem rajtam mulott, mert idevonatkozó intézkedéseimet mindjárt a f év elején megtettem. De a körülmények úgy alakultak, hogy szándékom megvalósulatlan maradt. E hiányt azonban némileg pótolják azok a kiszállások, amelyek bizonyos ünnepek kapcsolatában néhány gyülekezeteink vezettek. Így ez évi Virágvasárnapján Aradon jelentem meg, Egyházkerületünknek ezen egyik előkelő és értékes egyházközségében, hogy részt vegyek a nagy áldozattal gyönyörűen kijavított és bővített templom, valamint a diszesen újjáépített orgona felszentelésén. Az aradi hittestvérek ezekkel az építkezésekkel főleg kifelé hatólag imponáló munkát végeztek el. De ami jóakarattal koncentrálták ide áldozatkészségüket és anyagi erejüket, úgy a belső kiépítés céljából sürgősen meg kell kezdeni azt a nagy erő kifejtést is, amely ezt a centrális egyházközséget valóban hegyen épített várossá teszi. A jelenlegi berendezés nem elégíti ki azokat a nagy követelményeket, melyek az aradi gyülekezethez fűződnek. Szüksége van intézményekre, mindenekfölött pedig iskolára, hogy a reformátusságnak erős vára lehessen.

Majd az egyházkerületi presbyteri és lelkészi konferenciával kapcsolatos szatmári harangszentelési emel-

kedett napok következtek. Egyházi lapjaink részletesen megemlékezvén ezekről az ünnepekről, e helyen ismételésekbe bocsátkozni nem akarok, csak kiemelni kívánom azokat az öntudatos célkitűzéseket, melyekkel szatmári egyházközségünk a megváltozott időkben gyülekezeti hitélet kimélyítését és a hívek regenerációját munkálja. Aki figyelemmel kíséri a szatmári egyházközségek mozgalmas egyházi életét, a legnagyobb elismeréssel adózik vezetőinek és a gyülekezetek tagjainak egyaránt.

Időrendet követve a máramarosszigeti egyházközség meglátogatásáról emlékezem meg. Ide nemcsak a múlt nagy emlékei vonzottak, de szükségét éreztem, hogy a nagy veszteség után a gyülekezet jelenlegi helyzetét megismerjem. Ebben a fenséges panorámában elhelyezett egyházközségünkben, nem is olyan régen még a legélénkebb egyházi élet lüktetett. A szép templom tövében Pallás népes táborának lármáját visszhangozták a máramarosi sziklák. A gótikus torony ma is büszkén emeli fejét a magasba, de a magyar kálvinizmus géniusza könnyes szemmel tartja kezében lefordítva fáklyáját lábainál. A gyülekezet megfogyatkozott népességében, az expatriálás hosszú üres sorokat hagyott maga után. De dicsérettel legyen mondva, azok akik ott maradtak sokszorosan érzik át a történelmi nagy és fényes múltban rájuk nehezedő kötelességet, felelősséget és erejüket megfeszítve mindent elkövetni igyekeznek, hogy legalább a szigorúan vett egyházi élet zavartalanul és rendben folyjon. Ez azonban sem Őket, sem minket nem elégíthet ki, mert ez nem egyéb, mint a kálvinista léleknek félszárnyon való röppülése. Máramarosszigeti egyházközségnek a jelen állapotában is nagy energia források állanak rendelkezésére, amelyeket ki kell használnia. Ha abban az irányban és ösvényen ezidőszerint haladni nem lehet, melyet a múlt vágott és taposott ki, új utat kell törni s új célokat kell kitűzni, hogy ez az egyházközségünk kifelé azokat a nagy lelki és kultur, valamint közgazdasági hatásokat gyakorolhassa, amelyek magyar fajunk megtartását szolgálják.

A folyó évi augusztus hó 1-ső napjain a nagybányai egyházmegye egyik kicsiny gyülekezetének, Lázárinak templom- és harangszentelési ünnepélyén vettem részt. Föl-emelő annak látása, hogy kis gyülekezeteink is milyen erő-

feszítéssel igyekeznek kipótolni azokat a hiányokat, melyeket a háboru viharai okoztak. Sokszor panaszkodunk, talán nem is ok nélkül gazdálkodással foglalkozó hittestvéreink materialista gondolkozása miatt és mégis arról kell meggyőződnünk, hogyha nem frázis is a materiális lélek a sziveken, ezek a szivek megmozdulnak és nemes adakozásra gyuladnak, hogyha az utat azokon megtaláljuk. Nagy tanúság ebből az, hogy a komolyan vett pásztoráció, a lélekkel való intenzivebb foglalkozásban gazdag lelki és anyagi siker rejlik.

Ezen utammal kapcsolatban a főgimnázium és felső-
eály és kereskedelmi iskola ügyével közvetlenebbül is foglalkozni kívántam. Az Igazgatótanácsot összehivatván azt akartam, hogy állam tanügyi kormányának követelményeiről, az iskolák anyagi helyzetéről minden irányban megbeszéléseket folytassak és minden tekintetben az Igazgatótanács támogatására álljak.

Az őszi hónapokban még 2 gyülekezetünket látogattam meg. Piskolton templom és harangszentelést végeztem, ahol a legnagyobb elismeréssel állapítottam meg, a fiatal lelkipásztornak az egyház külső építése körül eredményesen végzett szép munkáját s remélem, hogy az a harmónikus viszony, amely közte és a presbyterium, valamint a gyülekezeti tagok közt meg van, a belső lelki épülést is biztosítani fogja.

Ugyanakkor fordultam meg az érmihályfalvai egyházközségben is, hol presbyteri gyűlés keretében az egyházközség szellemi és anyagi élete felől tájékozódást szerezni igyekeztem. Ezt az alkalmat felhasználtam arra is, hogy felsőbb egyházi hatóságunk nevében meleg köszönetemet tolmácsoljam az egyházközség áldozatos főgondnokának, ki saját költségén egyik temetőben értékes temető őri lakást építtetett, valamint az emelkedett gondolkozású presbyternek, ki az esperes ur gondoskodása folytán nyert adományból csinosan megújított szép templom egyik oldalfalának hosszában diszes karzatot készíttetett. Mindakettő olyan cselekedet, amelyet példaadás okából jelentésem keretében kiemelnem kellett, mert látom ebben mély hálával eltelve a Gondviselő Istennek hozzánk való nagy szeretetét, mellyel e nehéz napokban is Szentleke erejével úgy munkálkodott közöttünk és a szivekben, hogy támaszt férfiakat, kik az

apák nyomdokain járva anyagi javaikból nagy lelki örömmel áldoznak egyházunk oltárához.

Jelentésem tudomásul vételét s ott, ahol annak szükségé fennforog a nagybecsü intézkedést kérve, mély tiszteletemmel vagyok a Főtiszteletü és Méltóságos Közgyűlésnek Nagyvárad, 1927 dec. 2. Alázatos szolgája: *Sulyok sk.* püspök.

Közgyűlésünk Püspök ur jelentéséből örömmel értesül arról, hogy magas örállói helyéről vizsgálván egyházkerületünk külső és belső életét, a multhoz viszonyítva javulásról és haladásról számolhat be; népünk templomszeretete visszatérőben; az urvacsorával élők száma emelkedett; csökkent a kárunkra adott reverzálisok és a kitérések száma; fellünően nagyobb az önkéntes adományok összege; egyes gyülekezeteinkben az áldozatkészségnek messze világító példáit láthatjuk; gyülekezeteink kivették részüket a szegény egyházak, özvegyek, árvák segélyezésében, megindult a hitélet mélyítésének, az ifjuság vallásos nevelésének áldott munkája; — örömmel látja továbbá, hogy Püspök ur hiveinkkel való soknemű személyes érintkezése, konferenciák rendezése, a száma nélküli üléseken irányító részvétele, templomok, harangok szentelése, gyülekezetek látogatása által apostoli lélekkel szolgálta anyaszentegyházunkat, miért is életére és működésére szeretettel kéri Isten további áldó kegyelmét; a püspöki jelentést egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatja s halározza, hogy

1. elvárja minden egyes lelkésztől, hogy gyülekezetének önfeláldozásig hü, őriző, építő, Istenhez vezérlő angyala legyen; de elvárja az egyház világi hivatalosaitól is, általában minden egyes tagjától, hogy a mai nehéz időkben a lelkésszel karöltve munkálják magyar református egyházunk és intézményeink javát;

2. utasítja az espereseket, hogy a jövő évben vegyék számba és névszerint jelentsék be Püspök urnak azokat az egyházközségeket, amelyek az elhagyott szegények és árvák és betegek

gondozása körül még mindig nem teltek eleget az E. T. I. t. c. 128—130. §-aiban és a vonatkozó szabályrendeletben előírt kötelességeiknek ; mert nem szabad egyellen református gyülekezetnek sem lennie, amely ez igazi keresztyéni és valódi kálvini munka áldásaiban ne részesülne ;

3. A feliratban keresi meg a Kultuszminiszter urat, hogy az állami hatóságok utasíttassanak, hogy a hitélet mélyítését, az ifjuság vallásos nevelését célzó munkát ne tekintsék irredenta eszközöknek, hanem engedélyezzék és ne akadályozzák már végre valahára az ifjusági bibliakörök, a vallásos egyesületek összejövetelét, az egyházi énekkarok működését, amelyekből az államnak is csak kulturális haszna származik ;

4. feliratban kéri a Kultuszminiszter urat, hogy az illetékes hatósági személyek szigorúan utasíttassanak, miszerint a vegyes házasságkötéseknél a református egyház javára szolgáló meg-egyezéseket is foglalják írásba, a felek elhatározására befolyást ne gyakoroljanak, hivatali eljárásukban pártatlanok legyenek ;

5. utasítja az egyházmegyét, hogy egyházunk jövőjét szolgáló nagy horderejű neveltetési adót be nem szolgáltató egyházközségekkel szemben a törvény teljes szigorával járjanak el ;

6. a kanonika vizitáció alkalmával vizsgálják felül, hogy az egyházi épületek kellő értékben vannak-e lüzbiztosítás alá felvéve s ahol az értéket alacsonynak találják, a presbytérium felelősségére rámutatván, a teljes érték bejelentését megköveteljék ;

7. megdöbbenéssel fogadja Püspök urnak a közönségesen *egyke* néven ismert betegségről adott jelentését s fajunk pusztulása felett aggódó szívvvel hiv mindeneket küzdelemre e halálos bűn ellen, hogy utcáink, falvaink, iskoláink, templomaink el ne néptelenedjenek, hanem a megátkozott fűgefák újra gyümölcsözzenek, az egyházmegyét utasítja, hogy puhatolják ki, melyek

azok a falvak, városok, vidékek, ahol ez a be-
legség pusztít.

E számot további intézkedés végett kiadja
Püspök urnak;

és alkalmazkodás végett megküldi az espe-
resi hivataloknak.

117. szám. A szavazalbontó-bizottság jelenti, hogy
a 16—1927. sz. egyházkerületi határozattal a zsinati
rendes és pót-képviselőkre elrendelt szavazatokat Nagy-
váradon 1927. október hó 26. és 27. napjain felbont-
ván, megállapította, hogy beadatott 212 érvényes sza-
vazat s a szavazatok abszolút többségével megválasz-
táltak:

I. a) zsinati rendes lelkészi tagokul: Széll György
esperes, Kassay Béla esperes, Havas Gyula esperes,
Csernák Béla egyházkerületi főjegyző, Zöld Mihály
esperes;

b) zsinati rendes világi tagokul: Dr Nagy Sándor
egyházmegyei gondnok, Telegdi László egyházmegyei
gondnok, Dr Thúry Kálmán egyházkerületi tanácsbíró,
Dr Harcsár Géza egyházkerületi főjegyző.

II. a) zsinati pót lelkészi tagokul: Papp József,
Takács Zsigmond, Bede László, Vadai Béla, Szabolcska
Mihály, Böszörményi Lajos;

b) zsinati pót világi tagokul: Ajtay Nagy Gábor,
dr Hadházy Kálmán, Papszász Lajos, dr Czeglédy Mik-
lós, Csaba Adorján, Szabó Zoltán.

III. a) zsinati rendes tanári tagnak: Nagy Vilmos.

b) zsinati pót tanári tagnak: Bakcsy Gergely.

IV. a) zsinati pót tanilói tagnak: Bartha István.

b) zsinati pót tanilói tagnak: Bartha István.

Egyházkerületi közgyűlésünk a választás ered-
ményét tudomásul veszi, a megválasztott rendes
és pót-tagokat igazolja; a zsinati tagok megbí-
zatásának kezdő napjául 1928. évi január 1-ső
napját tekinti; a megbízó levelek kiadásáról már
16—1927. sz. határozatának 3. és 4. pontjaiban
intézkedett;

a megválasztottak névsorát az erdélyi egy-
házkerületnek megküldi.

118. szám. Az esperesi és gondnoki kar az egyházmegyéknek Egyházi Törvényeink revíziójára vonatkozó megnyilatkozásait számba véve, javaslatára közgyűlésünk kimondja, hogy

a) az összeülendő zsinattól nem egy új törvénykönyv megalkotását várja, hanem azt tartja kívánatosnak, hogy meglevő törvényeink alkalmazassanak, magyar református egyházunk történelmi adottságainak szem előtt tartásával a mai helyzethez.

Kívánatosnak tartja, hogy

b) az I. t.-c.-ben.

1. a két egyházkerület között az egység kidomboríttassék;

2. találjon módot a zsinat a két egyházkerület közös ügyeinek intézésére a Konvent mellőzésével;

3. állítsa be az egyház közigazgatási szervei közé az egyházkerületi és egyházmegyei közgyűlések tehermentesítése, az elnökségek felelőségteljes támogatása céljából az egyházkerületi és egyházmegyei tanácsokat az egyházkerületi és egyházmegyei elnökségek vezetése alatt, határozza meg munkakörét s a közgyűléssel szemben felelősségét;

4. tegye lehetővé, hogy olyan egyházközségekben, amelyek csekély lélekszámuk és anyagi erőtlenségük következtében egy rendes lelkész eltartására képtelenek s lelkész hiányában lelki gondozás nélkül az elkallódás veszedelmének vannak kitéve, végszükségben levita alkalmaztassék.

c) a II. t.-c.-ben.

1. biztosítsa a lelkészválasztásoknál a felsőbb egyházi hatóságok, egyházmegye és egyházkerület befolyását;

2. a választható lelkészeknek próba szónoklat tartás végett a betöltés alatt álló lelkészi állomáson megjelenhetését;

3. nyújtson módot arra, hogy veszélyeztetett helyeken egyetemes egyházi érdekből a lelkeszek cseréje lehetőbbé váljék.

d) az V. t.-c. átdolgozásánál vegye figyelembe mindazt, amit a közel husz esztendő tapasztalat az igazságszolgáltatás biztosítása szempontjából kívánatosnak talál:

e) a III., IV., VI., VII., VIII, t.-cikkekben a mai helyzetnek megfelelően az elvi rész kidomboríttassék;

f) utasítsa közgyűlésünk a 12-es bizottságot, hogy a törvényrevízió előmunkálatait az itt lefektetett elvek szem előtt tartásával végezze el.

119. szám. Püspök ur bejelenti, hogy Biharvármegye prefektusának 1385—1927. sz. értesítvénye szerint a Külügyminisztérium engedélyezte, hogy a „Reformátusok Lapja“ a királyhágómelléki református egyházkerület tulajdonába menjen át és helenként jelenjék meg, mint az egyházkerület hivatalos közlönye.

Közgyűlésünk az engedélyről megnyugvással értesül s felkéri Püspök urat, hogy a 31—1927. sz. határozatban foglalt intézkedéseket megtenni sziveskedjék.

120. szám. A pénzügyi bizottság betérjeszli az egyházkerületi pénztárnak 1927 július 16-án történt átadásáról felvett következő jegyzőkönyvet:

„Jegyzőkönyv, felvétellett Nagyváradon 1927 július 16-án a királyhágómelléki egyházkerület pénztárának átadásáról.

Jelen voltak: Sulyok István püspök, dr Thúry Kálmán egyházkerületi ügyész, ifj. Vargha László egyházkerületi számvevő, ideiglenes pénztárnok, Kovács József egyházkerületi pénztárnok, Csernák Béla egyházkerületi főjegyző.

A pénztár átadására kiküldött bizottság megállapította, hogy 1927 június 30-án lezárt pénztárkönyvnek (napló) egyenlege 266,107 Lei 45 bani készpénzmaradványt tüntetett fel. Ezzel szemben a főkönyvek cimletei-

nek összesítése alapján készült jegyzőkönyvi kivonatban a közigazgatási pénztár készpénzmaradványa: 262,113 Lei 45 bani s a pénztárkönyv egyenlege szerint 3994 Lei többlet maradvány mutatkozik. A bizottság a pénztár átadása szempontjából a pénztárkönyv zárótételét veszi alapul s így a közigazgatási pénztár készpénzmaradványaként Kovács József kerületi pénztárnoknak 266,107 Lei 45 bani készpénzt ad át azzal, hogy a fenti különbszet megállapítása céljából pénztárnok és számvevő utasítatik, hogy a pénztárkönyv alapján részletes revíziót ejtsen meg ezen különbszet okának földerítése céljából.

Megállapítja a bizottság továbbá, hogy a csatolt főkönyvi kivonat I. Alapok címlete alatt összesen 2.246,402 Lei 46 bani tőke állag szerepel különböző betéti könyvekben, az alapok 1927 június 30-iki tőke állagaként, az 1927. év első felére eső kamatok nélkül, mely összeghez 1210 Lei kiadásba helyezett, de még fel nem vett összeg, mint betét adandó s így az alapok betét állagaként 1927 június 30-iki kamatonlküli zárlattal 2.247,612 Lei 26 bani adott át pénztárnoknak, mely betétkönyveknek és a fenti kerületi pénztári maradványnak át vételét alólírott pénztárnok ezennel elismeri.

A bizottság az esetleges számadásbeli tévedések utólagos megállapításainak és helyesbítéseinek jogát fenntartja K. m. f. Kovács József sk. pénztárnok, Vargha László sk., Sulyok István sk., dr Thúry Kálmán sk. Jegyezte: Csernák Béla sk.“

A jegyzőkönyv kapcsán jelenti, hogy a pénztárnok és a számvevő az elrendelt részletes revíziót megejtették, azonban a 3994 Lei többlet-maradvány eredetét nem sikerült felderíteni.

Közgyűlésünk a pénzügyi bizottság jelentését tudomásul veszi s elrendeli, hogy a 3994 Lei mindaddig külön kezeltessék, míg eredete ki nem derül.

121. szám. A pénzügyi-bizottság javaslatára közgyűlésünk az egyházkerület 1928. évi költségvetését a következőkben állapítja meg:

A) Szükséglet:

Első csoport: Tiszteletdíjak:

1. Püspök tiszteletdíja	---	---	---	---	100.000	Lei
2. Lelkészi főjegyző tiszteletdíja	---	---			24.000	Lei
3. Világi főjegyző tiszteletdíja	---	---			6000	Lei
4. Lelkészi aljegyző tiszteletdíja	---	---			4000	Lei
5. Világi aljegyző tiszteletdíja	---	---			2000	Lei
6. Kerületi ügyész tiszteletdíja	---	---			6000	Lei
7. Egyetemes ügyvivő tiszteletdíja	---				32.000	Lei
					<hr/>	
					174.000	Lei

Második csoport: Központi tisztikar:

8. A püspöki hivatal tisztikarának fizetés- kiegészítésére szükségeltetik a 21— 1927. sz. egyházkerületi határozat alapján	---	---	---	---	---	301.876	Lei
---	-----	-----	-----	-----	-----	---------	-----

Harmadik csoport: Dologiak:

9. Napidíjak és utiköltségek	120.000	Lei			
10. Irodai szükségletekre	---	20.000	Lei		
11. Irodai könyvek, nyomtat- ványok, körlevelek	---	16.000	Lei		
12. Telefon díjak	---	---	18.000	Lei	
13. Fordítási díjak	---	---	8000	Lei	
14. Iroda fűtés és világítás	24.000	Lei			
15. Hivatalos helyiség bére	24.000	Lei			
16. Irodaátalakítás és beren- dezési költség	---	---	60.000	Lei	
17. Lelkész-özvegyek segé- lyezésére	---	---	50.000	Lei	
18. Jegyzőkönyvek nyomtatására	40.000	Lei			
19. Előre nem láthatókra	---	10.000	Lei	384.000	Lei

Kiadási főösszeg: 859.876 Lei

B) Fedezet:

1. Foncierától jutalék	---	85.000	Lei	
2. Tankönyv és zsolttár jutalék	75.000	Lei		
3. Középiskolai tanulók 5 Lei-es járuléka	---	---	3500	Lei
4. Elemi és iskolai tanulók				

5 Lei-es járuléka --- ---	40.000 Lei
5. Középiskolai tanulók járuléka hátraléka --- ---	10.000 Lei
6. Elemi iskolai tanulók járuléka hátraléka --- ---	10.000 Lei
7. Közigazgatási járuléka hátralékából --- ---	120.000 Lei
8. Az 1928-ik évre előirandó 1.50 banis közigazgatási járulékból --- ---	322.000 Lei
9. Lelkészi kar államsegélyének kezeléséből 1%	132.000 Lei
10. Nyugdíj és gyámintézeti pénztár forgalma után ---	22.000 Lei
11. Jegyzőkönyvek árából ---	<u>40.000 Lei</u>

Összes fedezet: 860.000 Lei

Egyenleg: Szükségleti rovat főösszege 859.876 Lei

Fedezeti rovat főösszege 860.000 Lei

Felesleg 124 Lei

A költségvetéssel kapcsolatban közgyűlésünk 1. utasítja a középiskolák és elemi iskolák fenntartóit, hogy a tanulók után esedékes évi 5 Leies járulékokat a folyó 1927—28-ik iskolai évről haladéktalanul, jövőre pedig minden év november 1-ig szolgáltatassák be az egyházkerületi pénztárba ;

2. a közigazgatási járulékot az 1928. évre lélekszám után 1.50 baniban állapítja meg, amelynek előírására az egyházkerületi pénztárt utasítja ;

3. a nagyszalontai egyházmegye 63.3 - 1927. sz. felterjesztésének mellőzésével a lelkészi államsegély kezeléséért 1%-ot rendel levonni, amely levonást az egyházkerületi pénztárnak a lelkészek államsegélyével járó tetemes munka indokol.

E jegyzőkönyvi számot kiadja az egyházkerületi pénztári hivatalnak, az espereseknek megköszönés végett s a középiskolák fenntartóinak.

122. szám. Az érmelléki egyházmegye 60—1927. sz. a. nagyszalontai egyházmegye 63—3—1927. sz. határozatával kéri, hogy az egyházkerületi közgyűlés 24—1927. sz. rendelkezését helyezze hatályon kívül; ezenkívül a nagyszalontai egyházmegye közgyűlése azt is kéri, hogy az anyagi ügyekben mindig az egyház-község gondnoka keressék meg.

Közgyűlésünk a pénzügyi bizottság javaslatára a nagybányai és nagyszalontai egyházmegyék felterjesztésével szemben 24—1927. számú rendelkezését tovább is fenntartja, annyival is inkább, mert az E. T. I. t. c. 143. §. C. a. pontja a lelkészek kötelességei között az egyházközség anyagi vezetését is felsorolja s a lelkész épen úgy anyagi felelőséggel tartozik, mint a gondnok, különben is a lelkésznek módjában áll magát az esperes előtt minden év december 1-ig igazolni, hogy a közterhek kifizetésének ügyében a maga részéről köteles gondossággal járt el, a terhek pontos időre kifizetését illetőleg úgy a gondnoknál, mint a presbyteriumban minden tőle telhetőt megtett.

123. szám. A pénzügyi bizottság javaslatára közgyűlésünk felhívja azokat

az egyházmegyéket, amelyek a köztartozásokat a kanonika vizitáció alkalmával beszedik, hogy mindenkor a folyó évi járulékokat szedjék be, a hátralékokkal egyetemben.

124. szám. A pénzügyi bizottság javaslatára közgyűlésünk elrendeli, hogy

tőke és alapítvány természetű értékei Nagyváradon, 1. az Egyesült Bank és Takarékpénztárban, 2. az Erdélyi Bankban, 3. az Általános Hitelbanknál helyeztessenek el, mindegyik alapítvány vagy tőke, külön-külön betéti könyvön; engedélyezi, hogy a házi pénztárban naponként beérkező pénzek átmenetileg ideiglenesen a Takarékoság segély- és takarékszövetkezetnél

helyeztessenek el megőrzés végett, ez összegek azonban minden hónap végén beutalandók a fent nevezett három pénztintézet valamelyikéhez a megfelelő alapítványi tőkéhez csatolás végett.

125. szám. Egyházkerületi közgyűlésünk a pénzügyi bizottság javaslatára elhatározza, hogy

zsinattartási költségek címén az 1928. évre lélekszám után 1 Leus adót vet ki, amelynek előírására az egyházkerületi pénztárt utasítja; az egyházközségeket pedig felhívja, hogy a zsinattartási költségeket 1928. év március 31-re az egyházkerület pénztárába beszo­lgáltassák,

közgyűlésünk a zsinati tagok napidiját 500 Leiben állapítja meg, ezenfelül a zsinaton résztvevő tagok igazolt fuvar­költségét is megtéríti.

126. szám. A pénzügyi bizottság javaslatára

közgyűlésünk az özvegyek és árvák segélyezésére eddig kivetelt 5 banis járulékot 1928. év január 1-ével megszünteti.

127. szám. Olvastatott az egyházkerületi számvevő 1927 december 12-én kelt jelentése, mely szerint a máramarosszigeti lyceum számadásai még nem küldettek be.

Közgyűlésünk utasítja a máramarosszigeti lyceum igazgatótanácsát, hogy Püspök ur 3159—1927—II. sz. a. a számadás és vagyon-mérleg felülvizsgálása és megállapítása tárgyában kibocsátott felhívásának haladéktalanul tegyen eleget.

128. szám. Olvastatott a tankönyvkiadó-bizottság 1927. évi augusztus hó 26-án és 1927. évi december hó 6-án tartott gyűlésének jegyzőkönyve, melynek alapján az egyházkerületi közgyűlés a következő határozatokat hozta:

1. Közgyűlésünk jóváhagyólag tudomásul veszi, hogy a tankönyvkiadó-bizottság az új választani tantervjavaslatot elkészítette és hogy a tanév elején az iskoláinkban használandó tan­könyvek jegyzékét összeállította.

2 Tudomásul veszi, hogy a 42—1927. sz. kerületi határozat alapján a kisformájú hangjegy nélküli zsoltár szerződésére az egyházkerületi ügyész a kívánt záradékot rávezette.

3. Tudomásul veszi, hogy Szabó Endre színevéraljai lelkész részére pecsételési díj címén a bizottság elnöke 1430 leít kiutalt.

4. A tankönyvraktár jelentésével kapcsolatban kimondja,

a) hogy a Szappanos-féle vallástani kézikönyv pótlásaként az új tankönyv elkészültéig valamelyik konfirmációs káté használható, melynek megállapítását a tankönyvkiadó-bizottság hatáskörébe utalja.

b) Hogy az új vallástani tanterv alapján készítendő tankönyvekre és azok kinyomatására pályázat hirdetendő.

c) A Farkas Kálmán-féle vallástani könyvek forgalmának ellenőrzésére és intenzívebbé tételére a középiskolákban működő vallástanároktól záros határidőn belül (15 nap alatt) fölvilágosító jelentést vár, hogy ezekből a könyvekből hány példányt és honnan szereztek be a tanulók?

d) A december hó 1-én esedékessé vált 26.123 leinyi egyházkerületi jutalék befizetésére a tanév késői kezdete miatt méltányosságból 1928 január 31-ig halasztást ad Béres Károly bizományosnak.

e) A folyó évi december hó 31-én esedékessé váló 31.500 leinyi régi jutalék-hátralék befizetésére nem ad halasztást az egyházkerületi közgyűlés, de méltányosságból kiemeli a Farkas-féle középiskolai vallástani kézikönyveket a jutalékfizetés kötelezettsége alól s az ezen könyvek után számított és folyó évi december hó 1-én esedékessé vált 26.123 leinyi jutalékból is töröl e címén 924 leít.

f) Tudomásul veszi, hogy a kerület kiadványai kifogástalanul vannak beraktározva és tűzkár ellen biztosítva.

5. A „Globus“ műintézet ajánlatára, bár

teljes elismeréssel értékeli a műintézet művészi kivitelű és versenyen felül álló térképeit s bár élénken érzi a magyar és román nyelvű térképek használatának nagy jelentőségét, azoknak bizományba vételét nem vállalhatja, mert tulajdonmórérszben szegény egyházaink nincsenek abban a helyzetben, hogy ezeket a térképeket beszerezhessék. A térképek terjesztéséhez azonban az eddigi támogatását továbbra is fokozottabb mértékben megadja.

E határozatot jegyzőkönyvi kivonat alakjában kiadja a tankönyvkiadó-bizottság elnökének, előadójának, Béres Károly bizományosnak, az egyházkerületi pénztárnak és az 5-ik számot a „Globus“ műintézetnek.

129. szám. Az egyházkerületi közgyűlés 38—1927. sz. határozata a kulturadó 1922—25. évi számadásait lezárva, utasította a kulturadó-bizottság elnökségét, hogy a hátralékok befizetése iránt az érdekeltekkel közvetlenül tárgyalva intézkedjék. E tárgyalás eredménye a hátralékos egyházak egyrészénél bizonyos megegyezést eredményezett, minek következtében az egyezségi összegek befizetése részben már meg is történt. Több egyház azonban továbbra is a legridegebb tagadás álláspontján maradt.

A közvetlen tárgyalás eredményét e jelentés végén egyenként fogjuk előterjeszteni s itt csupán annyit emlíünk, hogy a folytonos felszólítás és tárgyalás eredményeként a kulturadó és taxa pénztárban ez időszert 137032 Lei 88 bani áll rendelkezésre, amely összeg az elesett egyházak pillanatnyi segélyezésére sem elegendő.

Középiskoláink minimális tanári fizetéssel összeállított költségvetései a következő hiányokat mutatják:

I. Szatmári Református Főgimnázium	Lei 779,064.—
II. Szatmári Református Felső Leány és Kereskedelmi iskola	--- „ 558,848.—
III. Nagyváradi Ref. Polg. Leányiskola	„ 382,522.—
<hr/>	
Összesen:	Lei 1.720,434.—

Ezen óriási hiány részbeni fedezésére szolgál a változatlanul fenntartandó és az 1927. évi egyházkerületi határozattal megállapított lélekszám szerinti 2 Lei-es kullurtaxa, az egyházfenntartási alap jövedelme és az önkéntes adományok. Minthogy azonban a tanári fizetések így sem felelnek meg az életviszonyoknak az egyházkerülettel együttesen újabb elhatározó lépéseket kell tenni a fizetéskiegészítő államsegély elnyerésére.

Az elemi iskolai tanítók fizetése még nagyobb hiányokat mutat. Az egyházkerület főnnhatósága alá tartozó iskolákban működő 238 tanító közül

10,000 Lei-es évi fizetése van	---	---	11 tanítónak
10—20,000 Lei közli fizetése van	---	---	63 „
20—30,000 „ „ „ „	---	---	84 „
30—40,010 „ „ „ „	---	---	48 „
40,000 Lei fölötti fizetése van	---	---	32 „

Ezen utóbbi 32 esettől eltekintve 206 tanító fizetése alatta áll az egyházkerületi közgyűlés 17/a—1926 és 127—1926. sz. határozatával megállapított minimális tanítói fizetéseknél. És pedig egyházmegyénként:

a bánáti egyházmegye tanítóié	---	---	58,774 Lei-el
a bihari „ „	---	---	330,320 „
az érmelléki „ „	---	---	656,936 „
a nagybányai „ „	---	---	610,535 „
a nagykárolyi „ „	---	---	382,465 „
a nagyszalontai egyházmegye tanítóié			347,784 „

így tehát a kerületi határozattal megállapított mérvű tanítói fizetések és a tényleges tanítói fizetések között 1927. évi július 30-ik állag szerint 2.386,814 Lei különbözet áll fenn.

Meg kell jegyezni, hogy ez a különbözet az 1927. évi május hó 1-ét megelőző lakbérékkel számított. Hogy a tanító fenti kimutatása alapjául szolgáló fizetési és az állami mérvű fizetések között milyen eltérés van, azt az egyházkerület központi hivatalának rendelkezésére álló tanítói fizetés kimutatásából megállapítani nem lehet, minthogy az időközi tanítói változások bejelentése hiányos. A tanítói fizetések megadása az egyházak terhe lévén, az egyházkerületi határozatokkal megállapított minimális tanítói fizetéseket faluhelyen évi 35,190

Leit, városon évi 46,092 Leit az iskolafenntartó egyházaknak ki kell szolgáltatni és itt az egyházkerület a rendelkezésére álló korlátolt teljesítő képességű anyagi eszközökhöz képest, csak a teljesen elesett egyházaknak tud segítségére menni. Ez irányban az esperesi hivataloktól kér és vár az egyházkerületi közgyűlés teljesen hű tájékoztatást. A szükségletek teljes kiegészítésére itt is szorgalmazni fogja minden erejével az egyházkerület az államsegélyt.

Az egyes egyházakkal lefolytatott közvellen tárgyalás eredményeként jelentem, hogy Pusztajlak kulturadó hátraléka fejében 3000 Leit ajánlott fel.

Élesd fizetett 11,534 Leit.

Gyanta 30,000 Leit ajánlott fel.

Halmi hátralékainak 50 % -át megajánlja.

Erdőhegy hátralékainak 50 % -át megajánlja.

Fugyi 10,040 Lei kulturadó hátralékára 3 évi halasztást kér.

Rév 2000 Leit ajánl hátralékainak.

Nagykakucs 1000 Leit ajánl meg.

50 % kulturadó elengedésre ajánlatik: Erdőhegy, Mikola, Belényessonkolyos, Gyorok, Magyarremele, Szentleányfalva, Mezőtelki.

Teljesen töröltetik: Nagybocksó, Lippa, Bere, Nagylak, Magyarcséke, Erdőd, Mezőbajj, Várasfenes és Váradless kulturadó hátraléka.

Halasztást kér: Vedresábrány, Szalárd.

További eljárás végett az ügyésznek kiadatott Köröskisjenő és Jákóhodos hátraléka, minthogy ezen egyházak teljesen tagadó álláspontra helyezkedtek.

Több egyház lélekszámkiigazítást kér, mely azonban csak az esperesi hivatalok útján eszközölhető.

A kulturadó-bizottság fenti jelentése alapján az egyházkerületi közgyűlésünk a következő határozatot hozza:

1. Változatlanul továbbra is fenntartja az 1927. évi 38-ik sz. egyházkerületi határozat 2-ik pontjával megállapított 2 Lei-es lélekszám szerinti kulturtaxa fizetési kötelezettségét minden egyházzal szemben az 1928. polgári évre. Hang-

sulyozva, hogy ezen 2 Leit csak a középiskolákat fenntartó egyházak — ez idő szerint Nagyvárad és Szatmár — számolhatják el saját fenntartói terheik javára. A leányegyházak a kulturlaxa fizetésének kötelezettsége alól az 1928. évre felmentetnek. Az anyaegyházak kulturlaxáját feltebb súlyos esetekben és csak kivételképen az egyházkerületi elnökség mérlegelése alapján elengedi ugyan, de ezen súlyos esetek precedens gyanánt nem szolgálhatnak.

2. Tudomásul veszi az egyházkerületi közgyűlés, hogy kulturadóból és kulturlaxából együttesen 1927 évi december hó 1-én 137,032 Lei 88 bani áll rendelkezésre, mely összeg az elesett egyházak iskoláinak segélyezésére fordítatik. A segélyösszegeket az egyházkerületi segélyosztó bizottság az esperesek véleményezése alapján állapítja meg.

3. Megbizza a kerületi elnökséget, hogy a hátralékok befizetését a legerélyesebben szorgalmazza és a fizetést megtagadó egyházakkal szemben a törvény szigorával járjon el.

4. A jelentés kapcsán az egyes egyházak részéről megajánlott összegeket elfogadja és a fönt javasolt törléseket indokaiknál fogva helybenhagyja.

5. A tanítói és tanári fizetéseket a 127—1926. és a 37—1927. sz. egyházkerületi határozatokkal megállapított mértékben változatlanul fenntartja és a megállapított tanári és tanítói fizetések kiszolgáltatását az egyházaknak, mint iskolafenntartóknak ismételten kötelességévé téve azoknak pontos kiszolgáltatását az esperesek szigorú ellenőrzése alá utalja.

6. A tanári és tanítói fizetések állami mérvű kiegészítésére ismételt lépéseket tesz a kormánynál s a fizetésekiegészítő államsegély szorgalmazását annak elnyeréséig napirendjéről le nem veszi.

7. A kulturadó-ügyek nyilvántartását és további kezelését az egyházkerületi tanügyi előadó-

tanácsos hatásköréből az ügy pénzügyi természetűe miatt az egyházkerületi pénztár hatáskörébe teszi át.

Ezen jegyzőkönyvi szám megkörözés kérésével kiadatik az esperesi hivataloknak, intézkedés végett Főlisztelelű Püspök urnak, az egyházkerületi pénztárnak és az egyházkerületi tanügyi előadónak.

130-a) szám. Jelentés a Királyhágómelléki Református Egyházkerület főhatósága alá tartozó elemi és középiskolákról. (1927 június 30-tól 1927 dec. 1-ig.)

I. Elemi iskolák.

Elemi iskoláink megtartásáért és fejlesztéséért vívott s évek óta újabb és újabb nehézségek elé kerülő küzdelmeink az utóbbi időben még inkább fokozódtak.

S a tanítóknak kötelességük a törvényeknek a szülőkre vonatkozó részét velük megismertetni, ha ez megtörtént volna, nem került volna hivatalom abba a helyzetbe, hogy a

beiratkozások ideje alatt naponta több ízben is tárgyalnia kelljen az állami iskolai hatóságokkal. Azzal tisztába kell jönnünk, hogy a törvény velünk szemben minden körülmények között törvény marad, s még abban az esetben is, éber gondoskodásra van szükség, ha a törvényhez mi magunk szigoruan alkalmazkodunk, mert sajnos, igen sok esetben kerülünk szemközt a sokféleképen magyarázható törvények kedvezőtlen értelmezésével.

A bonyodalmak az állami elemi iskolai törvény 19-ik, a végrehajtási utasítás 29-ik és 38-ik a M. O. T. 35-ik és a M. O. T. végrehajtási utasítás 40. és 47-ik cikke idézi elő, mely szakaszok fogalmazása tág teret enged az önkényes értelmezéseknek, amit előre megsejteni, vagy kivédeni egyáltalában nem lehet. A törvény betűjének szigorú és merev alkalmazása normális körülmények között is sok nehézségbe ütközik, most meg, hogy a mi iskoláink egy több évtizedes gyakorlatból az új állami törvények folytán új helyzet elé kerültek, csak a tapintat és a megértés enyhíthetné a temérdek félreértés, amit az állami iskolák igazgatói nagy részben nem elsimitani, iparkodnak. Elutasítottak szülőket, mert az utolsó beiratási napon küldönce által jelentkezett [Berán Rudolf nagyperegi lakos] írásos panasz van kezeim között arról, hogy a múlt évben elfogadott nyilatkozatokat ez évben széttépte az állami iskola igazgatója mint nem használhatót, s mikor a szülők tőle mintát kértek azt is megtagadta.

Szatmárvármegye területére Bălănescu revizor olyan rendelkezést tett, hogy a felekezeti iskolában megbukott és

isméltésre utasított tanulók tartoznak az állami iskolákba átiratkozni, mely rendelkezést a M. O. T. végrehajtási utasításának 72 ik cikkével indokolt, ami pedig határozott félreértése a mi iskoláink jogi helyzetének, minthogy iskoláink egész a mai napig nyilvánossági jogu iskoláknak tekintetnek s így semmiképpen sem esnek a fenti törvényszakasz rendelkezése alá. A panasz beérkezte után ezen eljárás ellen nyomban óvást emeltem s az inspektorátus maga is felismerte a rendelet törvénytelenességét, azonban jogorvoslatot mind a mai napig nem kaptam, pedig ezen szakasz alkalmazásával az óvári, szatmárgörbedi, berendi, csekély népességű iskoláink néptelenednek el annyira, hogy nem lesz meg a törvényben megkövetelt létszámú tanulójuk. A szamosdobi iskola a beiratáskor elutasítottak miatt néptelenedett el.

Fel kell azt is említenem, hogy a nagyváradai inspektorátus a tett panaszokat bevizsgálta és egy-két esetben orvosolta. Nem adott azonban jogorvoslatot olyan esetben, amikor az apa gör. kel., vagy gör. kath. vallásu református magyar anyától származó gyermeke iratkozott be ami református iskolánkba, mert ezekre a gyermekekre az elemi iskolai törvény 8-ik cikkét alkalmazza [Paszula Eszter biharpüspöki-i] s ezeket a gyermekeket olyan román származásu állampolgárok gyermekeinek minősíti, akik anyanyelvüket elvesztették s így tartoznak román előadási nyelvű nyilvános vagy magán iskolába járni.

Panaszok érkeztek hivatalomhoz az irányban is, hogy a M. O. T. 35-ik és a végrehajtási utasítás 47 ik cikke ellenére nem engedik meg a más keresztyén vallásu magyar anyanyelvű gyermekek beiratkozását a mi iskolánkba.

A bánáti egyházmegyébe a bodófalvai lelkész jelentése szerint a románvásárosi román tanköteles gyermekeket átvezényelték a magyarvásárosi magyar iskolába és ez által a magyar nyelvű iskola végérvényesen megszűnt. Történik mind ez akkor, mikor határozott miniszteri ígéretünk van magyar szekciák felállítására. Sajnálattal kell jelentésemben fölemlíteni azt is, hogy a Közoktatásügyi Miniszter urtól a beiratások körül mutatkozó bajok elhárítására tá-

virati uton segítséget kértem, táviratomra azonban választ sem nyertem. Sulyos kifogások tárgyává teszik az állami iskolai látogató közegek, tanítóink hiányos román nyelvi ismereteit [Tamásda]. S a tanítónak a román tárgyak tanításában románul tudó helyettesel való pótlását követelik. Több helyen az V-VI-VII ik osztályok ügyét állították élére [Nagyszalonta, Kisnyégerfalva] Nagyszalontán a kérdés ideiglenes egyezséggel oldatott, meg a borsi iskola mintájára, Kisnyégerfalván azonban a revizor egyezés nélkül máról-holnapra átrendelte az V-VI ik osztályu tanulókat a felekezeti iskolából az állami iskolába. Kérdést is intéztünk most már másodizben az Erdélyi Református Egyházkerülethez, hogy ebben a súlyos helyzetben velük egyenlő eljárást kövessünk, azonban kielégítő tájékoztatást ezuttal sem kaphattunk, mert megállapítható, hogy az Erdélyi Egyházkerület iskoláival szemben általában más bánásmódot követnek az állami törvények alkalmazásánál. Egészen világosan meg kell ismernünk helyzetünket e tekintetben is, minthogy egyházkerületünk majdnem egész területe a kettős zóna [hadi és kulturzóna] nyomása alatt áll s itt kétszeresen súlyos iskoláink kormányzásának felelőssége.

Elérkezettnek látom az időt, hogy az V-VI-VII-ik osztályok kérdésében döntő álláspontot foglaljunk el, s a kérdés megoldásánál számot kell vetnünk azzal, hogy képesek vagyunk-e a felső tagozatot a törvény kívánalmainak megfelelőleg berendezni, mert ha nem vagyunk képesek felszerelés és az állam nyelvét kifogástalanul beszélő tanítók tekintetében, ez osztályok megtarthatásáért folytatott legelszántabb küzdelmünk sem vezet eredményre. Nem hallgathatom el a mind erősebben mutatkozó tanító hiányt sem. Tanítói állásaink megüresedésekor ma már az iskolák existenciája forog kockán. E hiány megszüntetését csakis egy tanítóképzőintézet felállításától várhatnók, erre azonban ez idő szerint semmi kilátásunk nincs, mert a nagyváradi tanítónőképzőt a Miniszter ur 99,528-1927. számu rendeletével a M. O. T. 8 ik szakasza alapján véglegesen megszüntetnek nyilvánította. Iskoláink nyilvánossági jogának megszerzésére újabb előterjesztések megtételére kényszerültünk. Az összes igazoló iratok ujólagos felterjesztése folyamában van, sajnos a 138 működő iskola irata közül

eddig kifogástalan rendben csak 50 iskola iratait tudtuk fölterjeszteni. A többi iskola iratai részben még be sem érkeztek, részben pótlásokra szorultak. A tanügyi előadó tanácsos ezen aktahalmaz elintézésénél teljesen egyedül áll és napi munkáinak torlódása miatt és a pótlások és kiegészítések folytonos kilevelezések miatt hihetetlen nehézségekkel küzd.

Az iskolai igazoló iratok visszaküldésével egyidőben egy másik miniszteri rendelet a tanítói működési engedélyek ismételt kérelmezését írta elő. E rendelet végrehajtása ismét költséget jelentett egyházaink részére, sikerült azonban kieszközölni, hogy a tanítók iratainak párhuzamos fölterjesztésétől eltekintenek, minthogy a tanítók iratait az iskola igazoló irataival egyidejűleg ugyanis fölterjesztetnek. A beérkezett iratokból lesújtó érzéssel látom, hogy az évek hosszú sora óta nagy nélkülözések között élő tanítói karunk minő önmehtagadással teljesíti nagy jelentőségű szolgálatát, s milyen nagy mértékben rászolgált már helyzetének javulására. Tanítói fizetések, tanítói állások háromötöd részénél még a kerületileg megállapított minimális tanítói fizetést sem érik el, s a legfájdalmasabb e tényről az a megállapításom, hogy ennek oka a legtöbb esetben nem is egyházaink szegénysége. Én magam részéről teljesen átérzem a tanítói karunk munka teljesítményének anyaszentegyházunk és fajunk megtartása szempontjából mérlegelt nagy jelentőségű minden rendelkezésemre álló eszközzel azon munkálkodom, hogy tanítóink helyzetét javítsam, s ezt ma még elsősorban az iskolafenntartó egyházaktól várom, de az egyházkerület támogatásával a kormánynál ismételt lépéseket teszek, hogy az évek óta ígért de mindeztideig elmaradt fizetéskiegészítő államsegéllyel megadhassuk tanítóinknak azt a megélhetési szintvonalat, amely őket végzett munkájuk alapján joggal megilleti.

Jelentésem tudomásul vételét kérve, vagyok
Oradea—Nagyvárad, 1927 december 10.

kiváló tisztelettel :
Sulyok István s. k.,
püspök.

Közgyűlésünk a Püspök ur jelentését teljes egészében helyeslőleg veszi tudomásul, telt intézkedéseit jóváhagyja s felkéri, hogy az iskolai törvények értelmezése és rideg alkalmazása következtében előállott nehéz és iskoláink létét fenyegető helyzet enyhítésére a jelentés adatainak felsorolásával forduljon kérelemmel a közoktatásügyi Miniszter urhoz. Ugyancsak fölkeri közgyűlésünk a föliszteleltü Püspök urat, hogy az államsegély elnyerése ügyében sziveskedjék a további lépéseket illetékes helyen megtenni.

A jelentés kivonat alakjában az esperesi hivataloknak megkörczés kérésével kiadatik.

130-b) szám.

II. Középiszkolák.

Középiszkoláink közül csak a szatmári Felső Leány és Kereskedelmi iszkolának van nyilvánossági joga. A szatmári Református Főgimnáziumnak és a nagyváradi Református Polgári Leányiszkolának azonban nincs. Hogy ez a két utóbbi középiszkolákra nézve mit jelent, azt a következő számok mutatják teljesen megdöbbentő módon. A szatmári református Főgimnázium a létszám a nyilvánossági jog idejében 320 on felül volt a tanulók létszáma, erre az iszkolai évre összesen 161 tanuló iratkozott be a nyolc osztályba. A nagyváradi Polgári Leányiszkola tanulóinak létszáma a nyilvánossági jog megvonása előtt meghaladta a 150-et s még a mult évben is 116 volt a tanulók létszáma s a jelen iszkolai évre már csak 66 tanuló iratkozott be. A létszámcsökkenés a M. O. T. el a nyilvánossági jog nélkül működő iszkoláinkra kötelezővé vált vizsgálati rendszerben leli természetes magyarázatát. Első teendőnk tehát, ha középiszkoláinkat megakarjuk tartani, a nyilvánossági jog visszaszerzése. E pontnál azonban óriási nehézségekkel kerültünk már eddig is szemközt. A szatmári református Főgimnáziumnak ugyanis már megadta a Conziliul Permanent a nyilvánossági jog nélkül való működésre az autorizációt, azonban öt nyugdíjérett tanárnak, minthogy a középiszkolai törvény 47 ik szakaszában előirt működési korhatár már túlélték, 60 nap alatt való nyugalomba küldését és új

tanárokkal való behelyettesítését írja elő a Közoktatásügyi Miniszter 123391—1927. sz. rendelete, mert ellenkező esetben elvonja az iskola működési engedélyét. Ezen miniszteri rendelkezésben rejlő veszedelem elhárítására az ügy részletes előterjesztése kapcsán a tárgysorozat rendjén fogom kérni az egyházkerületi közgyűlés határozatát, s itt csak azon érzésemnek adok kifejezést, hogy a miniszter által előírt feltétel teljesítésének lehetetlensége miatt féltő aggodalommal nézem ezen több százados iskolánk sorsát s megmentése érdekében minden lehetőt elfogok követni.

A nagyváradi református Polgári Leányiskola új okmányok fölterjesztésére hivatott föl. A miniszteri értesítés a fölterjesztett aktákból csak a vázrajzokat küldte vissza s a szükséges okmányok ismételt fölterjesztésének követelésével újabb anyagi megterhelést okoz az iskolának. Világosan látom, hogy középiskoláinkat a nyilvánossági jog nélkül meg nem tarthatjuk,

Megmagyarázni magamnak nem tudom a kormány álláspontját, mert hiszen az állam hivatalos közegei által fölvelt látogatási jegyzőkönyvek elismeréssel szólnak középiskoláink működésről s ami kifogás felmerülhet is a tanári fizetések csekély volta miatt, annak oka az államsegély elmaradása. Hiszen egyházunk így is óriási összegeket fordít a három középiskolánk fenntartására és még sem tudja a tanároknak állami mérvű fizetését biztosítani.

Hogy az esetleg üresen maradó katedrákat be tudjuk e tölteni megfelelő tanerőkkel, az a közeljövőben ki fog tűnni. De azt hiszem, hogy e pontnál is meg fogjuk érezni erőink elégtelenségét s nem tartom időelőttinek felvetni a gondolatot, hogy mi módon gondoskodjunk középiskoláink új tanári generációjáról. A testvér egyházkerület, minthogy neki több iskolája van, már gondoskodik a jövő tanár generáció neveléséről s ha élni akarunk, nekünk sem szabad erről megfeledkeznünk. Örömmel és elismeréssel jegyzem föl a középiskolák tanárainak önfeláldozó és a nagy nehézségek ellenére is eredményes működését s rajta leszek, hogy a középiskoláink részére is kieszközöljem az államsegély vagy a fenntartáshoz szükséges összegeket egyházunk áldozatkészségének végső megfeszítésével előteremthessem.

Iskoláinkat és azok vezetőit, tanítóit és tanárait a gondviselő Isten oltalmába ajánlva, kérem jelentésem tudomásul vételét, vagyok

Oradea—Nagyvárad, 1927 december 10.

kiváló tisztelettel:

Sulyok István s. k.,

püspök.

Közgyűlésünk a Püspök ur jelentését szomoruan veszi tudomásul. Megbizza a Püspök urat, hogy a középiskolák nyilvánossági jogának megszerzésére legyen ismételt lépéseket s ezzel egyidejűleg a fizetéskiegészítő államsegélyt a középiskolák tanárai részére ismételten kérelmezze.

E szám kiadatlik a középiskolák Igazgatótanácsainak és Igazgatóságainak.

131. szám. Olvastattak Szamosdob, Nagyvárad, Kispereg, Nagypereg, Vásáros, Diószeg, Albis, Berend, Óvári, Szalmárgörbed és Ant iskolai sérelmeire vonatkozó felterjesztések.

Közgyűlésünk felkéri a Püspök urat, hogy fenti iskolai sérelmek orvoslását kérje a közoktatásügyi Miniszter urtól.

E szám kiadatlik a fölterjesztés kérésével a főtiszteletű Püspök urnak.

132. szám. Tanügyi előadó ismerteti az elemi iskolák V—VI—VII. osztályának szervezésére vonatkozó törvényszakaszokat, az ezen kérdéssel összefüggő nagyszalontai, szemlaki és kisnyégerfalvai eseteket, továbbá az erdélyi református egyházkerület Igazgatótanácsának e tárgyra vonatkozó 9318—1928·III. sz. átiratát.

Közgyűlésünk az elemi iskoláink V—VII. osztályainak válságos ügyére vonatkozólag ki mondja, hogy azok megtartásához ragaszkodik, annyival is inkább, mert ezen felső elemi iskolai tagozat szakszerű berendezkedésére maga az állami elemi iskolai törvény is (57. §-a) 1929 július hó 24-ig haladékot ad. Elkötelezi az iskola-

fenntartókat, hogy a gazdasági irányu felső tagozatok céljára az Agronomtól megfelelő gazdasági gyakorlati területeket kérelmezzenek. S felkéri a Püspök urat, hogy ugyanilyen értelemben tegyen együttes lépést az erdélyi egyházkerülettel, 2. keresse meg a közoktatásügyi Miniszter urat, hogy az elemi iskolai törvény 57-ik § ában adott haladékot, a tanügyi közegek türelemmel várják be és iskoláink zaklatásával hagyjanak fel. Arra is felhívja közgyűlésünk az iskolafenntartókat, hogy még a jelen tanév folyamán alatt határozzák el és az esperesi hivatalok útján a püspöki hivatalba jelentsék be, hogy a 3 felső elemi iskolai osztályt milyen szakirányúnak fogják berendezni.

E határozat megkörözés kérésével kiadatik az esperesi hivataloknak és fellerjesztés kérésével a Püspök urnak.

133. szám. Tanügyi előadó előterjeszti a tanügybizottság határozati javaslatával az új vallástani tantervjavaslatot. (Lásd a jegyzőkönyv mellékletét.)

Egyházkerületi közgyűlésünk az új vallástani tantervet a szakvélemények által javasolt kisebb változtatásokkal elfogadja, az egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének mellékleteként és ezenkívül is 250 példányban kinyomatja. E kinyomatott példányokból minden iskolafenntartó minden tanulója számára köteles lesz 1—1 példányt megrendelni. A kinyomatás intézésével, a tanterv árának megállapításával a tankönyvkiadó-bizottság megbizatik.

Az új tanterv alapján osztályonként készítenő tankönyvek kinyomatására és bizományba vételére, majd ennek szerződészerű megállapítása után a tankönyvek megíratására 1928 december 31-i lejárattal pályázatot hirdet. A tankönyvek terjedelmének megállapításával, kinyomatás és bizományba adás, valamint a tankönyvek megíratására vonatkozó pályázat intézésével a tankönyvkiadó-bizottság megbizatik azzal, hogy a

tankönyv pályázat legkésőbb március hó 31-ig kiírandó.

E szám kiadatik a tankönyvkiadó-bizottság elnökségének.

134. szám. Bánáti egyházmegye közgyűlése 27—1927. sz. határozatával megkéri közgyűlésünket, hogy új vallástani könyvek kiadásáról gondoskodják és hogy ezek a kerületi főbizományosnál kaphatók legyenek.

Közgyűlésünk a bánáti egyházmegye 27—1927. sz. határozatával felterjesztett kérését az új vallástani tanterv tárgyában 133—1927. sz. fenti határozatával elintézettnek tekinti.

Miről a bánáti egyházmegye jegyzőkönyvi kivonaton értesítettik.

135. szám. Olvastatott a bánáti egyházmegye közgyűlésének 28—1927. sz. határozata kottás zsoltárok kiadása tárgyában és Bottyán Pál erdőhegyi lelkészi tanácsbíró beadványa ugyan e tárgyban.

Közgyűlésünk, minthogy a kisbetűs hangjegyek nélküli zsoltárokból 6000 példány kinyomatására 42—1927. sz. határozatával ez év júniusában adott engedélyt, ezen készlet teljes elfogyásáig nem foglalkozik a hangjegyes zsoltárok kiadásának kérdésével, megbizsa azonban a tankönyvkiadó-bizottságot, hogy az ügyet tartsa napirendjén, s úgy a kinyomatás, mint az esetleges behozatal kérdését illetőleg terjesszen tájékoztatást a legközelebbi közgyűlés elé.

E szám kiadatik Bottyán Pálnak, a bánáti egyházmegye esperesének és a tankönyvkiadó-bizottság elnökének.

136. szám. Olvastatott Kuki Zoltán bihari református igazgató-tanító felebbezése a bihari egyházmegye 1927. évi április 28-án szám nélkül hozott határozata ellen, melynek reávonatkozó részét, minthogy fegyelmi büntetés jellegűnek tartja, törölni kéri.

Közgyűlésünk Kuki Zoltán bihari református igazgató-tanító felebbezése felett, minthogy a sérelmezett határozatban nem fegyelmi büntetésről, hanem csak az egyházmegye jogkörébe tartozó figyelmeztetésről van szó — napirendre tér.

E szám kiadatik a bihari egyházmegye esperesi hivatalának és az esperesi hivatal útján Kuki Zoltánnak.

137. szám. Olvastattak a 1926—27. iskolai évre vonatkozó elemi iskolai statisztikai adatok. Az összes református tankötelesek száma 19.252, ebből református iskolába járt 10.552, magyar tannyelvű állami iskolába járt 3900, román tannyelvű állami iskolába 4800. A terület főhatósága alatt 144 iskola működött s ezekben 155 férfi és 93 nő tanító.

Közgyűlésünk az elemi iskolák 1926—27. évi statisztikai adatait tudomásul veszi azzal, hogy tanköteles tanulóink megtartását elsősorban és egyetemes közérdeknek tartván, felhívja az egyházak lelkészeit és tanítóit, hogy ez irányban minden törvényes eszközt felhasználjanak és a szülőket a törvény által előírt kötelezettségeikre jó előre figyelmeztessék.

E szám megkörözés kérésével kiadatik az esperesi hivataloknak.

138. szám. Olvastatnak a szatmári református főgimnázium Igazgató-tanácsának 1927. évi december 5-iki ülésén felvett jegyzőkönyvének 32-ik számából a következő: „Az Igazgató előterjeszti a közoktatásügyi minisztérium magánoktatási vezérigazgatóságának 1927 november 23-án 123.391. sz. alatt kelt rendeletét,* mely a közoktatásügyi állandó tanács 2298—1927. sz. határozata alapján (kelt 1927 november 11-én) a szatmári református főgimnáziumnak megadja a működési engedélyt. A rendeletet kísérő november 30-án kelt leirat azon feltételeket közli, melyekhez a működési engedély kötve van. Ezek: az intézet magániskola, nyilvánossági jog nélkül; az engedély tartalma az 1927—28. iskolai

év; előadási nyelv magyar; tanterv az állami (a magyar nyelv előadásának löbbsletével) a tanári személyzet működését az 1927—28. iskolai évre engedélyezi Bakcsy Gergely, Markos Imre, Mátrai Lajos, Regéczi Sándor és dr Schöber Emil kivételével. Ezeket a tanárokat 60 nap alatt megfelelő minősítésű egyénekkel kell helyettesíteni, különben a működési engedélyt visszavonják.

Az Igazgató-tanács a fenyegető veszedelem elhárítása céljából a Főtiszteletű egyházkerülethez folyamodik.

Közgyűlésünk megdöbbenéssel értesül a szatmári református főgimnázium nyilvánossági jog nélkül való működése tárgyában kiadott 123.391—1927. sz. közoktatásügyi miniszteri rendelet tartalmáról. Ezen rendeletnek az ott megnevezett 5 tanár 60 nap alatti nyugdíjazása, illetve behelyettesítése tárgyában a következő határozatokat hozza:

1. felir a legsürgősebben a közoktatásügyi miniszter urhoz, hogy az 5 nyugdíjérett tanár azonnali nyugdíjazásának követelésétől, amely egyenlő az intézet megszűnésével, mint teljesíthetetlen feltételtől tekintsen el a f. tanév végéig, mert csupán didaktikai szempontból is roppant káros évközben 5 tanár felcserélése.

2. Tudomására juttatja a Közoktatásügyi Miniszter urnak, hogy az egyházkerületnek tanári nyugdíjintézete nincs és nem is volt, mert a magyar impérium idején a felekezeli tanárok az 1914. évi XXXVI. tc. rendelkezése alatt álló nyugdíjintézet állami törvénnyel kötelezett tagjai voltak és a középiskolák fenntartói ezen nyugdíjintézet pénztárába csak fenntartói járulékokat fizettek, s megkéri ugy a közoktatásügyi Miniszter urat, mint a Miniszterelnök ural, valamint a legmagasabb Régenstanácsot, hogy a trianoni békeszerződés 258-ik szakaszában biztosított jogát, melynek érvényesítésére már a békeszerződés ratifikációja után 3-ik hónaptól kezdve joga volt és van a román főhatóság alatt élő több száz

felekezeti tanár és tanító szerzett jogainak megóvására is érvényesítse.

3. Az irányban is megkeresi a legmagasabb Régenstanácsot és a Miniszterelnökséget, hogy az 1925. évi általános nyugdíjtörvénynek (Legea Generală Depenziuni) a trianoni békeszerződés fent idézett 258-ik szakaszával összhangba nem levő 104-ik szakaszát novelláris uton hatályon kívül helyezve vigyen olyan módosítást be a nyugdíjtörvénybe, hogy az 1914. évi XXXVI-ik törvénycikk hatálya alá tartozó hitfelekezeti tanárok és tanítók nyugdíjai ezen törvénynek és jogfolytonosságnak megfelelően állapíttassanak meg. Amíg ezen sok jogos keserüséget okozó humanisztikus kérdés a békeszerződés és a jogfolytonosság szellemében meg nem oldatik, utalványozza a Román Kormány a tanárok nyugdíját 1928. évi szeptember 1-től kezdődőleg, mert erkölcsi lehetellenségnek tartja, hogy évtizedes kulturmunkát végzett nyugdíjérett tisztviselők öreg korukban szerzett jogaiktól elűtessenek, akkor, mikor a békeszerződésben az utódállamok részére biztosított jog alapján ez a kérdés megoldható.

Felkéri közgyűlésünk a Püspök urat, hogy ezen egyetemes érdekű kérdésben a legsürgősebben eljárni és minden törvényes eszköz felhasználásával a sikeres megoldást intézni sziveskedjék. Az iskolalátogatási jegyzőkönyvek egyéb adatait tudomásul veszi.

E szám kiadatik a Püspök urnak s felterjesztés megtételének kérésével, a szatmári református főgimnázium Igazgatótanácsának és Igazgatóságának.

139. szám. Olvastattak a szatmári Református Felső Leány és Kereskedelmi Iskolában az állami közegek által végzett látogatások alkalmával fölvevett jegyzőkönyvek.

Közgyűlésünk a szatmári Református Felső Leány és Kereskedelmi Iskolában az állami lá-

látogatások alkalmával felvett jegyzőkönyvekben foglaltakat tudomásul veszik. Miről az Intézet Igazgatótanácsát és Igazgatóságát kivonaton értesíti.

140. szám. Olvastattak a nagyváradai Református Polgári Leányiskolában az állami látogatások alkalmával fölvevett jegyzőkönyvek.

Közgyűlésünk a nagyváradai Református Polgári Leányiskolában végzett állami látogatások alkalmából felvett jegyzőkönyvekben foglaltakat tudomásul veszi és a Püspök urnak Román Vilma református vallásu tanuló fölvétele tárgyában tett intézkedéseit helyeslő jóváhagyással veszi tudomásul. E szám kiadatik Püspök urnak, a nagyváradai Református Polgári Leányiskola Igazgatótanácsának és Igazgatóságának.

141. szám. Olvastatott a nagyváradai inspectorátusnak 12,144—1927. sz. irata, mely szerint a Consiliul Permanent 2259—1927. sz. alatt kimondja, hogy a nagyváradai Református Tanítónőképző-Intézetet, minthogy 1925. évben megszüntette a működését a M. O. T. 8-ik szakasza értelmében véglegesen megszüntnek tekintendő és új Tanítónőképző alapítását a törvény megtiltja.

Közgyűlésünk a nagyváradai Református Tanítónőképző-Intézet végleges megszüntetésébe nem nyugszik bele, minthogy az iskola alsó tagozatában a M. O. T. kihirdetése idején is működött s fölkéri a Püspök urat, hogy az iskola teljes kifejlesztése ügyében a közoktatásügyi Miniszter urnál újabb lépéseket tegyen.

142. szám. A nagyváradai Református Leány-internátus betérjeszti 1926—27. tanév működéséről jelentését és az 1927—28. költségvetést a hozzátartozó tárgyi iratokkal együtt.

Közgyűlésünk a nagyváradai Leányinternátus 1926—27. évi jeleniését és 1927—28. évi költség-előirányzatát tudomásul veszi és megerősíti.

Határozati erőre emeli a tanügyi bizottság javaslatát, hogy azon egyházi tisztviselők ellen, akik leánygyermeküket Nagyváradon neveltetve más internátusokban helyezik el, fegyelmi eljárás indítandó. A nagyváradai Leány internátus a bentlakók tanulmányi ellenőrzése, ellátásának kifogástalansága, mérsékelt díjai mellett érdemes a támogatásra, annival is inkább, mert működését a Püspök ur közvetlen tapasztalata alapján kifogástalan rendben teljesíti, amit az állami látogató közegek is megállapítottak. Fölhívja tehát közgyűlésünk a lelkészi és tanítói kart, hogy a gyermekeiket Nagyváradon neveltető szülők figyelmébe a nagyváradai Református Internátust minden alkalommal ajánlják.

E szám kiadatik a nagyváradai Református Internátus Igazgatótanácsi Elnökségének, Igazgatóságának és megköörözés kérésével az esperesi hivataloknak.

143. szám. A nagyváradai Református Internátus az 51—1927. sz. kerületi határozatra beterjeszti az internátusi rendtartást megerősítés végett. A javaslatot a Polgári Leányiskola Igazgatótanácsa 1927 november hó 23-án tartott ülésén tárgyalta és a következő módosításokkal fogadta el:

1. Az I. c. 3-ik pont második bekezdését ekként módosítja: „Az internátusi igazgatónő, nevelőnő, gondnoknő és felügyelők megbízásukat az iskolai év tartamára az Igazgatótanácstól nyerik s a megbízást az Igazgatótanács bármikor, időközben is visszavonhatja, anélkül, hogy e miatt az alkalmazottak bármiféle igényt is támaszthatnának.“

2. A III. c. 19-ik szakaszból a következő pont kimaradt: „A nevelőnőt az internátusi igazgatónő véleményének meghallgatásával az igazgatótanácsi elnök alkalmazza.“

3. A VII. c. alatt „internátusi tudnivalók és rendszabályok tárgyaltnak.“

4. Végül VIII. c. alatt az internátus napirendje is megállapítottatott azzal a hozzáadással, hogy az Igazgató-

tanács a viszonyokhoz képest ezen a napirenden bármikor változtatást eszközölhet.

Közyülésünk a nagyváradi református Leányinternátusnak az 51—1927. sz. kerületi határozat kívánalmái szerint átdolgozott rendtartását az Igazgatótanács módosításaival véglegesen megerősíti és jóváhagyja azzal, hogy az I. c. 3-ik pont alatt az Igazgatótanács által javasolt betöltésről az alkalmazottak mindenkor a hivatalba lépést megelőzőleg a pályázathirdetés alkalmával, vagy meghívás esetén a meghívó-levélben tájékoztatandók.

E szám kiadatik a nagyváradi Református Internátus Igazgatótanácsi Elnökségének és egy rendtartás kapcsán az Igazgatóságának.

144. szám. A nagyszalontai református Fiuinternátus beterjeszti 1926—27. évi költségelöirányzatát és rendtartási szabályzatát.

Közyülésünk a nagyszalontai református Fiuinternátus 1926—27. évi jelentését, 1927—28. évi költségelöirányzatát és rendtartási szabályzatát megerősíti és jóváhagyja. Miről az Internátus Igazgatóságát kivonaton értesíti.

145. szám. Csernák Béla, mint az egyházkerületi vallástani képesítő bizottság elnöke, beterjeszti az 1926 július 5-én, az 1926 július 14-én, 1927 február 8-án és 1927 szeptember 30-án megtartott vallástani pótképviselő vizsgálati jegyzökönyveit, melyek szerint a vizsgálatot sikerrel letette Tatár Itona, Bulbuk Jolán, Tompa Róza tanítónő, Czina Sándor hegyközujlaki és Kálnoki István árpádi tanító.

Közyülésünk a vallástani képesítő bizottság által kiadott bizonyítványokat megerősíti és Tatár Itonát, Bulbuk Jolánt, Tompa Rózáat, Czina Sándort és Kálnoki Istvánt felekezei iskoláinkban alkalmazhatóknak és állásukban megerősíthetőknek nyilvánítja.

A vallástani pótképviselő vizsgáló bizottságba

Csernák Béla elnöklete alatt, Kiss Károly lelkész és Juhász Károly énekvezért folytatólag 1932. évi december 31-ig terjedő megbízással kiküldi.

E szám kiadatik Csernák Béla vizsgáló-bizottsági elnöknek, Kiss Károly és Juhász Károly vizsgáló-bizottsági tagoknak.

146. szám. A szatmári presbitérium hivatkozással arra, hogy a püspöki hivatal a nagyváradi tankerületi felügyelőség utasítása szerint elrendelte a megszünt szatmári tanítónőképző-intézet összes anyakönyveinek a nagyváradi kerületi felügyelőséghez való beküldését, a nagybányai egyházmegye útján arra kéri az egyházkerületi közgyűlést, hogy mivel az intézet anyakönyveit legalább másolatban az egyház levéltára számára megakarná őrizni, rendelje el azoknak az anyakönyveknek a lemásoltatását és viselje is a lemásolás költségeit. A nagybányai egyházmegye közgyűlése 32—1927. sz. határozatával pártolólag terjeszti föl a szatmári egyház kérését.

Közgyűlésünk a szatmári egyház azon kérésének, hogy a megszünt szatmári tanítónőképző-intézet anyakönyveit az egyházkerület a saját költségére másoltassa le, helyt nem ad, minthogy ezek a költségek egyedül a szatmári egyházat, mint iskolafenntartót terhelik.

E számot kivonaton kiadja a nagybányai egyházmegye esperesi hivatalának és a szatmári egyháznak.

147. szám. Olvastatott a Királyhágómelléki Református Egyházkerület középiskoláinak statisztikája az 1926—27. évről. Beiratkozott tanuló volt az 1926—27. évben a szatmári református főgimnáziumban 228, a szatmári református polgári leányiskolában 114, a szatmári református felső leány és kereskedelmi iskolában 30, a nagyváradi református polgári leányiskolában 116 tanuló. Az egyházkerület 4 középiskolájában tehát összesen 488 tanuló volt beírva az 1926—27. tanévben.

Közgyűlésünk a középiskolák statisztikai jelentésében foglalt adatokat tudomásul veszi.

148. szám. 18-b—1927. sz. kerületi határozat 8. pontja elrendelte a fisztviselők szolgálati pragmatikájának elkészítését. Minthogy azonban a pragmatikának az E. T.-ekre kell támaszkodnia, a törvényrevízió miatt ennek elkészítése halasztást szenved s egyelőre csak a tanügyi előadó-tanácsos ügyköre körvonaloztatik a következőkben:

1. A tanügyi előadó az egyházkerületnek az E. T.-nek előírt tanügyi feladatai végzésére szolgáló szakközege és mint ilyen, a püspök, illetve egyházkerületi elnökség közvetlen reedelkezése alatt áll.

2. Intézi és előadja a tanügyi bizottságokban és az egyházkerületi közgyűlésen részére kiosztott iskolai ügyeket.

3. Ebben a minőségben, ha egyébként az egyházkerületnek nem alkotó tagja, úgy a bizottsági üléseken, mint az egyházkerületi közgyűlésen tanácskozási joggal bír.

4. Hivatalból tagja az egyházkerületi tanügyi bizottságoknak.

5. A tanügyi előadó irányítja az egyházkerület elnökségével egyetértőleg a tanítás és nevelés szellemét, hogy egyházunk keresztyén élet és világnézete öntudatos kialakításának és gyakorlatának célját minél teljesebben elérje. E végből

a) Az egyházkerület főhatósága alatt álló középiskolákat a püspök kíséretében időnként személyesen meglátogatja és megvizsgálja, a középiskolai felügyelő részére kerületileg megállapított 62-c)—1927. számú szabályrendelet utasítása szerint. Szükség esetén a püspök megbízásából egyedül is kiszáll egyes intézetek megvizsgálása végett. Az elemi iskolákat esetleg a kánoni látogatásokkal együtt, vagy egyedül is, meglátogatja a Népiskolai Szervezet és Szolgálati Pragmatikában az egyházmegyei népiskolai Felügyelő részére előírt és az állami törvényekkel ellentétben nem álló hatáskörrel.

b) Kiküldetése alkalmával szerzett tapasztalatairól a püspöknek és egyházkerületnek jelentést és annak alapján javaslatokat tesz.

c) Az állami tanügyi hatóságokkal szükség esetén az egyházkerület nevében iskolai ügyekben tárgyal s mint ilyen a M. O. T. 112-ik cikkének második szakasza alapján a közoktatásügyi minisztériumnak az egyházkerület részéről bejelentetik, mindenkor fenntartván a végleges döntés joga az egyházkerületi közgyűlésen.

d) Nyilvántartja az egyházkerület iskoláiban működő tanárokat és tanítókat és az ehhez szükséges adatokat az iskolafenntartóktól beszerzi.

e) A számvevőségnek utbaigazilást ad a tanítók és tanárok fizetésének számfejtésére.

f) A kerület elemi és középiskolájában végzett állami látogatások főbb adatait összesítve, jelenti az egyházkerületi közgyűlésnek.

g) Az iskolák állapotáról minden közgyűlés elé részletes jelentést terjeszt.

h) Az iskolai statisztikai adatokat az egyházak gyűjtőlapjai alapján összesíti, (a gyűjtőlapokat az esperesi hivatalok gyűjtik össze és együttesen küldik fel egyházmegyei összesítés nélkül).

i) (Szükség esetén az egyházmegyei tanító egyesületek, vagy tanári testületek előtt az állami törvényeket és rendeleteket ismerteti és az ügyvitel kezelésébe bevezeli).

Közgyűlésünk az egyházkerületi tanügyi előadó tanácsos hatáskörét az előterjesztett pontokban a tisztviselői szolgálati pragmatika teljes elkészültéig megerősíti és azt tájékozódás végett a középiskolák Igazgatótanácsainak, Igazgatóságainak s az esperesi hivataloknak megkörözés kérésével megküldi.

Elrendeli, hogy ezen hatásköri megállapítás az iskolalátogatásra vonatkozó részében a hivatkozott szabályrendeletek megfelelő szakaszainak beállításával a szolgálati pragmatikába beillesztessék.

149. szám. Olvasatott Kovács József egyházkerületi pénztárnok és Vargha László számvevő jelentése

az egyházkerületi Nyugdíj- és Gyámintézet vagyoni helyzetéről a következőkben:

Az egyházkerületi pénztári hivatal kezelésében álló Nyugdíj- és Gyámintézet tőkéje az 1927. január 1-én

Lei	1.621,464.—
Fenti tőke 1926. második félévi kamata	Lei 129,791.—
Nyugdíjintézeti járulék címen levont a lelkészek államsegélyéből 1927. január—június hónapokban	--- --- Lei 200,053.90

Összesen: Lei 1.951,236.—

Kifizetett az 1927. első felében temetkezési segély címen (Konrád, Demjén)

Lei	6,000.—
-----	---------

1927. július 1-én Lei 1.945,236.90

Fenti tőke 1927. első félévi kamat

Lei	151,492.10
-----	------------

Nyugdíjintézeti járulék címen levont a lelkészek államsegélyéből 1927. július—november hónapokban

Lei	75.465.—
-----	----------

Nyugdíjintézeti fenntartói járulék címen 62 egyházközség 1927. november 30-ig

Lei	39,000.—
-----	----------

Nyugdíjintézeti fenntartói járulék pótlása címen nyugdíjt élvező özvegyektől visszatartatott

Lei	10.750.—
-----	----------

Összesen: Lei 2.221,944.—

A 40—1927. sz. közgyűlési határozat alapján 8 özvegy részére szeptember hó 30-ig terjedő időre kifizetett özvegyi nyugdíj címen

Lei	65.000.—
-----	----------

Fenti özvegyek gyermekei részére neveltetési segély címen

Lei	5.416.66	Lei	70.416.66
-----	----------	-----	-----------

álla g 1927. november hó 30-án Lei 2.151,527.34

Tekintettel azon körülményre, hogy a Nyugdíj- és Gyámintézet Alapszabály 6-ik pontjának 11-ik §. c. alatt és a 185—1926. sz. egyházkerületi közgyűlés határozata alapján a Nyugdíjintézeti fenntartói járulékot minden év november hó első napjáig kötelesek az egyházközségek befizetni, szükséges volna, hogy az egyházkerületi közgyűlés a folyó évben ez időszerint 120 — ezen kö-

teleztségének elegendet nem tett — egyházközséget a befizetések teljesítésére kötelezze és a késedelmi kamatok előírását elrendelje.

Közgyűlésünk a Nyugdíj és Gyámintézet vagyoni helyzetéről szóló jelentést tudomásul veszi s a még eddig be nem fizetett Nyugdíjintézeti fenntartói járulékok befizetését illetőleg szigorúan elkötelezi az egyházakat, hogy az Alapszabály 11-ik § a c. pontja alatt megjelölt időpontra, vagyis minden év november hó 1-re tegyenek elegendet kötelezettségeiknek. Az 1927. november 1-ig be nem fizetett járulékok után 1928. január 1-től kezdődőleg 10⁰/₀-os késedelmi kamat számílandó.

E határozat kiadatik az egyházkerületi pénztárnak és megkörözés kérésével az esperesi hivataloknak.

150. szám. Kiss Lajos bihardiószezi tanító a nyugdíjintézeti belépési járulékok leszállítását, illetve ennek megfizetéséhez az egyházak anyagi hozzájárulásának megállapítását kéri.

Közgyűlésünk elvileg megállapítja, hogy a nyugdíjintézet tagjai sorába a „jogosított“ tagok egyénenként is beléphetnek.

A belépési járulékok leszállítására, minthogy azokat az Alapszabály végérvényesen megállapította — nem hozhat újabb határozatot, azonban méltánylást érdemlő esetekben a befizetési határidőt 3 évre meghosszabbíthatja.

E szám kiadatik Kiss Lajos bihardiószezi tanítónak.

151. szám. Olvasatolt özv. Szücs Józsefné lelkész-özvegy kérelme özvegyi segély megállapítása tárgyában.

A kérelmet további intézés végett közgyűlésünk az egyházkerületi segélyosztó bizottság hatáskörébe utalja.

152. szám. Olvasatolt Szabó Tibor lelkész árva kérvénye árvasegély utalványozása tárgyában.

Közigyűlésünk a kérést az egyházkerületi segélyosztó bizottság hatáskörébe teszi át.

153. szám. Olvastatott Rác Lajos micskei lelkész kérése rokkantsági segély folyósítása tárgyában.

Közigyűlésünk a hasonló esetekben követhető eljárás szabályozására kimondja, hogy mindazon esetekben, amikor rokkantság forog fenn az egyházmegye esperese egy világi és lelkészi tanácsbíró jelenlétében halósági orvossal vizsgálassa meg a lelkészt és ennek a vizsgálatnak eredményét terjessze fel a Nyugdíjintézet végrehajtó bizottsága elé. Érdekeinek védelmére a kérelmező szükség esetén saját kezelő orvosának véleményét is fölterjeszheti. A kérelmet tehát fent körvonalozott további eljárás végett visszaadja közigyűlésünk az érmelléki egyházmegyi esperesének. Magát a határozatot miheztartás és megkörözés végett kiadja az espereseknek.

154 szám. Derzsi Anna, Kiss Béla, Sipos Ida, Hordó József, Lengyel József, Csath András, Faragó Károly, Czegléd Sándor, idb. Zöld Zoltán, Molnár József, Szelics Ilona, Sipos Béla, Bilkay Emma, Tóth Kálmán, Ladányi Ilona és Bujdosó Lajos jogosított tagok betérjesztik nyugdíjintézeti belépési nyilatkozataikat és okmányaikat.

Közigyűlésünk fenti jogosított tagok nyugdíjintézeti belépési nyilatkozatait és okmányait további alapszabályszerű eljárás végett kiadja az egyházkerületi pénztárnak. Miről az egyházkerületi pénztár az összes iratok kapcsán értesítetik.

155. szám. Gyökössy József, Kiss Imre lelkészek és Elekes Gyula segédlelkész kötelezett tagok betérjesztik okmányaikat.

Közigyűlésünk fentnevezett kötelezett tagok okmányait további alapszabályszerű eljárás végett kiadja az egyházkerületi pénztárnak. Miről az

egyházkerületi pénztár az iratok kapcsán értesítelik.

156. szám. Nagy Vilmos és dr Szemethy Géza kötelezett tagok belépési járulékaiknak 1927 július 1-től kezdődő joghatállyal leendő megállapítását kéri.

Közyülésünk Nagy Vilmos és dr Szemethy Géza egyházkerületi tisztviselők belépési díját a nyugdíjintézeti alapszabály 3-ik szakasza alapján az 1927. évi július hó 1-től kezdődőleg szolgálatban levő lelkészek belépési díjával azonos mértékben állapítja meg, miről kérelmezők és a nyugdíjintézeti pénztár további alapszabályszerű eljárás végett kivonaton értesítelik.

157. szám. Kovács József egyházkerületi pénztárnok nyugdíjintézeti jogositott tag a nyugdíjintézet kötelékébe való fölvételét kéri 1927 július 1-től számítottó joghatállyal.

Közyülésünk Kovács József egyházkerületi pénztárnokot a nyugdíjintézeti alapszabályok 1. és 2-ik szakaszai alapján a nyugdíjintézet tagjai sorába 1927 július 1-től számítottó joghatállyal felveszi, miről Kovács József egyházkerületi pénztárnokot, mint kérelmezőt és az egyházkerületi pénztárt további alapszabályszerű eljárás végett kivonaton értesíti.

158. szám. Az egyházkerületi segélyosztó-bizottsághoz beérkezett kérvényekre vonatkozólag

kimondja közyülésünk, hogy a kérvények elbírálását az egyházkerületi segélyosztó-bizottság hatáskörébe utalja, minthogy a kerületi járulékokból erre a célra eddig csak csekélyebb összeg folyt be.

E szám kiadatik a Főtiszteletű Püspök urnak, mint a segélyosztó-bizottság elnökének.

159. szám. Olvasztatott a máramarosszigeti lyceum igazgatótanácsának a nagybányai egyházmegye 1926

augusztus 10-én 65. szám alatt hozott határozatára készített s a nevezett egyházmegye 1927 augusztus 11-én tartott közgyűlésére beterjesztett s ott elfogadott jelentés és határozati javaslat.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a fenti egyházmegyei határozatot a maga részéről is megerősíti.

160. szám. Az esperesi hivatalok beterjesztik az egyházmegyei közgyűlések kimutatásait és véleményeit az egyházaikban használt konfirmációi kátékról és kézikönyvekről.

A nagybányai egyházmegye beterjeszti a konfirmálás idejére vonatkozó javaslatát, mely szerint — addig is, míg a konfirmáció reformjára nézve a zsinat törvényhozásilag intézkednék, elfogadásra ajánlja régebbi határozatát, hogy a konfirmálás a mindennapi iskola elvégzése után történjék, az előkészítés legalább böjttől áldozócsütörtökig tartson és ideje áldozócsütörtökig legyen.

Egyházkerületi közgyűlésünk az egyházmegyék véleményének beérkezése után elhatározza, hogy ezentul csak a 14-ik életévüket betöltött gyermekek, illetve ahol a mindennapos iskola VII. osztályúvá fejlesztetik, az utolsó osztályba járó növendékek konfirmáljanak. Hogy az előkészítés annál eredményesebb legyen, egész éven át, vagyis az isk. év elejétől áldozócsütörtökig tartson. Az előkészítést mindenütt lelkész végezze. A konfirmálás ideje kisebb gyülekezetekben áldozócsütörtök délután legyen, amely esetben a konfirmáltak pünköstkor járulnak először az Urasztalához. A nagyobb gyülekezetekben csak a vizsga tartassék áldozócsütörtök délután, a konfirmálás pedig az utána következő vasárnap legyen, mikor nyomban urvacsorát vesznek.

Minthogy pedig a beterjesztett kimutatásokból megállapítható, hogy a kerületben 10-féle kátét és kézikönyvet használnak és minthogy több egyházmegye új tankönyv iratását javasolja,

közgyűlésünk utasítja a tanügyi-bizottságot, hogy szerezzé be a használt kátékat és róluk való bírálatát és ennek kapcsán javaslatát terjessze be a tavaszi egyházkerületi közgyűlésre.

161. szám. Az esperesi hivatalok betérjesztik az egyházmegyei közgyűléseknek a missziói egyházak segélyezése tárgyában hozott határozatait.

A bánáti egyházmegye a karánsebesi missziói egyház részére, hogy lelkészi állását fenttarthassa, évi 24,000 Lei segélyt kér.

A bihari egyházmegye segélyezésre ajánlja első helyen Révet és Váradlest, mely utóbbinak, lelkészi földjavadalmát az agrárreform teljesen kisajátította s a lelkész egyelőre csak bérért bírhatja. Javasolja, hogy lévítai állás szerveztessék Mezőtelegdnek Alsó- és Felsőderna szórványaiban, továbbá Nagyváradnak Váradszőlős szórványában. Segélyezésre ajánlja Nagykakucsot, mintegy 18 szórványával és fuvarköltségre szorulnak Siter, Fugyivásárhely és Paptamási.

Az érmelléki egyházmegye, mivel más fontosabb missziói központok segélyezésének utjába állani nem akar, egyik szórványa részére sem kér segélyt.

A nagykárolyi egyházmegye segélyezésre ajánlja Csomaközt, melynek, valamint leányegyházának minden földjét kisajátították.

A nagyszalontai egyházmegye a következő sorrendben ajánlja missziói központjait segélyezésre:

1. Magyarcsékét és Szintyét egyenlő helyen. 2. Kisnyégerfalvát. 3. Borossebest. 4. Borosjenőt. 5. Csermőt. 6. Belényessonkolyost. 7. Magyarremelét. 8. Köröstárkányt. 9. Erdőhegyet. 10. Vadászt. 11. Tenkét. 12. Gyantát. 13. Nagyszalontát.

A nagybányai egyházmegye betérjeszti az avasi, erdődi, felsőbányai, nagybányai és szamoskrassói misszió-körök táblás kimutatását és utazási naplóját, de hiányzik a nagybocksói misszió kimutatása és nem ad semmi javaslatot a szórványok segélyezésének sorrendjére nézve.

Egyházkerületi közgyűlésünk, hogy a missziói egyházak rendszeres segélyezését megkezd-

hesse, elhatározza, hogy a közalapnak mai — több mint 90,000 Lei, — állagát, a f. évi járulékokkal, adományokkal és kamatokkal, mintegy 100,000 Lei összegben tőkésíti; ez eddigi 8 banis járulékot 40 baniban állapítja meg. Érvényben hagyja továbbá a missziói vasárnapok tartására vonatkozó határozatát és természetesen az E. T.-nek a reformáció vasárnapj perselypénz beszedésére vonatkozó intézkedését (IV. t. c. 9. §. e.) Az így befolyó jövedelem 20⁰/₀-a a IV. t.-c. 3. §-a értelmében tőkésítetik, a többi pedig segélyezésre fordítja. A jövő 1928. évtől kezdve a következő missziói egyházakat részesíti segélyben:

Nagyszentmiklós	---	---	---	24,000	Lei
Karánsebes	---	---	---	18,000	"
Csomaköz	---	---	---	12,000	"
Magyarcséke	---	---	---	6,000	"
Nagybocskó (templomjavításra)				6,000	"
Szinlye	---	---	---	6,000	"
Rév	---	---	---	1,000	"
Váradles	---	---	---	6,400	"
				<hr/>	
			Összesen	---	79,400 Lei

összeggel.

Felhívja és elkötelezi a nevezett egyházak lelkészeit, hogy misszió köreikről úgy táblás kimutatásaikat, mint utazási naplójukat minden év január havában terjesszék fel esperesi hivatalaik útján az egyházmegyei és kerületi közgyűléshez. Felhívja a bihari és érmelléki egyházmegyét, hogy az alsó és felsődernai missziói ellátására nézve hozzanak határozatot és terjesszék fel a tavaszi ker. gyűlés elé. A nagybocskói presbyteriumot utasítja, hogy templomának kijavítására kérjen gyűjtési engedélyt, melynek megnyerése után haladéktalanul kezdjenek hozzá a gyűjtési akcióhoz. Ismételten felhívja az egyes egyházközségeket, hogy missziói járulékaikat a püspöki hivatal előírása alapján legkésőbb november 1-ig tartoznak az egyh. ker. pénztárába befizetni.

162. szám. A középiskolákkal bíró városok lelkeszel beterjeszlik a növendékek körében alakított *bibliakörök* kimutatásait. Ezek szerint:

Aradon 2 csoport működik a fiuk és lányok között. Patay Lajos s. lelkész vezetése mellett 50 taggal.

Máramarosszigeten két fiu középiskola növendékei között 15 taggal, középiskolás leányok között 17 taggal Öry Zoltán s. lelkész vezetése mellett. Azonkívül a Nőegyletnek is van leány bibliaköre 35 taggal dr Lingvay Lajosné vezetés mellett.

Lugoson 2 csoport u. m. középiskolás és iparostanuló fiuk között 9, középiskolás és konfirmált leányok között 7 taggal Sz. Szabó István lelkész vezetésével.

Szatmáron az iparos és kereskedő ifjaktól álló ifj. bibliakörön és a Lorántffy Zs. leány bibliakörön kívül, melynek vezetője Debreczeni István lelkész, a ref. felső leányiskolás és a zárdai r. kath. leányliceumi és tanítónőképzős növendékek között 34 taggal, s a leány keresk. iskolai s a r. kath. leánylic. és tanítónőképző felsőbb osztályainak növendékei között 45 taggal; mindkettő vezetője Debreczeni István lelkész. A ref. főgimn. és az állami liceum növendékei között 40 taggal, vezetője Bagothay Sámuel vallástanár.

Temesváron van bibliakör a középisk. növendékek között, azonkívül van Ref. Ifj. Egyesület a fiuk és leányok számára.

Nem terjesztettek be jelentést Nagykaroly, Nagyszalonta és Nagyvárad.

A nagybányai egyházmegye esperese beterjeszli az egyhm. közgyűlés határozatát, melyben javasolja, hogy pályázat, vagy megbízás útján gondoskodják az egyh. ker. közgyűlés olyan munkáról, mely a bibliakörök megszervezésére és irányítására szakszerű utasításokat tartalmazzon.

Közgyűlésünk a beterjesztett jelentéseket megnyugvással veszi tudomásul; a jelentést nem adott egyházak lelkipásztorait pedig felhívja, hogy amennyiben eddig nem tettek volna, a középiskolás növendékek között haladéktalanul alakítsák meg bibliaköreiket és jelentéseiket terjesszék be a tavaszi közgyűlés elé.

A nagybányai egyhm. javaslatára az érdeklődők figyelmébe ajánlja kerületünk dr Imre Lajos: „A vezető“ könyve és Forgács Gyula: „Belmissziói kalauz“ c. műveit, melyeket irat-terjesztésünkbe bevezet.

163. szám. A nagyszalontai egyházmegye beterjeszti őszi közgyűlésének 65. számú határozatát, mellyel elutasítja Csermő anyaegyház kérését, hogy a Borosjenőhöz elcsatolt Garba és Seprős szórványok csatoltassanak vissza, mivel a két község inkább Csermőhöz gravitál. Elutasítja pedig azzal az indokolással, hogy nem adja fel a reményt arra nézve, hogy a borosjenői egyház végleg megalakulhat. Addig, azonban, míg ez bekövetkezhetnék, a két szórvány lelkigondozását Csermőre bizza és ezért 2,400 Lei évi segélyre ajánlja.

Kerületi közgyűlésünk a nagyszalontai egyházmegyei közgyűlés határozatát jóváhagyja, de Csermő segélyezése ezidőszerint nem áll módjában.

164. szám. A nagybányai egyházmegye beterjeszti közgyűlésének az egyházfegyelem ügyében hozott határozatát, mely szerint javasolja az egyházkerületi közgyűlésnek, hogy helyezkedjék e kérdésben várakozó álláspontra addig, míg a zsinat ezt törvényhozásilag fogja elintézni.

Kerületi közgyűlésünk e javaslatot elfogadja.

165. szám. Belmissziói bizottságunk javasolja, hogy mivel egyházkerületünkben a belmissziói munka legalább egyes ágaiban megindult, hogy ez annál intenzívebbé tétessék és róla tiszta képet nyerhessünk, hívja fel közgyűlésünk az egyházmegyék esperesi hivatalait, hogy belmissziói előadók útján gyűjtessék egybe a belmisszióra vonatkozó adatokat és terjesszék fel a tavaszi egyházmegyei közgyűlésre.

Kerületi közgyűlésünk e javaslatot elfogadja és utasítja a ker. belmissziói előadót, hogy e célra készítsen kérdőlapokat. Egyben felhívja az

egyházmegyéket, hogy a belmissziói bizottságok tagjainak s elnökének és előadójának neveit terjesszék fel a püspöki hivatalhoz, illetve ahol még nem tették, alakítsák meg.

166. szám. Csernák Béla egyházkerületi főjegyző és Pappszász Lajos ker. tanácsbíró, mint a váradlessi missziói egyház és lelkészség megvizsgálására kiküldött bizottság tagjai betérjesztik jelentésüket és javaslatukat. E szerint a váradlessi lelkészséghez 9 községben 239 család tartozik 526 lélekkel, kik általában szegény emberek, úgy, hogy összesen 641 hold földjük van. Egyházi adóterhet csak a központban: Váradlessen lakók fizetnek. A lelkésztől az agrárreform végrehajtása során minden földjét elvették és csak ideiglenesen kényszerbérlet címén hagyták meg holdanként 200 Lei bérösszeg fejében. Ha végképen kisajátítják, ezek értékét nem lehet — szegénységük miatt — a hivekre háritani. Hogy a veszteség pótoltsék, kívánatos, hogy a központon kívül lakók is járuljanak hozzá a lelkész javadalmához. Az egyház tulajdonát képező iskolaépület és tanítói lakás az állami iskola bérletében van, hol a tanítási nyelv román. Az egyház épületei jókarban vannak. A renoválást gyűjtés segítségével ez évben végezték. A hivek lelkesedéssel vallották magukat reformátusoknak és magyaroknak, ragaszkodnak fajukhoz és vallásukhoz, de nagyobb áldozatra szegénységük miatt nem képesek. E miatt nemcsak a lelkész idei párbére nem folyt be, hanem behajthatatlanok a volt lelkész özvegyének, özv. Konrád Gézánének követelései is.

Ezek alapján javasolja a bizottság, hogy az egyházkerületi közgyűlés a kényszerbérletnek megfelelő összeggel: 6,400 Leiel segítse a lelkészt a közalap terhére és hívja fel a bihari egyházmegyét, hogy hason oda, hogy a szórványokban lakó hivek az isteni tisztelet megtartása végett megjelenő lelkész részére fuvart adjanak és tegyen lépéseket, hogy az egyházi teherviselés alá bevonassanak.

Egyházkerületi közgyűlésünk, midőn elismerését fejezi ki a bizottság minden tekintetben

körültekintő és alapos munkájáért és jelentéséért, javaslatát elfogadja. A lelkésznek évi 6,400 Lei segélyt utal ki a közalap terhére és felhívja a bihari egyházmegye közgyűlését, hogy a szórványokban lakó hívek teherviselésére tegye meg a szükséges és célravezető lépéseket. Végül felhatalmazza Püspök urat, hogy a lelkész utazási költségeit — amennyiben ezt a közalap jövedelme engedi — a lehetőségig fedezze.

167. szám. A megüresedett főtörvényszéki és bizottsági helyekre közgyűlésünk egyhangulag megválasztja:

a) az egyetemes főtörvényszék póttagjai közé néhai dr Várady Miklós helyére Domokos László egyházkerületi tanácsbíró 1928. év június 30-ig terjedő joghatállyal;

b) a két egyházkerület közös ügyeit tárgyaló 12-es bizottságba Domokos László e.-ker. tanácsbíró;

c) tanügyi bizottság népiskolai szakosztályába Pappszász Lajos egyházkerületi tanácsbíró és Seres László e.-ker. tan. képviselőt.

168. szám. A bihari egyházmegye közgyűlése 98—1927. sz. felterjesztésében kéri Püspök urat, hogy az esperesi hivatalban nélkülözhetetlen esperesi segédlelkész részére államsegélyt eszközöljön ki.

Közgyűlésünk megállapítja, hogy a bihari református egyházmegye esperese, aki Élesd egyházközség lelkésze, amely egyházközség lélekszáma: 1058, s amelynek felekezeti iskolái nincsenek, s az állami elemi iskolákban a vallás-tanítást maga az esperes látja el, aki így munkával túlterheltetvén, mulhatatlanul szükséges, hogy egy állandó segédlelkész alkalmaztassék mellé: ennek következtében Élesdet, mint esperesi székhelyt, állandó káplántartó helynek minősíti, s a Kultuszminiszter urat fölkéri, hogy Élesd részére segédlelkészi kongruát folyósítani sziveskedjék.

E határozat foganatosítására közgyűlésünk Püspök urat fölkéri.

169. szám. A bihari református egyházmegye f. évi aug. 27-iki közgyűlésében 65. sz. a. tárgyalta Tarnóczi Lajos bihari lelkésznek a külön királyhágómelléki főtörvényszék felállítása tárgyában beadott indítványát: annak mellőzésével felir közgyűlésünkhöz, hogy az Egyházi Törvényeinknek megfelelő főtörvényszék felállítását szorgalmazza.

Egyházkerületi közgyűlésünk a bihari egyházmegye kérelmét a zsinat előkészítésével megbízott 12-es bizottságnak kiadja.

170. szám. A nagyszalontai egyházmegye 1927 okt. 20-án tartott közgyűléséből 63—2—1927. sz. a. arra kéri egyházkerületünket, hogy a lelkészi és kántori stóladijaknak általánosan kötelező megváltását rendelje el; addig is, míg ez kivihető lenne, tegye kötelezővé temetéseknel a lelkészi szolgálatot, s ez utóbbit iktassa be a revideálandó egyházi törvényekbe.

Egyházkerületi közgyűlésünk a lelkészi és kántori stóla díjaknak általánosan kötelező megváltását — törvényes hatáskör hiányában — nem rendelheti el; a nagyszalontai egyházmegye indítványát a zsinat előkészítésével megbízott 12-es bizottságnak kiadja.

171. szám. A bánáti egyházmegye esperesi hivatala 28-b—1927. sz. egyházkerületi utasítás szerint bejelenti, hogy az erdélyi egyházkerület püspöke Faragó Károly németperegri tanítót azért nem bocsátotta levita vizsgára, mert nem tartozik az erdélyi egyházkerület kötelékébe, amely egyházkerület kizárólag csak ott alkalmaz ideiglenes jelleggel levitát, ahol az egyházközség lelkész nélkül áll.

Egyházkerületi közgyűlésünk kimondja, hogy 28-b—1927. sz. határozatában hozott rendelkezését fenntartja és a zsinat intézkedéséig levita vizsga letételére engedélyt nem ad.

172. szám. Ágya, Erdőhegy, Nagyzerind lelkészei közös beadványukban arra kérték Püspök urat, hogy

Kilin Sándor erdőhegy—kisjenői igazgatótanítót, akinek levita képesítése van, hatalmazza fel a sákramentumok kiszolgáltatására s ilyen alkalmakkor a palást viselésére.

Közgyűlésünk e kérelem tárgyában a nagyszalontai egyházmegye esperesét véleményadásra híván fel, az esperes ur javasolja, hogy Kilin Sándor erdőhegyi kántortanító ugy hatalmaztassék fel a lelkészi szolgálatoknak, köztük a sákramentumoknak kiszolgáltatására, a palást használattal együtt, mint az ágyai, erdőhegyi s a nagyzerindi lelkészek helyettese, azonban ellenőrzés tekintetében közvetlenül az erdőhegyi lelkész fennhatósága alá rendeltessék.

Egyházkerületi közgyűlésünk levita alkalmazása tárgyában a zsinat előtt, nem határoz ;

ami pedig Ágya és Erdőhegy lelkészeinek kíségetését illeti, utasítja a nevezett egyházközségeket, mint amelyeket a 87—1916. sz. konventi határozat állandó káplántartó helyeknek minősített, hogy a segédlelkészi állásokat szervezzék meg s azok részére az egyházi felsőbb hatóság útján államsegélyt kérjenek.

173. szám. A nagykárolyi egyházmegye közgyűlése kéri, hogy a jövőben rendezendő kerületi, lelkészi s általában minden egyházi életünk megújítását munkáló konferenciák számára a Kultuszminiszter urtól némi segélyt eszközöljön ki az egyházkerület, hogy a nehéz anyagi viszonyok között élő lelkészeknek és tanítóknak a konferenciákon minél nagyobb számban részvétele lehetővé tét essék.

Közgyűlésünk e kérelmet Püspök ur szives figyelmébe ajánlja.

174. szám. A nagybányai egyházmegye 22—1927. sz. határozatával arra kéri az egyházkerületi közgyűlést, hogy 138—1927. sz. határozatát revideálni méltóztassék ; meg nem hallgatása esetén a nagyszalontai egyházmegye példájára a maga hatáskörében fog intézkedni.

Egyházkerületi közgyűlésünk a nagybányai egyházmegye kérelmének éppen azon indoknál

fogva nem tehet eleget, amelynél fogva a nagyszalontai egyházmegye hasonló kérelmét elutasította, t. i., hogy a díjlevelek megállapítását Egyházi Törvényeink (I. tc. 15. §.) az egyházközségek hatáskörébe utasítják;

ami pedig a terménybeli járandóságok természetbeni kiszolgáltatását illeti, erre nézve a fenti szám alatt hozott határozatát megújítja;

e felterjesztés kapcsán a belhivatalnoki fizetések rendezésének kérdését a zsinat előkészítésével megbízott 12-es bizottság figyelmébe ajánlja.

175. szám. Kerületünk elnöksége bemutatja a Klein K. Oszkár harangöntő céggel 76—1927. számú határozatnak megfelelően megszövegezett és megkötött szerződést.

Egyházkerületi közgyűlés a szerződés tartalmát tudomásul veszi, azt a Királyhágómelléki Református Egyházkerületre kötelezőnek elfogadja s az iratok kapcsán irattárba helyezi.

176. szám. Tárgyalta az egyházkerületi közgyűlés a bánáti egyházmegye közgyűlése által 9—1927. szám alatt hozott határozat ellen Gyökössy József és Imre Árpád lelkészek által beadott felebbezést.

Egyházkerületi közgyűlés a szigetfalui lelkészválasztási ügyben Gyökössy József és Imre Árpád lelkészek által beadott felebbezést az Et. II. tc. 42. §-a alapján elutasítja, mert lelkészválasztási ügyben csak a választói joggal bíró egyháztagoknak van felebbezési joguk, felebbezők pedig a szigetfalui ref. egyházközségnek nem választói joggal bíró tagjai.

177. szám. A bánáti egyházmegye közgyűlése 14—1927. számú határozatában előterjesztést tesz Szondy Géza kisperegi lelkészt ért sérelem tárgyában. Nevezett lelkészt 1927 július 21-én a csendőrség letartóztatta, Rovinéra a csendőrségi laktanyába szállította,

ahol azon éjjel a 73 éves öreg ember a padlón feküdt. Másnap reggel Rovinéről csendőrfedezet mellett vonaton az aradi csendőrségre, majd a szigurancára hurcolták, ahol minden indoklás és kihallgatás nélkül közölték vele, hogy a tanítóképezde épületébe internálva van, hova csendőr kísérete mellett szállítottott el s ott katonai őrség vette át. Itt egy napig volt letartóztatva, azután Aradon leánya lakásán volt szobafogságban július 27-ig, amikor elbocsátották anélkül, hogy kihallgatva lett volna, vagy közölték volna vele letartóztatásának vagy internálásának okát. Érdekében Püspök ur október 22-én előterjesztést tett a Miniszter urhoz.

Egyházkerületi közgyűlés Szondy Géza 73 éves öreg lekipásztor esetéről megbotránkozással vesz tudomást, nevezett lelkészen esett sérelmet a református lelkészi karon esett sérelemnek tekinti, előterjesztéssel él az eset közlése mellett a belügy- és vallásügyi miniszter urakhoz, elégtételt kér s azt kéri, hogy odahatni méltóztassanak, hogy a jövőben az alantas hatósági közegek tulkapásai és tapintatlan eljárásából származó kellemetlenségektől lelkészeink megkíméljessenek.

178. szám. Tárgyalta egyházkerületi közgyűlés a bánáti egyházmegye közgyűlésének 16—1927. számú, a kisperegi egyházközség agrár-kisajátítási ügyében hozott határozatát s ezzel kapcsolatban nevezett egyházközségnek azt a jelentését, hogy a kisperegi egyház lelkészi illetmény címén 17 kat. hold, 36 négyszögöl, a németperegi leányegyház ugyancsak lelkészi illetmény címén 5 kat. hold föld, mindkét egyházközség tanítói illetmény címén összesen 40 kat. hold földdel károsodott a kisajátítás rendén, az egyes javadalmasok illetményei a törvény által rendelt mértékre kiegészítve nem lettek, dacára annak, hogy az egyházközség részben közvetlenül, részben közvetve ügyvédi képviselet útján mindent megtett a sérelem orvoslására.

Miután a temesmegyei consilier agricol még szeptember hóban a Casa centrala improprietaryi-

tól megkapta a rendelkezést arra, hogy az egyházközségek földigényeit a törvény keretén belül a lehetőséghez képest elégitse ki, mivel a jelentés szerint Kisperegen erre megvan a lehetőség, mert az igényjogosultak kielégítésére szükséges föld megvan, egyházkerületi közgyűlés az egyházközség presbitériumát arra utasítja, hogy forduljon közvetlenül a consilier agricolhoz s mindenben az 1945—1926. számú püspöki rendelkezésnek tegyen eleget, minden alkalmat felhasználva ne szünjön meg igényének kielégítését a hatósági közeg előtt sürgetni.

Ezzel az ügygel kapcsolatban alkalmat vesz az egyházkerületi közgyűlés s köszönetet mond Püspök urnak és dr. Tornyai Gyula ügyvéd urnak azért a nagy munkáért, amelyet az agrárkiszajátítás rendén egyházközségeinket ért sérelmek orvoslása céljából kifejtteni szivesek voltak.

179. szám. Az orsovai protestáns egyházközség ügyében

egyházkerületi közgyűlés tudomásul veszi, hogy a bánáti egyházmegye küldöttsége s az ágostai hitvallású evangélikus egyházmegye kiküldöttei az orsovai protestáns egyházközség ügyében a tárgyalást megkezdették, a tárgyalás azonban nem vezetett eredményre s annak továbbfolytatását határozták el.

Tekintettel arra, hogy az orsovai egyházközség református vallású tagjai véleménye abban a kérdésben, vajjon a jelenlegi állapot tartassék-e fenn, vagy külön református egyházközség szerveztessék, — megoszlik,

tekintettel arra, hogy az egyházközség vagyoni helyzetre felvilágosítást nyújtó iratok a magyar békésbánáti egyházmegyétől beszerezve még nem lettek, azok ismerete nélkül pedig különösen az ingatlanok tulajdonjoga tekintetében alapos határozat nem hozható,

tekintettel arra, hogy elsősorban a bánáti egyházmegye közgyűlésének hatáskörébe tartozik

s kötelessége is határozni abban a kérdésben vajjon az összes körülmények figyelembevételével egyházunk tagjaira a jelenlegi állapot fenntartása vagy önálló egyházközség szervezése kívánatos e,

egyházkerületi közgyűlés utasítja a bánáti egyházmegye közgyűlését, hogy a vonatkozó összes iratokat s ha az akadályokba ütköznék, legalább az ingatlanokra vonatkozó bírósági határozatok teljes és hiteles másolatát szerezzze be,

folytassa a tárgyalást az ágostai hitvallású evangélikus egyházmegye kiküldötteivel s amennyiben megállapodás jönne létre akár a jelenlegi állapot fenntartása, akár az egyházközség szétválasztása tekintetében, a megállapodás feltételeit foglalja okiratba s mutassa be,

ha pedig önálló ref. egyházközség szervezése mutatkoznék helyesnek, e tekintetben a szükséges lépéseket tegye meg s javaslatát terjessze közgyűlésünk elé.

180. szám. Egyházkerületi közgyűlés a bihari egyházmegye közgyűlése által 1927. évi november hó 8. napján 95. szám alatt hozott azon határozatot, mellyel a pusztajlaki ref. egyházközségben a második tanítói állás megszüntetését tudomásul vette s megerősítette a pusztajlaki egyházközség presbiteriumának azt a határozatát, mellyel a Győri-féle házastelket Nagy Lajos pusztajlaki lakosnak 100 100 lei vételár ellenében eladta:

indokai alapján azzal a kiegészítéssel hagyja helyben, hogy az ingatlan 100.100 leies vételára mint törzsvagyon kezelendő, gyümölcsöztetendő s amikor arra kedvező alkalom nyílik, ingatlan szerzésére használandó fel. Felkéri ek. az elnökséget, hogy az utólag bemutatandó szerződésre a jóváhagyási záradékot e számra való hivatkozással reávezetni méltóztassék.

181. szám Tárgyalta az egyházkerületi közgyűlés a nagykárolyi ref. egyházmegyei közgyűlés 17—1927.

számu határozatával felterjesztett kérvényét a nagykárolyi presbitériumnak, melyben az egyházközségi közgyűlés visszaállítását kéri.

Mivel a nagykárolyi egyházmegye közgyűlése a kérelem teljesítését nem javasolja, de tapasztalati tény, hogy az egyházközségi közgyűlés csak megbénítja a presbitérium működését, egyházkerületi közgyűlés a nagykárolyi ref. egyházközség presbitériuma által előterjesztett kérelmet elutasítja.

182. szám. Egyházkerületi közgyűlés a nagykárolyi egyházmegyei közgyűlés 33—1927. számu határozatát

felül nem bírálja, mert a határozat tárgya nem olyan, amely a felelősség hiányában hivatalból való felülvizsgálatra szorulna.

183. szám. A feketetőli egyházközség agrár-ügyében a nagyszalontai ref. egyházmegyei közgyűlés 17—1927. számu határozata alapján

meghagyja az egyházközség presbitériumának egyházkerületi közgyűlés, hogy a hiányzó ingatlan kiadása iránt folyamodjék a vármegyei consilierhez s a járási agronomhoz, e hatósági közegeknél a jogos kérelem teljesítését sürgesse s akkor forduljon közgyűlésünkhöz, ha a kérelem teljesítése tárgyában az említett hatósági szervek nem intézkednek, vagy a kérelem teljesítését megtagadják.

184. szám. Egyházkerületi közgyűlés a román és magyar Nagyszalonta egyházközségek vagyoni megosztása tárgyában a nagyszalontai egyházmegye közgyűlése által 1927. év október hó 20. napján 55. szám alatt hozott határozatot s a nagyszalontai ref. egyházközség presbitériuma által 1926. év január hó 13. napján 1. szám alatt hozott határozatot feloldja, a nagyszalontai ref. egyházközség presbitériumát arra utasítja, hogy a vagyoni megosztása kérdésében hozzon az Et. I. tc. 43. §. 2. bekezdésében foglalt rendelkezések

betartásával új szabályszerű határozatot, a nagyszalontai egyházmegye közgyűlését pedig arra utasítja, hogy hozandó határozatában bírálja felül alaki szempontból is a hozandó határozatot s azt az iratok kapcsán terjessze közgyűlésünk elé.

Fel kellett oldani az alsófoku határozatokat azért, mert a presbitérium ingatlan elidegenítését tárgyzó terhes szerződés elfogadása tárgyában nem döntött névszerinti szavazással, határozatát alakilag szabálytalanul hozta, emiatt az érdemileg felül nem bírálható.

185. szám Bár az egyházkerületi közgyűlés belátja, hogy évközben új közteher megállapítása a rendes költségvetés keretében gazdálkodó egyházközségeink háztartására zavarólag hat,

mégsem tehet eleget a nagyszalontai egyházmegyei közgyűlés 63-4—1927. számú határozatának s nem mondhatja ki, hogy minden az évfolyamán közgyűlésünk által megállapított adó nemcsak a következő naptári év kezdetével terheli az egyházközségeket, mert fordulnak és fordulhatnak elő esetek, amikor az évi költségvetés összeállításánál a fedezendő szükségletet az egyházkerületi közgyűlés sem tudhatja előre, az évközben előálló szükségletet mégis fedezni kell, amikor nem térhet ki az év folyamán sem a fedezet előteremtése elől.

186. szám. Egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai egyházmegyei közgyűlés felterjesztése alapján kimondja, hogy

1. az illeték egyenértéket megfizetni az egyházközség tulajdonát képező ingatlanok után, bármelyik javadalmas birtokában legyenek is az ingatlan vagyonok, az egyházközség köteles, ha csak az egyes díjlevelekben az illetékegyenérték fizetésének kötelezettsége kifejezetten nincs a javadalmas terheként megállapítva, mert az illetékegyenérték nem a jövedelmet terhelő, hanem a

vagyonátruházási illetéket helyettesítő köztartozás, amely a javadalmast csak akkor terhelheti, ha annak fizetésére díjlevél szerint kifejezetten kötelezve van,

2. az agrárreform utján az egyházközségeknek adott ingatlanok után illetékegyenérték még nem terhelheti az egyházközségeket, mert az ingatlanok tulajdonosává csak tulajdonjoguk bekebelezésével lesznek, amikor illetéket okvetlenül fizetniök kell majd,

3. köteleességüké teszi az egyházközségeknek, hogy minden adó- és illeték-ügyben forduljanak az egyházmegyei ügyészekhez segély és támogatásért s minden egyes sérelmes határozat ellen jogorvoslattal éljenek.

187 szám. Egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai egyházmegye közgyűlése által 1927 október hó 20. napján 61. szám alatt hozott határozatot, mellyel a gyoroki egyházközség lelkészi állásának díjlevelét megerősített, azzal a kiegészítéssel hagyja helyben, hogy a díjlevél

6. pontjában „Pince használata“ szavak után „vagy hasznobére 600 L.“ szavakat,

10. pontjában „Államsegély“ szó után „25—30 lei“ szavakat törölni rendeli azért, mert a 6. pont szerint vitára adhat alkalmát, hogy mikor illeti a lelkészt természetben a pince használata s mikor annak a bére s mi történik akkor, ha bér címén nem adnak 600 leit vagy ennél az összegnél többet fizetnek s mert a mindenkori lelkész részére az állam által folyósított segély tekintetében az egyházközséget semmi felelősség sem terhelheti, annak összeg szerinti meghatározása, esetleg alapul szolgálhatna olyan követelkezésre, hogy az államsegély elvonása esetén annak legkisebb összegét az egyházközség köteles megfizetni.

Egyházkerületi közgyűlés e módosításokat a lelkészi díjlevél 5 eredeti példányán keresztül vezetni rendeli.

188. szám. Egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai egyházmegye közgyűlése által 1927. év október hó 20. napján 57. szám alatt hozott határozatnak azt a részét, mellyel az anti egyházközség által építendő tanítói lakás tervrajzát és költségvetését elfogadta, helybenhagyja, a határozatot egyébként elutasítónak tekinti, azt, valamint az anti egyházközség presbitériuma által 1927. év augusztus hó 28-án 67. szám alatt hozott határozatot feloldja s az anti egyházközség presbitériumát arra utasítja, hogy az építési költség fedezete tekintetében hozzon az Et. I. tc. 43. §. második bekezdésében meghatározott alakiság betartásával új szabályszerű határozatot.

A bemutatott tervrajzot és költségvetést az egyházkerületi közgyűlés is megfelelőnek és elfogadhatónak találta, ez okból a határozat ide vonatkozó részét helybenhagyta. Miután azonban a presbitérium az építési költséget az egyházközség tagjainak megadóztatása útján kívánja előteremteni s az e tárgyban hozott határozat nem névszerinti szavazással hozatott s az egyházmegyei közgyűlés e tárgyban nem döntött, határozatát e tekintetben elutasítónak kellett tekinteni s a határozatok feloldásával az alsófoku hatóságokat új szabályszerű határozat hozatalára kellett utasítani.

189. szám. Egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai egyházmegye közgyűlése által a köröstárkányi ref. egyházközség 540.000 leibe kerülő lelkészi lakás építése tárgyában 1927. év október hó 20. napján 56. sz. alatt hozott határozatát

indokainál fogva helybenhagyja.

190. szám. Egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai egyházmegye közgyűlése által 24—1927. szám alatt hozott határozatot a belényesi ref. egyházközség presbitériuma által 1927. év január hó 5. napján 5. szám alatt hozott határozatra is kiterjesztve azzal a kiigazítással hagyja helyben, hogy nem a lelkészi díjlevél ér-

vénye tart 5 évig, hanem a lelkész és egyházközség között a természetben szolgáltatandó termény járandóságának 24.000 leivel való megváltása tárgyában kötött egyezség.

Ek. a bemutatott lelkészi díjlevelet megerősíti.

190-b. szám. Egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai egyházmegye közgyűlése által 25—1927. szám alatt hozott határozatot a belényesi ref. egyházközség presbitériuma által 1927. évi január hó 5. napján 6. szám alatt hozott határozatra is kiterjesztve azzal a kiegészítéssel hagyja helyben, hogy nem az orgonista-kántortanítói díjlevél érvénye tart 5 évig, hanem az orgonista-kántortanító és az egyházközség között a természetben szolgáltatandó termény-járandóságnak évi 20.000 leivel való megváltása tárgyában kötött egyezség.

Ek. a bemutatott orgonista-kántortanítói díjlevelet megerősíti.

191. szám. Egyházkerületi közgyűlés a csomaközi lelkészi díjlevelet a vonatkozó iratok kapcsán azzal küldi vissza a nagykárolyi egyházmegye esperesi hivatalának, hogy

az egyházközség presbitériuma által hozott azon határozatot, amellyel a bemutatott díjlevelet megállapította, hiteles kivonatban szerezzé be, a bemutatott díjlevelet még két példányban irassa le s az így pótoltt iratokat terjessze egyházkerületi közgyűlésünk elé.

192. szám. Egyházkerületi közgyűlés a nagykárolyi egyházmegyei közgyűlés által 1927. évi október hó 13. napján 39. szám alatt hozott határozatot

helybenhagyja s a gencsi ref. egyházközség második tanítói állás díjlevelét megerősíti.

193. szám. Egyházkerületi közgyűlés a királydaróci ref. egyházközség kántortanítói díjlevele megerősítése tárgyában a nagykárolyi ref. egyházmegye közgyűlése

által 1927. év május hó 9. napján 8. szám alatt s a királydaróci ref. egyházközség presbitériuma által 1925 november hó 30-án 1. sz. a. 1927 március hó 20-án 1. szám alatt hozott határozatokat

feloldja

a királydaróci egyházközség presbitériumát új szabályszerű határozathozatalára s ennek keretében arra utasítja, hogy a kántortanítói díjlevelet a presbitérium határozatának megfelelően szabatosan szerkessze meg, félreértések kikerülése végett állapítsa meg, hogy a presbitérium joga választani tekintetben, hogy a lakást természetben adja-e meg, vagy ahelyett évi 2000 lei lakbért fizet, a földeket, különösen ha az egyházközség használatában az agrártörvény által meghatározott mennyiségnél több volna, kifejezetten kántori javadalomként jelölje meg, ha pedig az egyházközség birtokában levő ingatlanok e minimális mennyiségen alul maradnának, a javadalom tárgyaként 30 q búzát állapítson meg, mondja ki, hogy ez a díjlevél csak a kántor javadalmát képezi, a megállapítandó díjlevelet 5 szóról-szóra megegyező példányban mutassa be a nagykarolyi ref. egyházmegye közgyűlésének, utóbbi pedig arra utasítja, hogy a díjlevelet érdemben bírálja felül, annak megerősítése tárgyában határozzon s az iratokat terjessze egyházkerületi közgyűlésünk elé.

Csak mint kántori díjlevél volt tekinthető a bemutatott díjlevél tervezet, azért, mert a minimális tanítói fizetés értékét a szolgáltatandó javadalom nem éri el, egyéb intézkedés a törvényen nyugszik.

194. szám. Olvaslatolt bánáti ref. egyházmegyébe bekebelezett bunyaszekszárdi egyház új lelkészi díjlevele, melyet a presbitérium névszerűnli egyhangú szavazással jóváhagyott s az egyházmegyei közgyűlés pedig megerősített.

Bár a régi díjlevél elveszés okából (hét év óta rendes lelkésze nincs) felterjeszhető nem volt, azonban igazolattal, hogy az új javadalom

a régilt tulhaladja s így díjlevél csonkulás esete fent nem forog, miért is egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal a kérdéses díjlevélét szintén megerősítette.

195. szám. Olvaslatott a bihari ref. egyházmegye 1927. évi augusztus 17-én tartott rendkívüli közgyűlésének 63. szám alatt kelt határozata, mellyel a nagyváradi református tanítónőképző-intézet vagyonának tulajdonjoga tárgyában kelt egyházkerületi 1927. június 30-án 52. szám alatt hozott határozatát felfüggeszteni s az ügyet újból napirendeleltre tüzetni kéri.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal 52—1927. szám alatt hozott határozatát, mivel annak megváltoztatására semminemű újabb körülmény fel nem merült, joghatályában változatlanul fenntartja.

196. szám. Olvaslatott Tatár Zoltán a Berettyó vizszabályozó és ármentesítő társulat igazgató főmérnöke, volt nagyváradi presbiternek a bihari egyházmegye által 563—1927. szám alatt felterjesztett alapító levele, melyszerint a nagyváradi ref. egyháznál 25 drb. Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank r. t. részvény átadásával alapítványt teszen.

Egyházkerületünk közgyűlése a szabályszerű határozattal elfogadott, illetve megerősített alapító levelet levéltárba helyezni rendeli.

197. szám Olvaslatott Kuki Zoltán bihari igazgatótanítónak a bihari ref. egyházmegye 1927. november 8-án hozott 92. számú határozata ellen intézett felebbezése.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal, mivel az egyházmegye a kérdést érdemileg el nem döntötte s a hivatolt számú közbenszóló határozata még nem foganatosított, a felebbezés érdemével nem foglalkozott s az ügyet érdemleges határozat hozatala végett a bihari egyházmegyei közgyűlésnek visszaadni rendelte.

198. szám. Olvasatolt az érmelléki ref. egyházmegye 1927. október 19-én tartott rendes közgyűlésében 78. szám alatt hozott s hivatalból további jóváhagyásra felterjesztett azon határozata, mellyel jóváhagyta a bihardiószezi ref. egyház, mint előadónak Tóthfalussi József bihardiószezi lakos, mint vevővel kötött adásvételi szerződést, melyben a bihardiószezi 1172. számú telekkönyvben 2661—2. hrsz. alatt felvett 201 □-öl területű szőlőföldet 12,100 Leiért eladta.

Egyházkerületi közgyűlésünk a szabályszerű határozatokkal elfogadott, illetve megerősített adásvételi szerződést egyhangu határozattal a maga részéről is megerősíti azzal, hogy a vételárnak az eladott ingatlan eddigi céljaul kell szolgálnia s gyümölcsöztetendőleg kell kezeltenie. Mivel a bemutatott szerződés magyar nyelven van kiállitva ez okból telekkönyvi átirásra alkalmatlan, felhatalmazza az elnökséget, hogy az átirásra alkalmas szerződést megerősítthesse.

199. szám. Olvasatolt a nagybányai ref. egyházmegye 1927. augusztus 11-ik napján tartott rendes közgyűlésének 45. számú határozata, melyszerint az atyai egyház lélekszámát 438 helyett 353-ban, továbbá 46. számú határozata, melyben a halmii egyház lélekszámát 1252 helyett 942-ben kéri megállapítani.

Egyházkerületi közgyűlésünk fenti lélekszám megállapításokat a maga részéről is elfogadja.

200. szám. Olvasatolt a nagybányai ref. egyházmegye 1927. augusztus 11-én tartott közgyűlésén 55. szám alatt hozott azon határozata, melyben megerősíti a szatmári egyház presbiteriumának azon szerződését, melyet kötött Csurka Elek és neje Domokos Rozália szatmári lakosok ajándékozókkal, melyben a szatmári 5284. számú betétből lejegyzendő 7256—4. hrszámmal jelölendő 150 □-öl területű ingatlant ajándékoztak az egyháznak temető céljaira. Felterjesztettek a vonatkozó szerződés, vázrajz és alapító levelek is.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal a szabályszerűen hozott elfogadó, illetve megerősítő határozatokkal már ellátott s bemutatott okiratokat a maga részéről is megerősíti.

201. szám. Olvaslatott a nagybányai ref. egyházmegye 1927. augusztus 11-én tartott közgyűlésében 54. szám alatt hozott határozata, melyben megerősíti Géressi Imre nyugalmazott máramarosszigeli liceumi tanárnak a máramarosszigeli ref. egyháznál tett s a máramarosszigeti 2599. számú telekjegyzőkönyvben 5679. hrsz. alatt felvett 3 kat. holdnyi területű gyümölcsösnek halála után alapítványképen történt hagyományozását.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal a szabályszerű határozatokkal elfogadott, illetőleg megerősített alapítólevelet a maga részéről is megerősíti.

202. szám. Olvaslatott a nagybányai ref. egyházmegye 1927. augusztus 11-én tartott közgyűlésének 50. szám alatt hozott azon határozata, melyben jóváhagyta az apai presbiterium és Sokonár Ioan szamostelki lakos között létrejött csereszerződést.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal a fenti szerződést a maga részéről is megerősíti.

203. szám. Olvaslatott a nagybányai ref. egyházmegye 1927. augusztus 11-én 61. szám alatt hozott azon határozata, mellyel a dobrács-apáti leányegyház lévita tanítói állás díjlevelét jóváhagyta.

Egyházkerületünk közgyűlése, mivel a presbiteri és egyházmegyei határozatok törvényszerűek, a díjlevelet — díjlevél csonkulás esete fenn nem forogván — a maga részéről is megerősíti.

204. szám. Olvaslatott a nagybányai református egyházmegye 1927. augusztus 11-én tartott közgyűlésén 53. szám alatt hozott azon határozata, mellyel megerősítette a szalmári egyház presbiteriumának azon ha-

határozatát, melyben a főgimnázium kiadásainak fedezésére 210,000 + 240,000 Lei összesen 450,000 Lei kölcsönt vegyen föl.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal a szabályszerűen hozott alsóbbfoku határozatokat a maga részéről is megerősíti.

205. szám. Olvasatott a nagybányai ref. egyházmegye 1927. augusztus 11-én 56. szám alatt hozott határozata, melyszerint jóváhagyta a szinyérváraljai anyaegyház és apahegyi leányegyház között a szinyérváraljai egyház lelkészének az apahegyi leányegyházba való beszolgálása tárgyában kelt egyezséglevelet.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal a szabályszerűen hozott presbiteri és egyházmegyei határozatokat a maga részéről is megerősíti.

206. szám. Olvasatott a nagybányai ref. egyházmegye 1927. augusztus 11-én tartott közgyűlésében 49. szám alatt hozott határozata, melyben megerősítette az adorjáni egyháznak Oroszi István és neje Darócz Juliánna adorjáni lakosokkal, mint vevőkkel az adorjáni 1. számú betétből lejegyzendő 70—1. hrsz. 437 □-öl területü ingatlanokra vonatkozó adásvételi szerződést, melynek tanúságaként ez ingatlanok még 1913. évben 1400 korona akkor kifizetett vételárért eladottak, a vonatkozó szerződés jóvá is hagyatott, azonban az elveszvéen, új szerződés kiállítása és jóváhagyásának szüksége merült fel.

Egyházkerületünk közgyűlése a szabályszerűen hozott presbiteriumi és egyházmegyei határozatokat és a bemutatott adásvételi szerződést a maga részéről is megerősíti.

207. szám. Olvasatott a nagybányai ref. egyházmegye 1927. augusztus 27-én tartott közgyűlésének 48. szám alatt hozott határozata, melyben a hosszumezői egyház presbiteriumának a Tiszán tul lévő ingatlanai-

nak eladása tárgyában kelt presbiteri határozatokat és szerződéseket megerősítette.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal a bemutatott szerződéseket és szabályszerűen hozott presbiteriumi és egyházmegyei határozatokat a maga részéről is megerősíti, azzal, hogy a befolyandó vételárak az eladott ingatlanok eddigi céljait szolgálják és felhívja jelentéstételre eladó egyházat a törzsvagyon mi-kénti felhasználása tárgyában.

208. szám. Olvasatott a nagybányai ref. egyházmegye 1927. augusztus 11-én tartott közgyűlésének 72. szám alatt hozott határozata, mely szerint megerősítette a máramarosszigeti presbiteriumnak azon határozatát, mellyel az egyház tulajdonát képező s lelkészi javadalom céljaul szolgáló s a máramarosszigeti 342. számú telekjegyzőkönyvben 2236. hrsz. alatt felvett 1 hold 1336 □-öl területű ingatlanát Lányi Zoltán és társainak 96,664 Lei vételárért eladta.

Egyházkerületünk közgyűlése egyhangu határozattal a szabályszerűen hozott presbiteri és egyházmegyei határozatokat és a bemutatott adásvételi szerződést a maga részéről is megerősíti.

209. szám. Olvasatott a nagybányai ref. egyházmegye 1927. augusztus 11. napján tartott rendes közgyűlésének 39. szám alatt hozott azon határozata, mellyel a szatmári volt ref. tanítónőképző-intézet fennálló adósságaiból a szatmárnémetii egyházat 63,521 Lei megfizetésére kötelezte.

Ezen határozat ellen a szatmárnémetii egyház törvényes határidőben felebbezéssel élt, s azt panaszolta hogy az adósságok felvételénél mint fenntartó megkérdezve nem lett, hogy méltánytalan a kivetési kulcs hogy a szatmári egyház a maga terhére is vállalta a teljes adósságot, mely méltányos is, mert övé maradt a nagyértékű épület csaknem ingyen. Kifogásolta a nagybányai egyházmegye illetékességét, mert az is ér-

dekelt fenntartó testület. Kérte az ügynek nem érdekelt közigazgatási bíróság elé való utalását.

Az elnökség az ügyet véleményezés végett kiadta az e. ker. ügyésznek, ki megállapítja, hogy a teherviselési arányszám jogerősen eldöntetett a 31—1926. sz. e. ker. határozattal s hogy birói eljárásnak helye nincs.

Az ügyész mindezek dacára véleményezte vizsgálat elrendelését annak megállapítására, hogy

1. való-e, hogy a szatmári egyházközség a löbbi fenntartó tudta és hozzájárulása nélkül szedett fel kölcsönöket,

2. hogy a szatmári egyház magára vállalta a teljes adósság összegét,

3. hogy a tanárokat az iskola megszüntetés után is 8 hónapon keresztül önhatalmulag, a löbbi fenntartó megkérdezése nélkül fizette.

Előadó az ügyészi vélemény elfogadásával javasolja a vizsgálat elrendelését, löbbek hozzászólása után azonban egyházkerületünk közgyűlése szölöbbséggel a következőkép határozott:

Tekintettel az e tárgyban már hozott 31—1926. számú e. kerületi jogerős határozatra az egyházmegyei határozatot jóváhagyja.

Tekintettel azonban arra, hogy a felebbezés az itt el nem bírálható azon tényállást is tartalmazza, hogy e tartozás megfizetését felebbező egyházzal szemben a szatmári egyház magára vállalta, mely nyilatkozat alkalmas lehet az E. T. V. cikkének 33. §. 3. pontja alapján megindítandó közigazgatási bírósági panaszra, figyelmezteti felebbező egyházat az V. t. c.-nek a közigazgatási bíraskodásra vonatkozó rendeletei betartásával megindítható panaszjogára s mivel az illetékes elsőfoku nagybányai egyházmegyei bíróságot eleve érdekelt bíróságnak tekinti, panaszában a felhívott t. c. 49. §-ában megszabott esetek fennforgása mellett azt is kérheti, hogy az egyházkerületi elnökség az 55. §. alapján bírói küldést eszközöljön.

210. szám. Olvastatott a nagybányai egyházmegye 1927. augusztus 11-én hozott 73. számú határozata, melyszerint a kiskolcsi presbiterium törvényszerű módon hozott azon határozatát, melyben évek óta nem jövedelmező vizi malmát eladni szándékozik, jóváhagyja.

Egyházkerületi közgyűlésünk az elvi jelentőségű határozatokat a maga részéről is megerősíti, kötelessége lévén a presbiteriumnak a majdan megkötendő szerződést szabályszerű jóváhagyás végett felterjeszteni.

211. szám. Olvastatott a nagybányai egyházmegye 1927. augusztus 11-én tartott közgyűlésének 51. szám alatt hozott határozata, melyszerint jóváhagyta a szatmárnémetii presbiteriumnak 35. szám alatt hozott azon határozatát, melyben a nevezett egyház tulajdonát képező „Kislóger“-ből egy parcellát Halász Bálintnak 40,000 Leiért, a mellette lévő pedig □-ölenként 180 leiért Bollyán Ferencnének eladta.

Egyházkerületi közgyűlésünk egyhangu határozattal a szabályszerűen hozott határozatokat a maga részéről is megerősíti s felhatalmazza az elnökséget, hogy a később felterjesztendő szerződéseket megerősíthesse.

212. szám. A nagykárolyi egyházközség 1927 nov. 30-án kelt kérvényében arra kéri az egyházkerületet, hogy helyezze vissza régen élvezett jogába, mely szerint a hitoktató segédlelkészt maga választotta.

Közgyűlésünk a nagykárolyi egyházközség hasonló tárgyú kérelmével már foglalkozott az 1926 ápr. 22-iki közgyűlésében, mikor 34. sz. határozatával a nagykárolyi egyházközség kérelmét elutasította, miután az E. T. II. tc 70. §-a alapján 290—1907. sz. határozattal alkotott szabályrendelet a segédlelkészek elhelyezésének jogát — minden eddig fennálló jogszabály vagy joggyakorlat hatályon kívül helyezésével — a püspök kezébe tette le; közgyűlésünk 34—1926. sz. határozatát tehát ezúttal sem változtatja meg;

hanem a segédlelkészek elhelyezésének kérdését, törvény által rendezését az összeülendő zsinat, illetve a zsinatot előkészítő bizottság figyelmébe ajánlja.

213. a) szám. A szatmári egyházközség a kisajátítás veszélyének kitétt, közvetlen a város közelében fekvő Dinnyés kertjéből 200 négyszög ölet 40.000 Lei vételárért Kókay Károly és neje szatmári lakosoknak elad; a szabályszerű határozatokkal ellátott adásvételi szerződést a kisajátítás veszélyére tekintettel a nagybányai egyházmegye esperese — az egyházmegyei közgyűlés együtt nem létében — jóváhagyta s további jóváhagyás végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

Közgyűlésünk a szatmári egyház és Kókay Károly és neje szatmári lakosok között 1927 nov. 27-én létrejött adásvételi szerződést a felhozott indokok alapján jóváhagyja, azonban felhívja a nagybányai egyházmegye elnökségét, hogy a szerződést az elnökség világi tagja: az egyházmegyei gondnok is írja alá.

213-b. szám. Püspök ur a közgyűlés tárgyalásának befejezése után a gyűlést hálaadó imádsággal bezárja s ezzel

a királyhágómelléki egyházkerületnek Nagyváradon 1927 december 13. és 14. napjaira összehívott közgyűlése véget ért.

Hitelesítették:

Sulyok István,
püspök.

Domahidy Elemér,
főgondnok.

Csernák Béla,
e. ker. főjegyző.

Birósági ügyek.

214. szám. Elnök felhívja a bíróságot, hogy az időszaki tanácsot alakítsa meg olyan módon, hogy a tanácsba válasszon öt rendes és öt póttagot, mely felhívásra az időszaki tanács

rendes tagjaivá: Kassay Béla, Végh József, Havas Gyula, Pappszász Lajos, Domokos László ;

póttagjaivá: Széll György, Telegdi József, Telegdi László, Vadai Béla, dr. Olasz Béla bírák közfelkiáltással megválasztották s elnök által megválasztottaknak jelentettek ki.

215. szám. A királyhágómelléki egyházkerületi bíróság, mint fegyelmi felebbezési bíróság Nagy János és társai berettyószéplaki lakosok panaszosoknak Thamássy Géza és társai berettyószéplaki lakosok panaszoltak elleni fegyelmi ügyében panaszosok felebbezése folytán az érmelléki egyházmegye időszaki tanácsa, mint elsőfolyamodású bíróságnak 1927. év augusztus hó 3. napján kelt ad. 23-B)—1927. számú ítéletét vizsgálat alá vevén alulírott helyen és napon következőképen

ITÉLT:

Az egyházkerületi bíróság mint felebbezési fegyelmi bíróság, az érmelléki egyházmegye időszaki tanácsa mint elsőfoku fegyelmi bíróság által ad. 23-B)—1927. szám alatt 1927. év augusztus hó 3. napján hozott ítéletet részben és aként változtatja meg, hogy Thamássy Géza lelkész, Elekes Sándor és Kovács László gondnokok, Bagosi József, id. Bódizs Bálint, Bódizs Károly, Bódizs Lajos, Gecző Bálint, Gecző Lajos,

ifj. Herczeg Pál, Juhász Ferenc, Kacska József, Kocsis József, Kólya Károly, Kólya Lajos, Lippai Ferenc, Magyar Lajos, Medve György, Nagy József, id. Osváth György, Szabó Lajos, id. Vályi Sándor, Zollán Árpád presbiterek berettyószéplaki lakosokat menti fel az ellenük emelt vád és következményei terhe alul, az iratoknak Kólya Lajos, Zollán Árpád presbiterek, Nagy János és Kis Károly egyháztagok ellen fennforogni látszó fegyelmi vétség miatt az érmelléki egyházmegyei bíróság elnökéhez való áttételét rendeli el, az ítéletnek a költségek felett rendelkező részét helybenhagyja, egyéb rendelkezését hatályon kívül helyezi.

216. szám. A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint fegyelmi felebbviteli bíróság a Debreczeni István szatmári ref. lelkész ellen a nagybányai ref. egyházmegye ügyésze által az E. T. V. cikkének 34. §-a 1. 3. 7. pontjaiba ütköző fegyelmi vétség miatt emelt vád fölött, melyben a nagybányai ref. egyházmegye bírósága, mint, fegyelmi bíróság Szatmárnémetiben 1927. augusztus 11-én ítéletet hozott, panaszoltinak törvénytörő határidőben beadott felebbezése folytán ezen ítéletet felülbírálván az alábbi helyen és napon a következő

VÉGZÉST

hozta:

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint fegyelmi felebbviteli bíróság a fentnevezett ítéletet feloldja, az ügyben vizsgálatot rendel s annak lefolytatására az újabb ítélelhozzatalra a E. T. V. cikkének 55. §. 2-ik bekezdése alapján kiküldendő más egyházmegyei bíróság kijelölése végett az egyházkerületi elnökséget megkeresi.

217. szám. Királyhágómelléki református egyházkerület bírósága, mint fegyelmi felebbviteli bíróság az Osváth Géza batizi ref. kántortanító ellen a nagybá-

nyai ref. egyházmegye ügyésze által az E. T. V. cikkének 34. §. Á. 1. pontjába ütköző fegyelmi vétség miatt emelt vád fölött, melyben a nagybányai ref. egyházmegye bírósága, mint fegyelmi bíróság Szatmárnémetiben 1927. augusztus 11. napján ítéletet hozott, panaszlottnak törvényszerű határidőben beadott felebbezése folytán ezen ítéletet felülbírálván, az alábbi helyen és napon tartott teljes ülésében a következő

VÉGZÉST

hozta:

Az egyházkerületi bíróság, mint fegyelmi felebbviteli bíróság az E. T. V. cikkének 116. §. 1. pontja alapján az elsőfoku bíróság megnevezett ítéletét az azt megelőző eljárással együtt feloldja és az első bíróságot vizsgálat megtartása ulján annak megállapítására utasítja, hogy a presbiterium és lelkész mily magatartást tanúsítottak az iskola beszüntetése körül, mily álláspontot foglaltak el az iskolafenntartási költségeinek viselése kérdésében. Beszerzendők lesznek a vonatkozó összes presbiteri gyűlési jegyzőkönyvek, a legutolsó egyházlátogatás jegyzőkönyve, továbbá azon régebbi ítélet, mely panaszlottat jogerősen elmarasztalta. Kihallgatandók Danilla György állami elemi iskolai igazgató és panaszlott felebbezésében hivatolt tanuk s az eselleg panaszosok által indítványozandó tanuk is.

Utasítja egyben az első bíróságot a megtartandó vizsgálat eredményét figyelembevevő s annak költségeinek ki által történő viselését is kimondó újabb ítélet hozatalra.

Jelen végzés felekkel az első bíróság elnöksége által írásban közlendő.

218. szám. A királyhágómelléki református egyházkerület bírósága mint fegyelmi felebbezési bíróság Nagyváradon 1927 dec. 13-án tartott ülésében Varga Gábor kisbábonyi ref. kántortanító panaszlott elleni fegyelmi ügyben panaszlott felebbezése folytán a nagy-

bányai egyházmegye bíróságának 1927 augusztus 11-én hozott ítéletét vizsgálat alá vevén, a következőképen

ITÉLT:

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint fegyelmi felebbezési bíróság Varga Gábor kisbányai tanító felebbezését elutasítja s a nagybányai egyházmegye fegyelmi bíróságának ítéletét abban a részben, mely szerint Varga Gábor kisbányai tanítót az E. T. V. tc. 34. §. A) 1. pontjába ütköző vétségben vétkesnek mondja ki, helyben hagyja — s ezért Varga Gábor a 35. §. D) pontja alapján a kisbányai kántortanítói állásból minden javadalom nélkül való elmozdításra itéli.

Az egyházmegyei fegyelmi bíróság indoklását változatlanul helybenhagyja.

219. szám. A Királyhágómelléki református egyházkerület bírósága, mint fegyelmi bíróság Tarnóczi Lajos bihari lelkész panaszára Szöke Lajos oftani presbiter ellen folyamatba tett fegyelmi ügyben, a bihari egyházmegye bíróságának 1927. november 8-án tartott ülésén szám nélkül hozott ítéletét, panaszlott által a kihirdetéskor bejelentett és írásban is megindokolt felebbezés folytán Nagyváradon 1927. december 13-án tartott ülésében felülvizsgálván, meghozta a következő egyhangu határozatot.

ITÉLET:

Az I. foku bíróság ítéletét részben és akként változtatja meg a királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint II. foku fegyelmi bíróság, hogy Szöke Lajos bihari presbytert az E. T. V. t. c. 34. § A. 3. pontba ütköző fegyelmi vétségben mondja ki vétkesnek, s ezért őt az V. t. c. 35. § b. pont alapján feddésre itéli.

Az ítéletnek a költségekre vonatkozó részét helybenhagyja.

Elrendeli végül, hogy jelen fegyelmi ügy iratai a Tarnóczi Lajos lelkész ellen folyamatban levő fegyelmi ügy irataihoz csatoltassanak.

220. szám. A Királyhágómelléki ref. Egyházkerület bírósága, mint I-ső folyamodásu fegyelmi bíróság Szöke Lajos és társai panaszosoknak Tarnóczi Lajos panaszlott ellen folyamatba tett fegyelmi ügyét 1927. december hó 13. napján tartott ülésében tárgyalás alá vétén egyhangulag a következő végzést hozta.

VÉGZÉS

Egyházkerületi bíróság mint első folyamodásu bíróság a fegyelmi ügy tárgyalását elnapolja, elrendeli, hogy a Kuki Zoltán ellen lefolytatott annak a fegyelmi ügynek az iratai szerzessenek be, amelyek szerint ellene fegyelmi eljárás a vallástanítás megtagadása miatt indított s amely ügyben 1926. május havában hozatott ítélet, miután pedig ennek a fegyelmi ügynek mielőbbi eldöntése a bihari egyházközségnek és lelkészének igen fontos érdeke, elrendeli az ügy eldöntésének időszaki tanács összehívását s felhívja panaszlottat, hogy bizonyítékait mellőzés terhe alatt mától 8 nap alatt jelentse be s amennyiben tanukkal is kíván bizonyítani, azokat a kitűzendő tárgyaláson állítsa elő.

221. szám. A királyhágómelléki református egyházkerületi bíróság, mint felebbviteli közigazgatási bíróság Váry Rózsa volt bihari ref. tanítónő panaszosnak a bihari ref. egyház, mint panaszlott ellen fizetés kiszolgáltatása iránti közigazgatási ügyében, melyben a bihari ref. egyházmegyei bírósága 104—1927. szám alatt 1927. november hó 8-án ítéletet hozott s amely ellen panaszos törvényszerű időben írásban felebbezésel élt, a mai alulirott helyen és napon teljes ülésben megtartott tárgyalás után a következő

ITÉLETET

hozta:

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbviteli bíróság a bihari egyházmegye fentnevelt ítéletét részben és akként változtatja meg, hogy panaszlott bihari

ref. egyházat arra kötelezi, miszerint 13.190 azaz Tizenháromezeregyszázkilencven Lei, mint fizetést s annak 1927. január 1 től járó 12⁰/₁₀₀-os kamatait panaszosnak 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe alatt fizesse meg.

222 szám. A királyhágómelléki református egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság Soós János atyai ref. tanító panaszosnak fizetés ügyében panaszos felebbezése folytán a nagybányai egyházmegye elsőfoku bíróságnak 1927. év augusztus 11-én kelt ítéletét vizsgálat alá vévén, Nagyváradon 1927. december 13-án következőképen

ITÉLT:

A királyhágómelléki református egyházkerület bírósága mint közigazgatási felebbezési bíróság Soós János atyai ref. tanítót felebbezésével elutasítja s a nagybányai egyházmegye közigazgatási bíróságának 1927. augusztus 11-én kelt ítéletét indokolásánál fogva helyben hagyja.

223. szám. A királyhágómelléki református egyházkerület bírósága mint közigazgatási felebbezési bíróság Nagyváradon 1927. december 13-án tartott ülésében Kajdy Lajos amaci ref. tanító panaszosnak fizetés ügyében panaszos felebbezés folytán a nagybányai egyházmegye elsőfoku bíróságának 1927. augusztus 11-én kelt ítéletét vizsgálat alá vévén, a következőképen

ITÉLT:

A királyhágómelléki ref. egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság Kajdy Lajos amaci ref. tanító kérelmének helyt ad és a nagybányai egyházmegye közigazgatási bírósága által 1927. augusztus 11-én hozott ítéletét megváltoztatja s utasítja az amaci ref. egyház presbiteriumát, hogy nevezett tanító részére az ítélet kézbesítésétől számított 30 nap alatt 4400 leit fizessen ki.

224. szám. A királyhágómelléki ref. Egyházkerület bírósága, mint II-od foku közigazgatási bíróság Major Gyula és társai panaszára a paptamási-i egyházközség ellen folyamatba tett közigazgatási bírósági ügyben a következő végzést hozta Nagyváradon 1927. december 13-án tartott ülésében:

VÉGZÉS.

Egyházkerületi Bíróság, mint II-od foku közigazgatási bíróság a tárgyalást elnapolja, az ügy tárgyalására az iratok beérkezése után új halárrnap kilüzését rendeli el, mert a vonatkozó iratok nélkül az ügy nem tárgyalható s abban érdelemleges határozat nem hozható.

VALLÁSTANI TANTERV

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület főhatósága alá tartozó kisgyermek-iskolák és elemi iskolák számára.

I. Bevezetés.

A vallástanítás célja.¹

A református vallástanítás célja a krisztusi eszmény megvalósításával a református egyház és ez által az Isten országa számára olyan evangéliumi lelkületű tagok nevelése, akik az Isten iránti szeretetből a Jézus Krisztus példamutatása alapján örömmel teljesítik az Isten parancsolatait szeretik felebarátaikat s az Isten jelenlétében élve cselekszik a jót és kerülnek a bűnt.

A református vallás nemcsak theologiai rendszer, hanem főként olyan isteni erő, amely az egyén életét át tudja alakítani és meg tudja tisztítani a Jézus Krisztus evangéliumának ható ereje által. A református vallásos nevelés eszménye tehát a jó keresztyén és jó református ember nevelése. E célt az Isten szeretetének megmutatása a Jézus Krisztus megváltói munkájának megláttatása által érhetjük el.

A vallástanítás anyaga.¹

A vallástanítás anyaga a régi tanterv meghatározása szerint az imádságon és éneken kívül történet és tan.

A történet megismerteti a gyermekekkel az Isten üdvözítő munkáját és a Szentlélek kitöltése által megalakult egyház történetében is az Isten atyai gondviselését, mely tények megismerésének biztos alapjára lehet felépíteni hitünk igazságainak és az erkölcsi törvényeknek ismeretét, mint tant.

A népiskolai vallástanítás bibliai történetekkel kezdődik és a Bibliával végződik.

¹ L. Régi tanterv.

A vallástanítás módja.²

A vallástanítás módja szelid és megnyerő legyen. Így lesz a vallástanítás a nemes gondolatoknak a felüdülésnek és a lelki örömöknek forrása. Ezt szem előtt tartva kerülnie kell minden, a gyermekek által meg nem érthető terminológiát, nehéz theologiai meghatározásokat s főként a biblia olvastatása alkalmával a száraz és formalisztikus olvasmánytárgyalási módszert.

De nem lesz meg a kívánt eredmény akkor sem, ha a tanító személyisége rideg s ha a növendékek hibáinak, vagy tévedésének nyomában azonnali szigorú büntetés jár. Ez a legbiztosabb okozója a növendékek vallási közömbösségének, sőt gyakran éppen vallásgyűlöletüknek. Ne legyen a vallástanító tehát léleknélküli rideg, leckefelmondató tanító, hanem szelid és meggyőző igehirdető, mert a népiskolai vallástanítás voltaképpen missziói munka, amely sok önfeláldozást kíván és evangelizáció, mely lelkeket gyujtani csak a tanító lelke által képes. E szerint nem a „lecke” a fő, nem az aprólékos dogmai elmélyedés, mert ezek csak elidegenítik a gyermek lelkét. Az érzelmek útján kell erőteljes hatásokat gyakorolni a gyermek akaratának fejlődésére és akkor az értelem világánál is képes lesz arra az erkölcsi engedelmességre, amely a vallásos lélek legnagyobb értéke. A kezdő fokon tehát nem annyira az ismeretközlés a fontos, hanem az a mód, amiképen az ismereteket közöljük és mindennek fölött magának a vallástanítónak személyisége és magával ragadó példája.

A vallástanítás segítői.

Minthogy a vallástanításra szolgáló idő, — főként az állam iskoláiban — nagyon rövid, jó szolgálatot tesznek vallásos nevelésünknek a vasárnapi iskola, a bibliai körök és a már konfirmált mindkét nembeli ifjak vallásos egyesületei. Az ezekben folyó munka azonban lényege szerint nem annyira tantervszerű vallásoktatás, mint inkább lelkipásztori tevékenység lévén, ezekre e helyen csak reámutattunk.

² L. Állami tanterv.

A vallástanítás anyagának beosztása.

A tananyagbeosztás a gyermek értelmi fejlettségének megfelelően halad. A családból az iskolába kerülő gyermek a patriárkális kor szemléleteivel rendelkezik. A tananyag az iskolába lépő gyermek részére tehát a patriárkális kor fogalmi körzetében mozoghat. E célt szolgálják a bibliai ősatyák történetei. Az iskolai étellel tágul a gyermek látóköre, a családi életen kívül más életformával is megismerkedik az iskola társadalmi életében s így fogékonyságot nyer a népi történetek felfogására. Az Ábrahám, Izsák és Jákób Istenéről szóló részek a törzsi összetartozás érzetét keltik fel s a gyermek „én”-je átlép a vak engedelmesség lépcsőjéről az önkéntes engedelmesség fokára. Megérti a királyok korának történetét. Ahogy a gyermek értelme fejlődik, belátja azt is, hogy a rendes külső magaviseletnél többet ér a jócselekedetek után érzett belső lelki béke s így megérti, hogy a cerimóniális törvények fölött állanak az erkölcsi törvények. Megérti a próféták fölháborodását az erkölcsi törvények elhanyagolása miatt. Végül megérti Jézus Krisztus valláserkölcsei személyiségét, akiben az emberek Istenhez való viszonya megtestesül, megérti az Istenfiúság gondolatát és az Isten országát, mind Jézus Krisztus által. Így emelkedik föl a morális engedelmesség fokára. Ezután jöhet az egyháztörténelem, a hit- és erkölcstan, az állandó biblia-olvasatással.

A családi, rokoni és társadalmi érzelmek alapján ébresztjük fel a gyermek vallásos érzelmeit és erősítjük azt meg az üdvigéretre és a megváltásra vonatkozó ó- és újszövetségi történetekkel. Megérti az Istenfiúság magasztos elhivatottságát és ezek után lelki közösséget fog érezni egyháza történetével, szeretettel kívánja megismerni egyháza tanítását és önfeláldozásra kész lélekkel hajlandó arról vallást tenni és belépni az egyház öntudatos és önzetlenül munkás tagjai közé, akik állandóan az Isten jelenlétében élnek és olvassák az Isten igéjét: a bibliát.

E természetes és a vallástanítás történetével is igazolt fokozatok szerint igazodik a tananyag beosztása.

Előzmények.

A vallástanítási tananyag részletekbe menő beosztását megelőzőleg fölemlítem, hogy az alábbi beosztás összeállítására milyen indítókaim voltak.

„Az Út” című Kolozsváron megjelenő lekipásztori folyóirat 1926. évi márciusi számában dr Imre Lajos kolozsvári theológiai tanár „Tervezet” címén a vallástani tananyag új beosztását indokolta. Ezen tervezet vezető gondolatával, hogy t. i. a vallástanítás az egész vonalon a konfirmációra való előkészítés kell, hogy legyen, általánosságban egyetértek, ha a konfirmáció a jövőben valóban az öntudatos vallástétel liturgikus tényévé válhat. Ezen „Tervezet” átolvasása után az „Egyházi és Iskolai Szemle” 1926. évi március 27-iki számában nagyon röviden kifejtettem a vallástanítás reformjára vonatkozó igénytelen gondolataimat s cikkem végén lelkész- és pedagogustársaim megnyilatkozását is kértem. E felhívásom nyomán hozzászólt a kérdéshez ugyancsak az „Egyházi és Iskolai Szemle” 1926 augusztus 14-ik számában Bottyán Pál erdőhegyi lelkésztársam, aki konkrét tervezetet nem állított össze, de az ő megjegyzései alapján az elemi iskolai vallástani anyag beosztása a következőképen alakítandó ki:

I. osztály: beszéd- és értelemgyakorlat-szerű beszélgetések az Isten, család és iskola köréből, megfelelő imádságokkal.

II—III. osztály: Bibliai történetek.

IV. osztály: A romániai református egyház története.

V. osztály: Erkölcstan.

VI. osztály: Egyháztörténelem.

VII. osztály: Biblia ismertetés, urvacsorai imádságok.

Minden osztályban az apostoli hitforma és a teljes tizparancsolat. Szemem előtt lebegett az 1916. évi konventi tervezet és az esetleges eltérő javaslatok meggondolására ide iktatom a Lévay-féle Kis Hitoktató menetét is mely a következő:

Az I ső és II-ik osztály számára közli a „Miatyánkot” néhány verses fohászt a több prózában irt rövid kenetes imádságot. A református énekeskönyvből felveszi a legismertebb zsoltárok és dicséreték első verseit: s végül rövid ismertetését adja a református keresztyének ünnepeinek.

A III-ik osztály tananyagként szólt a református istentiszteletről, megismertet a legszebb ó- és újtestamentumi történetekkel s egy kis ismertetést nyújt a bibliáról. A IV-ik osztály tananyagául ad egy kis ismeretet a főbb hitcikkekről, az Isten ígéről, a sákramentumokról és a tulvilágról. Az V. és VI-ik osztály tananyagául rövid keresztyén erkölcsstant közöl, ad egy kis keresztyén egyháztörténelmet, megismerteti dióhéjban a különböző keresztyén hitfelekezeteket s befejezésül szól a református egyház szervezetéről. Ide iktatom végül Pálóczi—Czinke István rimaszombati református püspök vallástani tervének vázlatát, mely ugyancsak az 1916. évi konventi tervezet figyelembevételével a csehszlovákiai I—VIII. osztályu elemi iskola részére készült a következő tananyag csoportosítással:

I—II-ik osztály: Valláserkölcsei alapvetés a beszédre-
telem gyakorlatok módszerével.

III-ik osztály: Az idvezítés története: a) várakozás
ideje: az ó szövetségi idők.

IV. osztály: Az idvezítés története b) a beteljesedés
ideje: az újszövetségi idő. Isten kijelenti magát Jézus Krisztus életében.

V-ik osztály: Az idvezítés történet Isten kijelenti ma-
gát és kegyelmét a Jézus Krisztus tanításaiban és csoda-
téléiben.

VI-ik osztály: Az ige az egyháztörténetében A refor-
mátus egyház multja rövid kor- és jellemrajzokban, különös
tekintettel a [csehszlovákiai] református egyházra

VII-ik és VIII-ik osztály: Az ige az ember életében.
A keresztyén hit- és a keresztyén élet a biblia és a refor-
mátus felfogás tükrében. Vagyis: rövid keresztyén hittan
keresztyén erkölcsstan a református egyház szervezete és
bibliaolvasztás.

Kijelöli ezen kívül minden osztály számára a tanítandó
énekeket, imádságokat és néhány vallásos költeményt.

II. Tananyag beosztás.

I. és II. osztály tananyaga.

1. Az anyai szeretet. Mózes és anyja. Sámuel és
anyja. Jézus és anyja.

2. Az apai szeretet. Jákob és József. Dávid és Ab-
solon.

3. A szülék iránti szeretet és tisztelet. József és Jákob Salamon és anyja.

4. A testvéri szeretet. József és testvérei. Lázár, Mária és Márta.

5. Rokoni szeretet. Ábrahám és Lóth. Ruth.

6. Az Isten szeretete az emberiség iránt. Teremtés. Illés. Elizeus. Jézus elküldése.

7. Az ember szeretete és tisztelete Isten iránt. Dávid. Illés és a Bál. József. Jób. Dániel.

8. A tanító és tanítvány szeretete. Jézus és János apostol.

9. Baráti szeretet. Dávid és Jonathán.

10. A gyermekek szeretete. Jézus és a gyermekek.

11. Hazaszeretet. Jézus megsiratja a hazáját.

12. Az ünnepek előtt és után, Jézus születésének, halálának, föltámadásának, mennybemenetelének nagyon rövid alkalomszerű tárgyalása.

13. Templomba bemenőre és kijövőre mondandó rövid [nem verses] fohászok. Reggeli, esteli, munka előtti és utáni, evés előtti és utáni rövid fohászok. A Miatyánk.

14. Erkölcsi szabályok. Rövid vallásos költemények Pósatól, Endrődi-től, Szabolcskától, Vargha Gyulánétól, Kádár Gézától stb.

Énekek.

I. osztály. Dicséretetek.

8. dics. Örül mi szívünk mikor ezt halljuk.

48. dics. Óh ártatlanság báránya.

50. dics. Óh Úr Jézus mennyi bánat [Nagypénteki].

55. dics. Örvendeztetek egek [Husvétii].

63. dics. Jövel Szentlélek Ur Isten [Pünkösti].

82. dics. Az Istennek szent angyala [Karácsonyi].

183. dics. Adjunk hálát az Úrnak, mert érdemli.

288. dics. Fel, barátim.

290. dics. Kövesd a Jézust.

Zsoltárok.

XXV. zs. Szivemet hozzád emelem.

XXXVIII. zs. Haragodnak nagy voltába.

LXXXI. zs. Örvendeztetek az erős Istennek.

CXXXV. zs. Áldjátok az Ur nevét.

II. osztály. Dicséreték.

- 7. dics. Im bé jöttünk nagy örömmel.
- 18. dics. Uram a töredelmes
- 21. dics. Ez esztendőzt megáldjad [Ujévi].
- 59. dics. Győzedelmi szent ünnepe [Husvétí].
- 63. dics. Jövel Szentlélek Ur Isten [Pünkösti].
- 81. dics. Krisztus Urunknak áldott születésén [Karácsonyi]
- 100. Mennyben lakó én Istenem.
- 287. dics. Az áldott orvos közeleg.

Zsoltárok.

- XXIII. zs. Az Ur énnékem őriző pásztorem.
- XLII. zs. Mint a szép hives patakra.
- LXIV. zs. A Sionnak hegyén Ur Isten.
- LXXXIV. zs. Óh seregeknek Istene.
- XC. zs. Tebenned biztunk eleitől fogva.

Temetési Énekek.

- 306. tem. ének. Ez élet csak füst és pára.
- 313. tem. ének. Halld meg lélek.

Az I.-ső és II.-ik osztály vallástanítása általában kézikönyv nélkül történik. Figyelembe véve azonban azt a körülményt, hogy a romániai népoktatási törvény szerint nem 6, hanem 7 éves koru gyermekek jönnek az I.-ső osztályba, célszerű az I.-ső és II.-ik osztály tananyagát — esetleg keretes — elbeszélés formájában feldolgozó vallástani olvasókönyv használata. Az I.-ső osztályban azonban természetesen ezt a könyvet is a legjobb esetben csak a harmadik évharmadban lehet elővenni. A beszédértelemgyakorlatszerű — vallástanítás élesen emelje ki a bibliai történetekből kitetsző érzelmeket. Egy-egy bibliai aranymondás betanítása is lehetséges.

A III. osztály tananyaga.

- 1. A teremtés.
- 2. Büneset. [A megváltás ígérete.]
- 3. Az özönviz. [A bün büntetése.]
- 4. Ábrahám. [Szövetség.]
- 5. Mózes.

6. A tizparancsolat. [Isten törvénye.]
7. Izrael megfélekedezik Isten törvényeiről. [Jozsue figyelmeztetése.]
8. Dávid.
9. Salamon.
10. Az ország kettészakadása.
11. Az Isten törvényeitől való eltérés szomorú következményei. [A babiloni fogság.]
12. A próféták.
13. Keresztelő János az utolsó próféta.
14. Imádságok, szülékért, betegségben, felgyógyulás-kor. Miatyánk, Tizparancsolat, az apostoli hitforma.
15. Vallásos költemények a II-ik osztály tananyagánál felsorolt szerzőktől. Ebben az osztályban már tankönyvet használunk. A tanítás arra törekedik, hogy a bibliai történetekkel kapcsolatban egy-egy igazságot vessünk a gyermek lelkébe, mégpedig bibliai aranymondásképen, a következő igazságokra vonatkozólag: van Isten, Isten a világ teremtője és gondviselője, Istent a munkáiból ismerhetjük, mert ő láthatatlan lélek, minden 7-ik nap az Istennek szentelendő, az embert az Isten jónak teremtette, de boldogtalanságát saját bűnével idézte elő; a vallás parancsait az Isten adta, tehát azok nem emberi találmányok; Isten a bűnt bünteti, de csak azért, hogy a bűnös megjavuljon és el ne vesszen; Isten a megtérésre szüntelenül figyelmeztette az embert előbb a próféták, végül az Ő Fia által; semmi sem történik az Isten tudta és akarata nélkül.

Énekek.

III. osztály. Dicséreték.

1. dics. Te rólad zeng dicséretünk.
49. dics. Busan zugnak a harangok [Nagypénteki].
52. dics. Jézus ki a sirban valál [Husvétii].
65. dics. Óh, áldott Szent Lélek, ki az ég dicsőségével [Pünkösiti].
80. dics. Hogy eljött az idők teljessége. [Adventi]
84. dics. Szívünk vigassággal ma bétölt. [Karácsonyi]
90. dics. Mindenható leborulva.
160. dics. Mennybéli felséges Isten.

245. dics. Dicsőült helyeken mennyei paradicsomban.
293. dics. Egyetlen forrása minden kegynek.

Zsoltárok.

VIII. zs. Óh felséges Úr mi kegyes Istenünk.
XXIV. zs. Az Úr bír ez egész földdel.
XXXV. zs. Perelj Uram perlőimmal.
LXVI. zs. Örvendj egész föld az Istennek.
LXXXIX. zs. Az Úrnak irgalmát örökké éneklem.
CV. zs. Adjatok hálát az Istennek.
CXXXIV. zs. Úrnak szolgái mindnyájan.

Temetési énekek.

310. tem. ének. E világ mióta stb.
324. tem. ének. Óh áldandó szentháromság.

A IV. osztály tananyaga.

[Jézus élete.]

1. Jézus születése.
2. A keleti bölcsek [Jézus a pogányokhoz is küldetett].
3. Jézus a templomban.
4. Jézus megkeresztelkedése.
5. Jézus megkísértése.
6. Jézus fellépése Názáretben.
7. Jézus tanítványokat választ.
8. Jézus Jeruzsálem felé megy.
9. Jézus bevonul Jeruzsálembe.
10. Az utolsó vacsora. [Az úrvacsora szereztetése.]
11. Az utolsó éjszaka.
12. Az utolsó nap.
13. Jézus feltámadása.
14. Jézus mennybemenetele. [A keresztség szereztetése].
15. A Szentlélek kitöltetése. [A keresztyén egyház megalakulása].
16. Jézus eljövetele az utolsó ítéletre.
17. A romániai református egyház rövid története.
18. A romániai református egyház szervezete.
19. A református ünnepek.
20. Imádságok: Az eddigiek ismétlése.

Jézus életének tárgyalásakor arra törekedjünk, hogy a gyermekek megösmérjék Jézus Krisztust mint Megváltót. A Jézus életének eseményeit hozzuk párhuzamos vonatkozásba a mi emberi életünkkel. A tanulságok megállapításakor gondunk legyen egy-egy bibliai aranymondás betanítására. Egyes rövidebb szakaszokat maguk a gyermekek is olvassanak a Bibliából. Az egyh. szervezetnél a presbitériumon legyen a hangsúly.

Énekek.

IV. osztály. Dicséreték.

- 10. dics. Nem vagyunk mi magunkéi.
- 31. dics. Szűkölködünk nagy mértékben.
- 42. dics. A nagy király jön, Hozsánna Hozsánna.
- 89. dics. Adjunk hálát mindnyájan.
- 90. dics. Könyörögjünk az Istennek szent lelkének.
- 101. dics. Örök Isten, merre merre vagy.
- 194. dics. Én Istenem! Sok nagy bűnöm.
- 207. dics. Kegyes Jézus! Én imádságomra.
- 212. dics. Uram bocsássad el szolgádat békével.
- 237. dics. Térj magadhoz drága Sion.
- 283. dics. Nem hagyjuk el a Bibliát.

Zsoltárok.

- III. zs. Oh mily sokan vannak, akik háborgatnak.
- V. zs. Úr Isten! Az én imádságom.
- XVI. zs. Tarts meg engemet Oh én Istenem.
- XIX. zs. Az egek beszélnek.
- XXVI. zs. Légy ítélőm Uram.
- XXX. zs. Dicsérlek Uram tégedet.
- XXXII. zs. Oh mily boldog az oly ember éltében.
- XXXIV. zs. Mindenkoron áldom.
- LXI. zs. Kiáltásom halld meg Isten.
- CII. zs. Hallgasd meg Uram kérésem.
- CXVI. zs. Szeretem és áldom az Úr Istent.
- CIX. zs. Az oly emberek nyilván boldogok.
- CXXXVIII. zs. Dicsér téged teljes szívem.

Temetési énekek.

- 311. tem. ének. Szomorú a halál a gyarló embernek.
- 314. tem. ének. Vigyázz halálodra halandó ember.

Az V. osztály tananyaga.

Jézus tanításai és csodatételei.

1. Hegyibeszéd.
2. A magvető.
3. A tékozló fiu.
4. Farizeus és Publikánus.
5. A gonosz szolga.
6. Az irgalmas szamaritánus.
7. A szőlőmunkások.
8. A talentumok.
9. A legnagyobb parancsolat. [A gazdag ifju.]
10. Jézus csodatételei. [A kánai mennyegző. Jézus a tengeren. Az öt kenyér csodája. A kapernaumi százados. A naini özvegy asszony fia.]
11. Az utolsó ítélet. [A gazdag és Lázár.]
12. Az evangéliumi alapigazságok összefoglalása. Egy az Isten, de három személyében: Atya, Fiu és Szentlélek. Istent csak a Jézus Krisztusban ismerhetjük meg. Jézus a megváltás munkáját az által vitte véghez, hogy közöttünk élt, tanított, szenvedett és meghalt és ezzel megszabadított bennünket a bűntől; harmadnapon halottaiból föltámadván de megdicsőült testtel. A lelkünk nem hal meg, hanem halálunk után visszatér Istenhez, akitől származott. Lesz igazságos utolsó ítélet, hol a jó jutalma örök boldogság, a gonosz büntetése örök kárhozat. Az üdvösséget egyedül a Jézus Krisztusba vetett hit által kegyelemből nyerjük el. A hitet a Szentlélek ébreszti szivünkben az Isten ígéje által. Csak úgy lehetünk boldogok a földön, ha egymást szeretjük, csak úgy üdvözölhetünk a mennyben, ha hiszünk Jézus Krisztusban. Hitünk igaz voltát jó szivünkkel és jó cselekedeteinkkel mutathatjuk meg. A jó fa, jó gyümölcsöt terem. [Mindezen alapigazságokat a megfelelő szentirási hely aranymondásként való betanításával erősítjük meg. A példázatokot a tanulók olvassák el a Bibliából is.]
13. Imádságok, mint az előző osztályban.

A VI. osztály tananyaga.

[Egyháztörténelem.]

1. Az egyház megalakulása és az apostolok.
2. Az első keresztyének élete, istentisztelete; az első vértanu.

3. A keresztyénség terjedése és üldözése.
4. Pál apostol.
5. A keresztyénség államvallássá lesz és megromlik.
6. A pápai hatalom, papi nőtlenség, papi uralom.
7. Fülbegyónás, ereklyék, szentek, képek tisztelete, bucsujárás, mise, átlényegülés, latin nyelv, a bibliaolvasás eltiltása, inkvizíció.
8. A keresztyénség az európai népek között.
9. Előreformátorok (Wald Péter, Wiklef, Husz)
10. A magyarok első érintkezése a keresztyén vallással.
11. A magyarok keresztyén vallásra térése.
12. A keresztyén egyház szervezkedése a magyarok között.
13. A pogányság újra éledése a magyarok között.
14. A keresztyénség megerősödése a magyarok között.
15. Az előreformátorok hatása a magyar keresztyénségre.
16. A reformáció vagy hitjavítás. [Luther, Zwingli, Kálvin János]
17. A reformáció Európa népei között. [Méliusz, Cnox stb.]
18. Iskolák alapítása, népnevelés. Ellenreformáció.
19. A Biblia és az Énekeskönyv [Károlyi Gáspár és Szenczi Molnár Albert]
20. Küzdelem a vallásszabadságért. Gusztáv Adolf, Bocskay, Bethlen, Rákóczy György.
21. Lorántffy Zsuzsánna.
22. Pozsonyi vértörvényszék, gályarabság, elnyomatás [Mária Terézia].
23. A felszabadulás. Vallásszabadság, vallásegyenlőség.
24. A református egyház [zsinat-presbiteri] alkotmánya.
25. Istentiszteletünk, rendje és egyházi életünk.
26. Mi a belmisszió és misszió?
27. Szekták.
28. Imádságok mint az előző osztályokban, ezen kívül betegségben és fölgyógyuláskor mondandó imádságok.

Az egyháztörténelem tanítása az Isten megtartó kegyelmének bizonyossága kell, hogy legyen. Az eseményeken keresztül lássák és érezzék meg a gyermekek, hogy az Isten kemény próbákon vezet bennünket a tökéletességhez. Nem a sok évszám a fontos, hanem az, hogy a gyermek

lélekben azonosítsa magát a mi sokat szenvedett, de mindig diadalmasan megállott református egyházunkkal. A mostani idők kiváltképen alkalmasak ennek megéreztetésére. Ebben az osztályban is olvassanak a gyermekek a tanító irányítása mellett válogatott szakaszokat a Bibliából. Így alakul ki az öntudatos református lélek.

A VII. osztály tananyaga.

[Keresztyén hittan és erkölcsstan].

Hittan:

1. Az ember eredete.
2. A bünbeesés.
3. A bűn és büntetése.
4. A megváltás.
5. A fundamentum: Jézus Krisztus.
6. Van Isten.
7. Az Atyáról [Üdvigéret.]
8. A Fiuról. [Megváltás.]
9. A Szent Lélekről.
10. A keresztyén egyház.
11. Az Isten igéje.
12. A sákramentumok.
13. A keresztség.
14. Az Urvacsora.
15. A megváltott ember hálája; az imádkozás.
16. Az örökélet.
17. Az Apostoli hitvallás.
18. Egyéb vallásfelekezetek.
19. A főbb különbségek, a katholicizmus és protestantizmus között.
20. A református egyház szertartásai.

Erkölcsstan:

1. Jézus az erkölcsi eszmény.
2. A régi és az új erkölcsi törvény: a tízparancsolat és az új parancsolat.
3. Az Isten országa.
4. Jézus követése.
5. Isten iránti kötelességeink.
6. Embertársaink iránti kötelességeink.
7. Magunk iránti kötelességeink.

8. Vagyonszeretet. [A kommunizmus erkölcsi lehetetlensége.]

9. Keresztyén család.

10. Hazaszeretet.

11. Egyházunk iránti kötelességeink.

Mínthogy ez az osztály tetőzi be a vallásos nevelést öntudatosná kell tenni a gyermek hitét. A hittan tehát ne legyen a dogmák száraz theológiai boncolgatása, de ne legyen pusztá beszajkózása sem a tankönyvnek. A hittan elevenítse meg a lelkekben a Krisztust, az erkölcsstan alakítsa ki a legtökéletesebb emberformát, a megismert igazság mellett hajthatatlanul megálló református embert. A hittan tanítója sugározzék a saját hitétől és a tanítása a hit bizonyoságtévő lendületével ragadja magával a gyermeket. Csak így lesz elérhető, hogy a gyermek konfirmálása nem válik üres és külsőséges liturgiai formasággá, hanem, az Isten országának valódi sorozása lesz. Az imádságok tanításánál arra ügyeljünk, hogy az valóban az Istennel való beszélgetés legyen s a régi imádságok ismétélése mellett tanítsuk meg a gyermekeket a saját szavaikkal való imádságokra is. Megtanítandók az Urvacsorai imádságok.

A tanító vezetése mellett bibliaolvasás.

Az V., VI. és VII. osztály énekei.

Dicséreték.

- 13. dics. Alleluja dicsérjétek.
- 20. dics. Szomoruan sóhajt szívünk.
- 46. dics. Buzdisd fel Uram lelkemet.
- 51. dics. Sirasd, sirasd, meg büneidet óh ember.
- 53. dics. Győzelem, győzelem.
- 57. dics. Vessük le már a gyászruhát.
- 60. dics. Ur Jézus, aki felséggel.
- 64. dics. Áldott Szentlélek reánk szállj.
- 72. dics. Kegyes lelkek az Urat dicsérjétek.
- 76. dics. Szállj, szállj magasra sziveink reménye.
- 96. dics. Nagy Isten téged imád.
- 204. dics. Lelkem siet hozzád menni. [Urvacsora előtti.]
- 211. dics. Mondjatok dicséretet. [Urvacsora utáni.]
- 215. dics. Öröm s hála énekléssel [Konfirmációi.]

218. dics. Szent hitünkről vallást tettünk. [Konfirmációi.]

263. dics. Egyedüli reményem óh, Isten csak Te vagy.

Zsoltárok.

I. zs. Aki nem jár a hitlenek tanácsán.

VI. zs. Uram! Te nagy haragodban.

XXXIII. zs. Nosza Istenfélő szent hivek.

XLVI. zs. Az Isten a mi reménységünk.

L. zs. Az erős Isten Uraknak Ura.

LXXIII. zs. Bizonyára jó az Isten,

LXXIV. zs. Miért vetsz minket így el Ur Isten.

LXXIX. zs. Öröködbe Uram pogányok jöttek.

LXXXVII. zs. Az Istenhez az én szómat.

CIII. zs. Áldjad lelkem Uradat Istenedet.

CXXII. zs. Örülök az én szívemben.

CXXV. zs. Akik bíznak az Úr Istenben.

CXLI. zs. Te hozzád kiáltok Úr Isten.

CXXXVII. zs. Hogy a babiloni vizeknél ültünk.

CL. zs. Dicsérjétek az Urat.

Tankönyvek.

I. és II. osztály számára egy vallástani olvasókönyv.

III., IV., V., VI. és VII. osztályok számára osztályonkint egy-egy külön vallástani kézikönyv.

A kisgyermek-iskola [óvoda] vallástani tananyaga.

Rövid verses imádságok: munka előtti és utáni, evés előtti és utáni, esteli és reggeli imádságok.

Minden imádság szövege a gyermek által érthető legyen.

Az Istenről, mint a mi mennyei Atyánkról szóló beszélgetés az alapja és az előzménye mindezen imádságoknak, amelyeknek, a gyermeknél feltételezett előzménye a család — mint élmény. Tanulják meg a Miatyánkot is és alkalomszerűen beszéljünk velük az ünnepeinkről. Né-

hány könnyü zsoltár és dicséret is megtanitható az első osztály számára előirtak közül. Egy-két, főként a családi élet vonatkozásaira reámutató bibliai történetről lehet velük beszélgetni, a fő az, hogy a tanulság levonása mindig egyéni legyen.

Oradea—Nagyvárad, 1927 november 19-én

készítette

Nagy Vilmos, s. k.
tanügyi előadó tanácsos,

BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ.

Adorjáni ingatlan eladás	206
Ajtai Nagy Gábor kimentí elmaradását a dec. 13-iki közgyűlésről	97
Ajtai Nagy Gábor Egyházker. tanácsbíróvá választatván, esküt tegyen	99
Anti tanítói lakás építése	188
Apai földcsere	202
Apahegyi leányegyház Szinérváraljához csatolása	205
Atyai lélekszám kiigazítás	199
Ágya segédlelkészi állást szervezzen	172
Állami hatóságok ne tekintsék irredentizmusnak a belmissziói munkát	116-3
Bakcsi Gergely tanárképviselő	100
Báró Baldácsy-alap ügyében határozat	112
Bartha István tanítóképviselő	101
Belényesi lelkészi díjlevél	190-a
Belényesi orgonista kántortanítói díjlevél	190-b
Belmissziói munkáról jelentések készíttessenek	165
Gróf Bethlen Ödön erdélyi főgondnok emlékének megörökítése	105
Bibliakörök	162
Bihari elemi iskola ügyében Kuki Zoltán felebbezése	197
Bihardiószegi szőlőföld eladás	198
Boros Jenő szatmári lelkész egyházkerületi tanácsbíró, esküt tett	99
Dr Böszörményi Emil kimentí elmaradását az 1927 dec. 13-iki közgyűlésről	97
Bralianu Jonel miniszterelnök emlékének megörökítése	107
Bunyaszekszárdi lelkészi díjlevél	194
Canonica visitatiók a köztartozásokat mindig a folyó évre szedjék be	123
Csermő segélyezése	163
Csomaközi lelkészi díjlevél	191
Debreczeni István tanácsbíró esküt tett	99
„ „ tanárképviselő	100
„ „ fegyelmi ügye	216

Gróf Dégenfeld József tiszántuli főgondnok emlékének megörökítése	103
Dobrácsapáti leányegyház lévitafanítói díjlevele	203
Domokos László főtörvényszék tagja	167-a
„ „ a közös bizottság tagja	167-b
Díjlevelek rendezése zsinatelőkészítő-bizottság figyelmébe ajánlva	174
Egyházkerület tőkéknek elhelyezése	124
Egyházi törvényeink revíziójáról esperesi és gondnoki kar javaslata	118
Egyházkerületi költségvetés 1928. évre	121
Egyházfegyelem	164
Egyházközségi közgyűlés kérdése	181
Egyke elleni küzdelem	116-7
Elemi iskola V., VI., VII. osztályainak szervezése	132
Elemi iskolai statisztika	137
Erdőhegy segédlelkészi állást szervezzen	172
I. Ferdinand király őfelségének emléke	106
Feketetóti agrárügy	183
Főtörvényszék kérdése a zsinatelőkészítőbizottságnak kiadatik	169
Géncsi tanító díjlevél	192
Géressy Imre gyümölcsöst ajándékoz a m.-szigeti egyháznak	201
Gyoroki lelkészi díjlevél	187
Halmi lélekszám kiigazítás	199
Hibásan szavazott egyházak	101
Hivatalos levelek postai ellátása	109
Hosszmezői ingatlan eladás	207
Időszaki tanács megalakítása	214
Illeték egyenértékét a tulajdonos egyház fizeti	186
Iskolai államsegélyt kerületünk kérelmezi	126-6
Iskolai sérelmek	121
Jogosított tagok nyugdíjintézetbe belépése	154
Kajdi Lajos amaci tanító panasza fizetés ügyben	222
Királydaróci kántortanítói díjlevél	193
Kiskolcsi vizimalom eladás	210
Kiss Lajos tanítóképviselő	101
Kisperegi agrársérelem	178
Klein Oszkár harangöntő-cég ajánlata	175
Konferenciák államsegélye	173
Konfirmáció	160
Kottás zsoltárok kiadását a bizottság napirenden tartsa	135

Nyugdíj- és Gyámintézeti vagyonról jelentés	---	---	---	149
Nyugdíjintézeti belépési járulék nem szállítható le	---	---	---	150
Olasz Béla dr egyhker. tanácsbíró esküt tett	---	---	---	99
" " " időszaki tanács póttagja	---	---	---	214
Osváth Géza batizi tanító fegyelmi ügye	---	---	---	217
Orsovai prot. egyházközség ügye	---	---	---	179
Ötbanis járulék törlése	---	---	---	126
Papszász Lajos tanügyi bizottsági tag	---	---	---	166-c
Pénzügyi bizottság jelentése az egyházkerületi pénztár át- adásáról	---	---	---	120
Püspöki jelentés	---	---	---	116
" " az elemi iskolákról	---	---	---	130-a
" " a középiskolákról	---	---	---	130-b
Pusztajlaki volt második iskola ingatlanának eladása	---	---	---	180
Rácz Lajos rokkantsági segélye	---	---	---	153
Reformátusok Lapjának tulajdonjoga	---	---	---	119
Református tanárok képzése	---	---	---	114
Segélykérvények a segélyosztó bizottságnak adatnak ki	---	---	---	158
Seres László tanítóképviselő	---	---	---	101
" " tanügyi bizottsági tag	---	---	---	167-c
Soós János atya-i tanító panasza fizetés ügyében	---	---	---	222
Stóla megváltás kérdése a zsinat előkészítő-bizottságnak ki- adatik	---	---	---	170
Szabolcska Mihály elmaradását az 1927 december 13-iki közgyűlésről kimenti	---	---	---	97
Szatmári főgimnázium öt tanárának nyugdíjaztatása	---	---	---	138
Szatmár ingatlan eladása	---	---	---	213-a
Szatmári temető céljára Csurka Elek földet ajándékozott	---	---	---	200
Szatmári Felső Leány- és Kereskedelmi Iskola ügye	---	---	---	139
Szatmári Ref. Tanítónőképző-Intézet anyakönyveinek lemá- solása	---	---	---	146
Szatmár kölcsöne a főgimnázium kiadásainak fedezetére	---	---	---	204
Szatmárnémeti felebbezése a szatmári Tanítónőképző-Inté- zet adóssága ügyében	---	---	---	209
Szatmárnémeti-i ingatlan eladás	---	---	---	211
Szavazatot nem küldött egyházak	---	---	---	102
Szemethy Géza dr nyugdíjint. belépési járuléka 1927 július 1-től állapittatik meg	---	---	---	156
Szegények, árvák és betegek gondozásáról rendelkezés	---	---	---	116-2
Szeszes italokra vonatkozó törvényjavaslat	---	---	---	110
Szigetfalui lelkészválasztás ellen beadott felebbezés	---	---	---	176

Szilágyi Arpád tanítóképviselő	101
Szondy Géza kisperegi lelkészt ért sérelem	177
Szőke Lajos bihari presbyter fegyelmi ügye	219
Szüts Józsefné özv. segélykérése	151
Tanácsbirói választás eredménye	99
Tanári fizetések megállapítása	129-5
Tanítói fizetések megállapítása	129-5
Tanítóképviselők választása	101
Tankönyvkiadó bizottság jelentései	128
Tanulók után esedékes kerületi járulék minden év novem- ber 1-ig befizetendő	121-1
Tanügyi tanácsos ügyköre	148
Tarnóczi Lajos bihari lelkész fegyelmi ügye	220
Tatár Zoltán nagyváradai alapítványa	196
Tamássy Géza és társainak felmentése	215
Theologiai Fakultás segélyezése	115
Tűzbiztosítás teljes értékben törtéjék	116-6
Uj közterhek megállapításának ideje	185
Uj vallástani könyvek kiadása	134
Vadai Béla bihari esperessé választását az egyházkerület tudomásul veszi	98
Vadai Béla mellé segédlelkész beosztása	168
„ „ Időszaki tanács póttagja	214
Várady Miklós dr érmelléki egyhm. gondnok emlékének megörökítése	104
Vallástanítási tanterv	133
Vallástani képesítő bizottság jelentése	145
Varga Gábor kisbábonyi tanító fegyelmi ügye	218
Váradless segélyezése	166
Váry Róza bihari tanítónő panaszja fizetés ügyben	221
Vegyes házasságkötéseknél az állami hatóságok pártatlanok legyenek	116-4
Zsinati tagok megválasztása	117
Zsinati tagok napdíja	125
Zsinattartási 1 lejes járulék	125

